

ULUSAL BASKETBOL HAMLESİ

Araştırma Raporu
Haziran 2017

HAZIRLAYANLAR

Dr. Cem Tınaz
Dr. İlknur Hacısöftaolu
Sündüz Yılmaz

Ulusal Basketbol Hamlesi Araştırma Raporu

1. Baskı Temmuz 2017, İstanbul

Hazırlayanlar

Dr. Cem Tınaz

Dr. İlknur Hacısöftaöğlu

Sündüz Yılmaz

Kitap Tasarımı

Özhan Binici

Baskı

Anka Matbaacılık

Bu raporun tüm yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

ULUSAL BASKETBOL HAMLESİ

Araştırma Raporu

Haziran 2017

Dr. Cem Tınaz *İstanbul Bilgi Üniversitesi*

Dr. İlknur Hacısöftağlı *İstanbul Gedik Üniversitesi*

Sündüz Yılmaz *İstanbul Bilgi Üniversitesi*

PROJE HAKKINDA

26 Ekim 2016 tarihinde seçilen Türkiye Basketbol Federasyonu'nda yapılan görevlendirme neticesinde Altyapı ve Tesisler konusundan sorumlu Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev üstlenen Dr. **Yılmaz Argüden**, bu konudaki sorunlar ve fırsatları **15 Kasım 2016** tarihindeki Yönetim Kurulu toplantısında üyelerle paylaştı, **Ulusal Basketbol Hamlesi (UBH)** adı altında başlatılacak bir çalışmanın en kısa zamanda hazırlanarak yönetime sunulmasını koordine etme görevini üstlendi. Türkiye Basketbol Federasyonu Altyapı Faaliyetleri Müdürü Sayın **Necati Güler**'in desteği ile Yrd. Doç. Dr. **Cem Tınaz** liderliğinde Yrd. Doç. Dr. **İlknur Hacısofaoğlu** ve Araştırma Görevlisi **Sündüz Yılmaz**'dan oluşan bir ekip tarafından Türk basketbolundaki sorunları tespit etmek ve fırsatları değerlendirmek adına kapsamlı bir araştırma gerçekleştirildi. **11 Ocak 2017** tarihinde Basketbol Federasyonu Yönetim Kurulu'nun T.C. Cumhurbaşkanı Sayın **Recep Tayyip Erdoğan**'ı ziyaretinde basketbolu ve özellikle altyapıları geliştirmek üzere yapılan Ulusal Basketbol Hamlesi ile ilgili özet bilgi verildi. Sayın Cumhurbaşkanı'nın **5 Mart 2017**'de gerçekleştirdiği TBF ziyareti sırasında da Abdi İpekçi Spor Salonu'nun yeniden yapılması ve TBF'nin bazı kapalı spor salonlarını yönetmesi konuları Sayın **Hidayet Türkoğlu** ve Sayın **Ömer Onan** tarafından gündeme getirildi.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular ve geliştirilen önerilerin farklı kesimleri temsil eden paydaşlar ile **12 Nisan 2017** tarihinde tartışılmasının ardından oluşturulan ilk taslak sunum Sayın Hidayet Türkoğlu ve Sayın Ömer Onan ile paylaşıldı. Sayın Ömer Onan'ın görüş ve önerileri ile son haline getirilen sunum, **16 Mayıs 2017** tarihinde bir kez daha Sayın Ömer Onan ve Sayın **Hüseyin Beşok** ile paylaşıldı.

“Ulusal Basketbol Hamlesi” projesi kapsamında gerçekleştirilen bu bilimsel araştırmanın temel amacı Türk basketbol altyapısındaki sorunların tespit edilmesi ve bunlara yönelik çözüm önerileri sunulmasıdır. Araştırma kapsamında, ilgili bilim alanında akademik çalışmalar yapmakta olan üç kişilik bir ekip tarafından 6 aylık bir çalışma planı dahilinde gerçekleştirilen süreçler aşağıdaki gibidir:

- Türkiye’de basketbola katılım süreçlerinin ve basketbol altyapısının incelenmesi,
- Türkiye çapında görüşmeler yapılarak Türk basketbol altyapısında var olan sorunların tespit ve kategorize edilmesi,
- Dünya genelinde farklı siyasi modellere sahip ülkelerde var olan spora katılım ve sporcunun gelişimi modellerinin incelenmesi, iyi örneklerin belirlenmesi,
- Yapısal değişiklik önerilerinin geliştirilmesi, kalite standartlarının yükseltilmesi adına öneriler geliştirilmesi,
- Sporcu ve gelişimini merkeze alan bir anlayış ile alternatif lig takvimi oluşturulması ve uygulama planının hazırlanması.

BASKETBOL SADECE SPOR DEĞİL, AYNI ZAMANDA EĞİTİMDİR

“İnsanların hayırlısı, insanlara faydalı olandır.”

Canlılar fayda yarattıkları sürece yaşarlar. Meyve vermeyen ağaç, kurur. Üreyemeyen hayvan, yok olur. Üretmeyen insan da mutsuz olur, sağlıksız olur.

İnsanların sevapları, yaşam sürelerini üç şekilde aşar: diktiği ağaçlar ile, yetiştirdiği çocuklar ile ve yarattığı eserlerle. Bu nedenle, ürettiği fayda kendi yaşam süresini aşanlar ölümsüzleşir. Örneğin, Mevlâna, Yunus Emre, Mimar Sinan, Atatürk, Leonardo da Vinci, Galileo, Newton, Einstein eserleri ile hâlâ yaşıyor mu? Bu nedenle, çalışmak, üretmek ve faydalı olmak yaşamak demektir.

Gençlerimizi çalışan, üreten ve faydalı olan insanlar olarak yetiştirmek üzere yapılan yatırım ise eğitimidir. Eğitim sadece derslerde verilen bilgileri öğrenme değil, bunun da ötesinde düşünme ve uygulama deneyimleriyle hayata hazırlanmaktır. Bu nedenle, gençlerimizin eğitim hayatları boyunca en az bir spor ve bir de sanat dalı ile ilgilenmesi onların eğitimleri için çok önemli bir katkı sağlar.

Spor, kişinin zamanı iyi kullanma yeteneğini, odaklanma kabiliyetini ve seçim yapma deneyimini artırıyor. Kurallar çerçevesinde en iyiye ulaşma, rakiplerden daha iyi sonuç alma dürtüsünü geliştiriyor. Başarının tek bir müsabaka ile değil, süreklilikle yakalanabileceği gerçeği konusunda deneyim geliştiriyor.

Basketbol hızlı bir takım sporu olması nedeniyle oyuncuların seçim yapabilme, karar verebilme yeteneğini, başkalarına güvenebilme özelliklerini ve iletişim yetkinliklerini geliştiriyor. Kendisinin, takımının ve rakiplerin güçlü ve zayıf yönlerini irdeleme, fırsat ve tehditlere karşı strateji geliştirme ve geliştirilen stratejileri uygulama becerisini güçlendiriyor.

Basketbolda başarıyı yakalayanlar sonuca ulaşabilmek için uzun süre ve düzenli olarak hazırlık yapma disiplinine kavuşmayı öğreniyorlar. Takım oyunu yenilgiyi kabullenmeme, sonuna kadar savaş verecek bir çalışma anlayışını kazandırıyor. Belki de hepsinden önemlisi basketbol, oyuncuların bir takım ruhu ile işin içine beceri kadar kalplerini de koymaları konusunda deneyim sağlıyor. Bu anlayış ile başarıyı yakalayan takımlar sadece her bir oyuncusuna yaşam boyu unutulmayacak deneyimler kazandırmakla kalmıyor, aynı zamanda sahada yer almayan birçok gencimiz için de başarı ulaşmak üzere nasıl bir davranış gerektiği konusunda çok etkili bir ders oluyor.

Basketbolun kazandırdığı önemli kavramlar arasında başarı için gerekli yönetim anlayışı da var: yönetim, koç ve oyuncuların birbirlerine duydukları güven; bir takım olarak başarıya kenetlenme duygusu ve bu anlayışı aynı şekilde benimsediğini gösteremeyenlerden de vazgeçebilme cesareti, tutarlılığı gibi...

Basketbol yöneticilik yetkinliklerini de geliştiren bir spor. Basketbol bir hedef belirlemeyi ve bu hedefe ulaşabilmek için önceden rekabet şartlarını inceleyip, detaylı planlama yapmayı gerektiren bir spor. Bu nedenle, yöneticiler için planlama deneyimi kazanma aracı olarak kullanılabilir. Örneğin, sporcu geçmişi olan, takım oyunu ve hızlı karar verme deneyimi edinenlerin iş hayatında başarı şanslarının da yükseldiği belirlenmiş.

Basketbol da hayat gibi dinamiktir. Başarı doğru kararlar kadar çevre şartlarının da uygun olmasına bağlı olabiliyor. Üstelik, her ne kadar detaylı ve iyi düşünülmüş planlar yapılmış olursa olsun, değişen şartlara hızla uyum sağlayabilmek de başarı için önem taşıyor. Bu yönüyle de basketbol, insanları değişen şartlara uyum sağlayabilme yetkinliklerini geliştirmeye ve rekabete de hazırlar.

Basketbolda önemli başarı şartlarından birisi de riskleri önceden görmeye çalışmak ve her türlü risk için hazırlıklı olmaktır. Bu nedenle, basketbol yöneticilikte çok önemli bir faktör olan risk yönetimi konusunda da deneyim kazandırır. Ayrıca basketbol, kişilerin sosyal gelişimine de katkıda bulunuyor. Oyuncuların, hatta izleyicilerin spor müsabakaları için farklı yerlere giderek kültürel açıdan gelişmelerine ve farklı takımlarda oynayan kişilerle sosyal ilişkilerini geliştirmelerine yardımcı oluyor.

“Sağlam kafa, sağlam vücutta bulunur.”

İnsanın kişisel sağlığı için gücünü ve becerilerini artırmak üzere düzenli olarak çalışması, hayatın başka alanlarındaki başarısına da katkıda bulunuyor. Bu nedenle, basketbol oynayarak düzenli spor yapma alışkanlıkları edinenler, bu alışkanlıklarını sürdürdüklerinde daha başarılı ve sağlıklı bir hayat yaşamalarının da alt yapısını oluşturmuş oluyorlar.

Özetle, basketbol oynayan gençler takım oyununun keyfini ve gücünü, disiplinle hazırlık yapmanın ve stratejik düşünmenin faydalarını, sosyal ve kültürel hayata katılımın artmasıyla toplumsal duyarlılıklarını, yöneticilik yetkinliklerini geliştirmeyi öğreniyorlar ve daha sağlıklı bir yaşam için yetkinlikler kazanmış oluyorlar.

Bu nedenle, basketbol oynayan gençlerimizin sadece sportif açıdan değil, aynı zamanda akademik ve sosyal açılardan da gelişmesini sağlamak onların yaşam boyu daha kaliteli bir hayat sürdürebilmeleri için önem taşıyor. Basketbol altyapı çalışmalarının **sporcuyla merkeze alan bir anlayış** ile organize edilmesi, **sporcunun çok yönlü gelişimini** destekleyecek zaman planlaması ile yapılması ve **standartların sürekli iyileştirilmesine** yönelik süreçler oluşturulması bu spora gönül veren gençlerimizin yaşam kalitelerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Dünyadaki başarılı örneklerden faydalanarak Türk basketbolunda altyapıyı geliştirmek üzere hazırlanan bu raporun, sadece basketbol sporuna değil, aynı zamanda eğitim sistemimize, gençlerimizin ve geleceğin yöneticilerinin yetişmesine de önemli katkılar sağlamasını umuyoruz.

Dr. Yılmaz Argüden

Türkiye Basketbol Federasyonu

Yönetim Kurulu Üyesi

ÖZET

“Ulusal Basketbol Hamlesi”, basketbolu toplumsal eğitim için etkin bir araç haline getirmeyi hedefleyen, gençlerimizin hem akademik hem de sportif alanda mükemmelliğe erişmesini amaçlayan bir spor gelişim projesidir.

HEDEFLERİMİZ

- Basketbol oynayanların sayısını artırmak
- Fiziksel ve zihinsel açıdan sağlıklı bireyler yetiştirmek
- Gençlerin akademik, sosyal ve atletik gelişimlerini dengeleyebildikleri bir sistem oluşturmak
- Basketbol oynanan ortamları ülke çapında geliştirmek
- Elit sporcu sayısını artırmak

ÖNERİLERİMİZ

- Yönetim bütünlüğü için **GSB, MEB, TBF** işbirliğinde **Basketbol Üst Komitesi** kurulması ve kaynakların etkin kullanımının sağlanması,
- Akademik hayat ile spor yaşamının dengelenmesi, gençlerin zamanının daha etkin kullanımı, yetkin antrenörler eşliğinde tüm sene ve faaliyetlerde çalışma fırsatı, sadece maç değil, gelişim konusunda da zaman planlaması yapılması için **Kulüp – Okul İşbirlikleri** kurulması,
- Gerek işbirliği koşullarının, gerek antrenör sertifikasyonunun, gerekse akademik başarı standartlarının zaman içinde sıkılaştırılması. Bu sayede **elit sporcu** yetiştirmede, basketbol **oyuncu sayısını** artırmada başarı sağlanması ve sporcuların **çok yönlü gelişimini** destekleyecek daha iyi bir **kariyer ve yaşam kalitesine** kavuşmaları,
- Kulüplerin, okulların, antrenörlerin ya da takımların değil, **oyuncuların merkezde olduğu bir Spor Gelişim Modeli**'nin oluşması,
- Okulların sportif faaliyetlerinin **tek bir elden denetlendiği ve ödüllendirildiği** bir mekanizmanın oluşması,
- Spor kulüplerinin daha fazla genç oyuncuya erişebileceği en etkin kaynak olan okullarla bağlarını kuvvetlendirmeleri ve spora katılımın **süreklilik** kazanması,
- Genç Türk oyuncuların daha fazla müsabakaya çıkabilmeleri ve bu sayede daha fazla süre alabilmeleri için altyapıdan üst yapıya geçiş noktasında bir **gelişim ligi** kurulması,
- Mevcut tesis altyapısının **daha verimli kullanılması** ve tesislerin doğru şekilde **tahsis** edilmesiyle var olan lojistik problemlerin çözülmesi.

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	1
Giriş.....	3
Projenin Başarılı Olmasını Etkileyecek Bazı Faktörler.....	5
Nasıl Başarabiliriz?.....	7
Araştırma Sonuçları.....	13
Türkiye’de Eğitim ve Spor İlişkisi	33
Spora Katılımda Dünyadan Gelişmiş Örnekler	37
Önerilerimiz	49
Sonsöz	57
Araştırma Kapsamında Görüşülen Kişiler	59
Kaynakça	60
Araştırma Takımı.....	62
Sunum.....	63

ÖNSÖZ

Bir spor branşının ekonomik büyüklüğünü belirleyen en önemli unsurların başında katılımcı ve seyirci potansiyeli gelmektedir. Çünkü, bir spor branşının ekonomik hareketliliğinde bu unsurlar itici güçtür. Bunlara bağlı olarak o spor branşının sponsorluk ve yayın gelirleri artmakta, gelirlerin artması sonucunda da takımlar yatırımları artırarak daha rekabetçi hale gelmekte ve sportif başarılar elde edilmektedir. Spor politikasının temel alanlarından biri olan spor altyapısı, bu açıdan bakıldığında hem spor ekonomisi hem de sportif başarılarla yakından ilişkilidir. Spor altyapısının ilişkili olduğu bir diğer önemli alan da, eğitimidir. Çocuklar ve gençler, spor altyapısına katıldıklarında, sportif becerilerini geliştirmelerinin yanı sıra ciddi bir eğitim sürecine dahil olur ve hayata hazırlanırlar.

Basketbol, Türkiye’de kurumsal ve sportif anlamda öne çıkan, Türk spor tarihinin önemli başarılarına imza atılmış bir spor branşıdır. Milli takımlar düzeyinde elde edilen başarıların yanı sıra takımlar düzeyinde de önemli başarılar elde edilmiş ve basketbolun ekonomisi son yıllarda önemli düzeyde büyümüştür. Bir önceki paragrafta değinilen ilişkilere Türkiye’deki basketbol branşı özelinde baktığımızda, spor altyapısının birçok kulübün ve özel spor işletmesinin hizmet verdiği bir alan olduğu görülmektedir. Özellikle 2000’li yıllardan itibaren elit sporda alınan başarılar, çocukların ve gençlerin basketbola yönelik ilgisini olumlu etkilemiş ve basketbol altyapısı her açıdan büyümüştür. Ancak hemen hemen her sektördeki büyüme süreçlerinde olduğu gibi basketbol altyapısındaki büyüme de birtakım sorunları beraberinde getirmiştir.

Basketbol altyapısının geliştirilmesi odağında oluşturulan Ulusal Basketbol Hamlesi kapsamında yapılan bu araştırma ile bilimsel bir yaklaşım güdülerek Türkiye’de altyapı basketboluna dair farklı nitelikteki problemler tespit edilmiş ve bunlara yönelik çeşitli çözüm önerileri sunulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen bulguların basketbol camiamıza katkı sağlayacağını umar, Türk sporunun gelişimi için profesyonellerin ve akademisyenlerin güç birliği yapmasının gerekliliğine inandığımızı vurgulamak isteriz.

Saygılarımızla,

Araştırma ekibi adına

Yrd. Doç. Dr. Cem Tınaz

İstanbul Bilgi Üniversitesi

Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Müdürü

GİRİŞ

Spor politikası olarak addedilen, sporun farklı düzeylerine yönelik hükümet politikaları, özellikle 1960'lı yıllardan itibaren birçok gelişmiş ülkenin politik ajandasında kendisine önemli yer bulmaya başlamıştır. Toplumların gelir düzeyinin artması ve sağlıklı yaşamaya dair bilincin oluşması gibi etkenler, herkes için spor kavramının ortaya çıkmasına, her yaşta ve kesimden insanın spora katılımının artmasına neden olmuştur. Öte yandan, uluslararası spor etkinliklerinin artan popüleritesi, spor arenasını ülkelerin birbirlerine üstünlük sağladıkları ve gövde gösterisi yaptıkları bir savaş alanına dönüştürmüştür. Milli sporcuların birbirleri ile girdikleri madalya mücadelesi ve ülkeler arasındaki üstünlük savaşı, o ülkelerin küresel bazdaki prestij unsurlarından biri haline gelmiştir.

Türkiye, modern sporun ortaya çıkışından bu yana spor arenasında kendisine yer bulan ülkelerden biri olmuştur. Sporun devlet eliyle şekillendirilmesine yönelik girişimler henüz 1930'lu yıllarda başlamış olsa da, spor politikası olarak addedilen hükümet politikaları ülkemizde 1980'lerin başından itibaren politik ajanda içinde önem kazanmaya başlamıştır. Türk sporu, birçok spor branşında yukarıda bahsi geçen rekabetin içinde yer alsa da, profesyonel sporda, yakın geçmişe kadar yalnızca belli başlı branşlarda dünya çapında başarılar kazanan sporcular yetiştirilebilmiştir. Herkes için spor ve çocukların ve gençlerin spora katılımı konularında atılmış olan adımlar, gelişmiş örnekleri ile karşılaştırıldığında yetersiz kalmaktadır. Spora ayrılan finansman ve bu finansmanın sporun hangi alanlarına ne şekilde ayrılacağı hem akademik hem de siyasi çevreleri meşgul eden önemli soruların arasında yer almaktadır.

2000'li yıllara gelindiğinde ise spor politikasının artık ülkemizin politik ajandasındaki temel konulardan biri haline geldiği görülmektedir. Yaz Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapma arzumuz, ülkemizde gerçekleştirilen irili ufaklı birçok şampiyona, elit sporculara sunulan maddi ödüller ve inşa edilen spor tesisleri bu durumun önemli göstergeleridir. Türkiye'de spora verilen önem ve yapılan yatırımlar değerlendirildiğinde uluslararası spor etkinliklerine ev sahipliği yapılması ve tesisleşme iki önemli başlık olarak ön plana çıkmaktadır. Bu konuda hatırı sayılır bütçeler devlet tarafından spor örgütlerinin kullanımına sunulmuştur. Ancak bu yatırımların, ülke genelinde spora katılım, gençlerin ve çocukların spora katılımı ve elit sporda başarı üzerindeki yansımaları tartışmaya açıktır. Bu alanlarda istenilen mesafenin alınabilmesi adına yönetsel birtakım reformların gerçekleştirilmesi elzemdir.

Bu araştırmanın temel gerekçesi, Türkiye'de gençlerin ve çocukların özellikle basketbol sporuna şu anda olduğundan daha kolay şekilde katılabilmelerinin nasıl sağlanabileceğinin belirlenmesidir. Türkiye, basketbolda dünyanın en başarılı ülkelerinden biri haline gelmiştir. Ancak gerek basketbol özelinde gerekse diğer spor dallarında, toplum nezdinde yaygın bir spor kültürünün varlığından bahsetmek mümkün gözükmemektedir. Bu noktadan hareketle, araştırma neticesinde erişilecek bulgular ışığında gençlerin ve çocukların spora ve özellikle basketbola katılımlarını kolaylaştırıcı ve özendirici yeni bir yapının ortaya çıkarılması hedeflenmektedir.

Spor, gelişmiş ülkelerin politik ajandasında yer alan önemli konu başlıklarından biri haline gelmiştir.

Türkiye, modern sporun ortaya çıkışından bu yana spor arenasında kendisine yer bulan ülkelerden biri olmuştur.

Yatırımların, ülke genelinde spora katılım, gençlerin ve çocukların spora katılımı ve elit sporda başarı üzerindeki yansımaları tartışmaya açıktır.

Türkiye, basketbolda dünyanın sayılı ülkelerinden biri haline gelmiştir.

Araştırma sonucunda erişilmesi beklenen hedefler aşağıdaki gibidir:

- Türkiye’de basketbol altyapısında var olan temel sorunların, farklı bakış açılarıyla belirlenmesi
- Türkiye’de gençlerin ve çocukların basketbola katılmaları sürecinde rol oynayan kurumların kimler olduğunu, bu kurumların yetkilerinin ve sorumluklarının neler olduğunu belirlenmesi,
- Basketbolda öne çıkan, köklü spor kültürüne sahip bazı ülkelerde yürürlükte olan sistemlerin ve var olan yapıların incelenmesi,
- Elde edilen tüm bu veriler ışığında, gençlerin ve çocukların basketbol sporuna katılabilmelerini kolaylaştıracak ve özendirilecek, bunun yanı sıra halihazırda var olan sorunları bertaraf edecek yeni bir yapıyla ilgili öneri geliştirilmesi.

Gençlerin ve çocukların spora katılımını geliştirmek adına tüm girişimler Türkiye’nin benzersiz özellikleri dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir.

Spor, bir ülkedeki popüler kültürü oluşturan unsurlardan biri olduğu gibi, popüler kültür neticesinde şekillenen sosyal faaliyetlerden de biridir. Ülkeler, sosyoekonomik yapıları, kültürel ve tarihsel değerleri, coğrafi özellikleri gibi birçok ayırıcı unsurdan ötürü dünyanın geri kalan ülkelerinden farklıdır. Türkiye’ye de bu bakış açısı ile yaklaştığımızda, spora katılım noktasında yeni bir sistem oluşturabilmek adına bu farklılıkları gözetilen bir bakış açısı gerekmektedir. Başka bir deyişle, dünyanın geri kalan ülkelerinde her ne kadar iyi işleyen spor sistemleri olsa da bu, aynı sistemin ülkemizde de sağlıklı şekilde işleyeceğini garanti etmeyecektir. Bu yüzden gençlerin ve çocukların spora katılımını geliştirmek adına tüm girişimler Türkiye’nin benzersiz özellikleri dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir.

PROJENİN BAŞARILI OLMASINI ETKİLEYECEK BAZI FAKTÖRLER

Paydaş Yönetimi

Ulusal bir boyutta spor projesinin uzun dönemli olarak başarıya ulaştırılabilmesi için çok farklı alanlarda yer alan paydaşların ortak çabası gerekmektedir. Türkiye Basketbol Federasyonu (TBF) projesi ölçeğinde en önemli paydaşlar; Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB), Gençlik Hizmetleri ve Spor Müdürlüğü (GSM), yerel sivil toplum kuruluşları (STK), spor kulüpleri, okullar ve sporcu aileleridir. Federasyonun okullarda basketbola katılımı artırabilmesi için bu paydaşlarla koordineli bir şekilde çalışması gerekmektedir.

Bu paydaşların dahil edilmesi için yeni sistemin seçilen paydaşların da ilgisini çekebilecek ve onların da faydalanabileceği şekilde donatılması ve kurgulanması gerekmektedir. Bakanlık boyutunda ikna edici bileşenlerin sunulması, paydaş desteğinin tam olarak sağlanmasında önemli bir etkidir. Türk sporundaki karmaşık yapıdan ötürü yukarıdan aşağıda doğru yayılan bir uygulama modeli benimsenmesi uygun gözükmektedir.

Türk sporundaki en önemli sorunlardan biri, idari süreçlerin birçok farklı kurumca şekilleniyor olması ve bu kurumlar arasında etkin bir iletişim ve işbirliği bulunmamasıdır. TBF'nin bu noktada sınırlı (y)etki alanı bulunsa ve ülke genelindeki sporla ilgili idari süreçlere kısıtlı müdahale yetisi olsa da basketbol özelinde ortaya konabilecek bir proje üzerinde doğru bir yapısal modelin ortaya çıkarılmasında söz sahibi olmasının önündeki engelleri aşabilecek güçtedir.

Bu yüzden Türk sporunun ve özellikle basketbolunun geliştirilmesi adına atılması gereken ilk adım, ülkemizde sporda söz sahibi kurumlar arasında işbirliği yapılması ve belirlenecek hedeflere ulaşmak adına ortak paydada bir araya gelmesinin sağlanmasıdır. Atılacak adımları tüm idari organların sahiplenmesini sağlamak, dahil edilen farklı kişi ve grupların teşvik edilmesi uygulamaların başarılı olmasında bir diğer etkidir.

Yerel Örgütlerin Önemi

Türk spor sistemi, muadillerinden farklı özelliklere sahiptir. Cumhuriyet'in kurulmasından bu yana sporun topluma ulaştırılması işlevini ağırlıklı olarak devlet görmüştür. Bunun yanı sıra, spor federasyonları sporu düzenleme işlevini görseler de özellikle belirli bölgelerde spor kulüpleri, önemli spor sunucuları olarak öne çıkmıştır. Başka bir deyişle, yakın geçmişe kadar farklı düzeylerdeki spor, kulüpler üzerinden topluma yayılmıştır. Ancak yaklaşık 10 yıl öncesinden başlayarak devlet, elit sporun kulüpler tarafından yüklenilmesi zor bir sorumluluk olduğunun farkına varmış ve özellikle bireysel sporlarda belli bir yaşa ve düzeye gelmiş sporcuların gelişimini üstlenmeye başlamıştır. GSM'nin kontrolünde yürütülen çeşitli projeler aracılığıyla bazı branşlarda sporcular gelişim merkezlerinde toplanırken bazılarında bu süreç federasyonlara aktarılan kaynaklarla gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Basketbol branşındaki durumu incelediğimizde ise, basketbolun bir "takım" sporu olmasından ötürü kulüplerin

Federasyonun okullarda basketbola katılımı artırabilmesi için tüm paydaşlarla koordineli bir şekilde çalışması gerekmektedir.

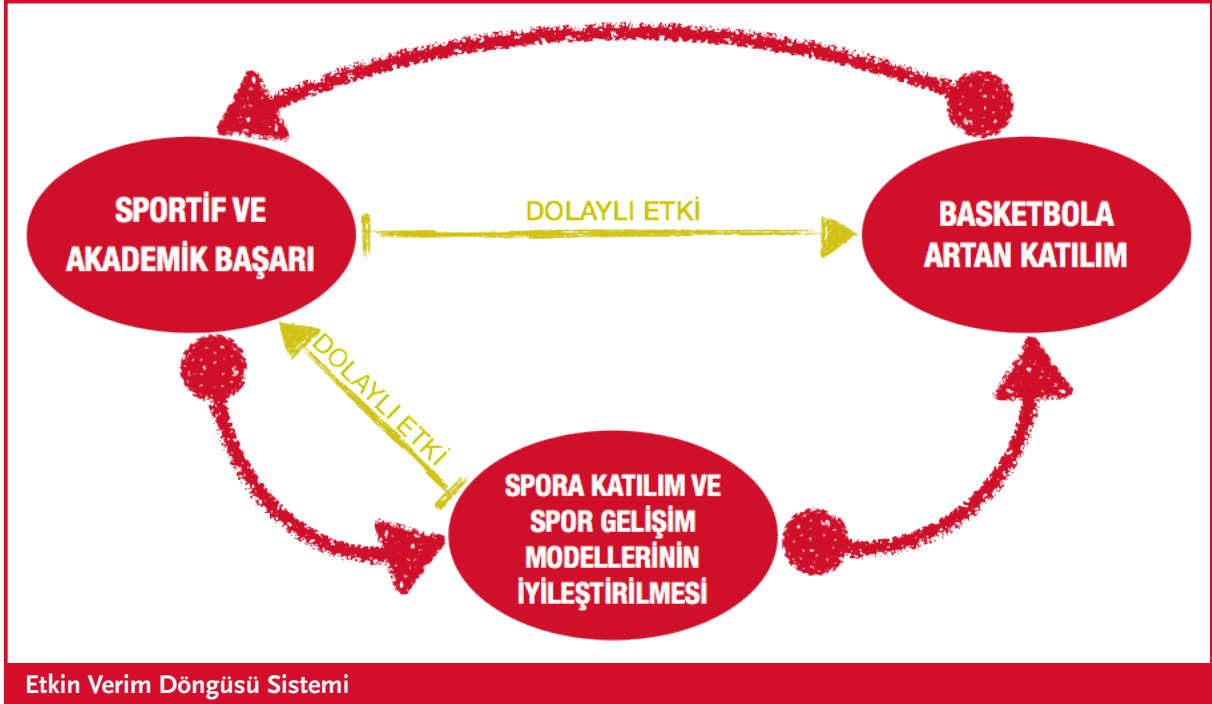
Atılması gereken ilk adım, ülkemizde sporda söz sahibi kurumlar arasında işbirliği yapılması ve belirlenecek hedeflere ulaşmak adına ortak paydada bir araya gelmesinin sağlanmasıdır.

halen bu sporun her düzeyinde en yetkin ve örgün örgüt oldukları görülmektedir. Ancak bir spor branşının yaygınlaştırılması noktasında, sivil toplum kuruluşlarının, yerel yönetim birimlerinin ve de özellikle okulların sistemin içinde etkin şekilde konumlandırılması gerekmektedir. Kulüpler sistemin en önemli elemanı olmaya devam edeceklerdir ancak gençlerin ve çocukların asıl kaynağının okullar olduğu unutulmamalıdır.

Sahip oldukları tesis olanakları, gençlere ve çocuklara erişme kapasiteleri göz önünde bulundurulduğunda yerel yönetimlerin sistemin içine dahil edilmeleri önemli olanaklar sunacaktır.

Türkiye, bölgeleri arasında kültürel, sosyal ve toplumsal açıdan farklılıkları barındıran bir mozaiktir. Bu yüzden de, güdülecek yaklaşımda bu farklılıkların gözetilmesi ve bölgelerde etkin olan sivil toplum kuruluşlarının sistemin içine dahil edilmesi önerilmektedir. Aksi takdirde şu anda olduğu gibi spora katılımı ortaya çıkan olumsuz durumların önüne geçilmesi mümkün gözükmemektedir. İlerleyen sayfalarda yer verileceği üzere Türkiye'nin belli bölgelerinde basketbola katılım oldukça yoğunken, bazı bölgelerde hemen hemen yok denecek kadar azdır. Sistemin içerisinde konumlandırılması gereken diğer bir örgüt tipi ise yerel yönetimlerdir. Sahip oldukları tesis olanakları, gençlere ve çocuklara erişme kapasiteleri göz önünde bulundurulduğunda yerel yönetimlerin sistemin içine dahil edilmeleri önemli olanaklar sunacaktır.

NASIL BAŞARABİLİRİZ?

Bir ülkede bir spor branşının gelişmesi ve yaygınlaşması birçok farklı unsura bağlıdır. Türkiye’de basketbol sporunun yaygınlaşması ve gelişmesi için uzun döneme yayılmış bir proje tasarlayarak öncelikle basketbola katılımın artırılmasının sağlanması, artırılan sporcu sayısı üzerinden yetenekli sporcular havuzu oluşturularak onların elit sporcu seviyesine kazandırılması ve elde edilen somut sportif başarılar ile basketbol oynamanın kitlelere teşvik edilmesi gerekmektedir.

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere sporun gelişimi, birbirleri ile ilişkili holistik bir yaklaşım sergilenmesinden geçmektedir. Bu modelde odaklanılması gereken ilk adım, gençlerin ve çocukların spora katılmalarına ve uygun şekilde kendilerini geliştirmelerine olanak sunan ortamın iyileştirilmesidir. Araştırmamızdan elde edilen bulgulara göre, ülkemizde özellikle büyükşehirlerde basketbol sporuna katılım anlamında birçok farklı imkan bulunmaktadır. Ancak var olan bu imkanlar arasında, tesis altyapısı, eğitmen nitelikleri, malzeme ve uygulanan eğitim modelleri arasında belirgin farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Bu yüzden spora katılım sürecindeki farklılıkların olabildiğince ortadan kaldırılarak basketbol sporuna katılımında ülke genelinde fırsat eşitliğinin yaratılması, eğitim, tesis ve malzeme kalitesinin standart hale getirilmesi, modelin oluşturulması adına atılması gereken ilk adım olarak göze çarpmaktadır. Bu adımların atılması halinde, ülke genelinde gençlerin ve çocukların basketbol sporuna katılımının artması kaçınılmazdır.

Spora katılım sürecindeki farklılıkların olabildiğince ortadan kaldırılarak basketbol sporuna katılımında ülke genelinde fırsat eşitliğinin yaratılması, eğitim, tesis ve malzeme kalitesinin standart hale getirilmesi halinde, ülke genelinde gençlerin ve çocukların basketbol sporuna katılımının artması kaçınılmazdır.

Ülkemizde faal olarak basketbola katılan kitlenin niceliğini basketbolda önde gelen bazı ülkelerle karşılaştırdığımızda karşımıza çıkan tablo aşağıdaki gibidir.

	Türkiye	Nüfus: 79,8 Milyon Lisanslı basketbolcu sayısı: 55 Bin	% 0,07	
	Sırbistan	Nüfus: 7,0 Milyon Lisanslı basketbolcu sayısı: 22 Bin	% 0,31	x 4,5
	İspanya	Nüfus: 46,5 Milyon Lisanslı basketbolcu sayısı: 407 Bin	% 0,88	x 12
	Fransa	Nüfus: 66,7 Milyon Lisanslı basketbolcu sayısı: 640 Bin	% 0,96	x 14
	ABD	Nüfus: 324 Milyon Lise ve üniversitelerde kayıtlı olarak basketbol oynayan kişi sayısı: 5,8 Milyon	% 1,79	x 25
	Yunanistan	Nüfus: 11,0 Milyon Lisanslı basketbolcu sayısı: 300 Bin	% 2,71	x 38

Çeşitli Ülkelerde Nüfusa Oranla Basketbola Katılım

Projenin temel hedeflerinden biri, ülkemizde basketbola katılım modelinin geliştirilmesi neticesinde gençlerin ve çocukların bu spora katılımının önündeki engellerin ortadan kaldırılmasıdır.

Yukarıda gözüktüğü üzere nüfusa oranlandığında ülkemizde basketbol branşına katılım düşüktür. Bu durum iki açıdan sorun teşkil etmektedir. Öncelikle basketbola aktif katılımın gençlere ve çocuklara sunabileceği sosyal, fiziksel, psikolojik faydalardan sınırlı sayıda genç ve çocuk yararlanabilmektedir. İkinci olarak ise devletin ve toplumun odaklandığı konulardan biri olan elit sporda başarı elde etme potansiyeline sahip olan çocukların yetişeceği yetenek havuzu sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle bu projenin temel hedeflerinden biri, ülkemizde basketbola katılım modelinin geliştirilmesi neticesinde gençlerin ve çocukların bu spora katılımının önündeki engellerin ortadan kaldırılmasıdır.

Basketbola katılımın neden düşük olduğunu incelediğimizde aslında bu durumun yalnızca basketbola özgü bir sorun olmadığı görülmektedir. Ülkemizde gençlerin ve çocukların genel olarak spora katılım oranlarına baktığımızda basketbolun durumunun diğer spor branşlarına oranla iyi olduğu sonucuna bile ulaşabiliriz. Ancak buradaki temel sorun ulaşılmayan kitlenin büyüklüğüdür. Kolaylıkla ve oldukça düşük bütçelerde basketbola katılabileceği halde bu imkandan faydalanamayan gençlerin ve çocukların sayısı bir hayli yüksektir. Federasyonumuzun 2015-16 verilerine göre Türkiye genelinde altyapı faaliyetlerine dair rakamlar aşağıdaki gibidir.

Faaliyet Yapılan İl Sayısı	Katılan Takım Sayısı	Müsabaka Sayısı	Katılan Sporcu Sayısı
81	5155	19.000+	50.044

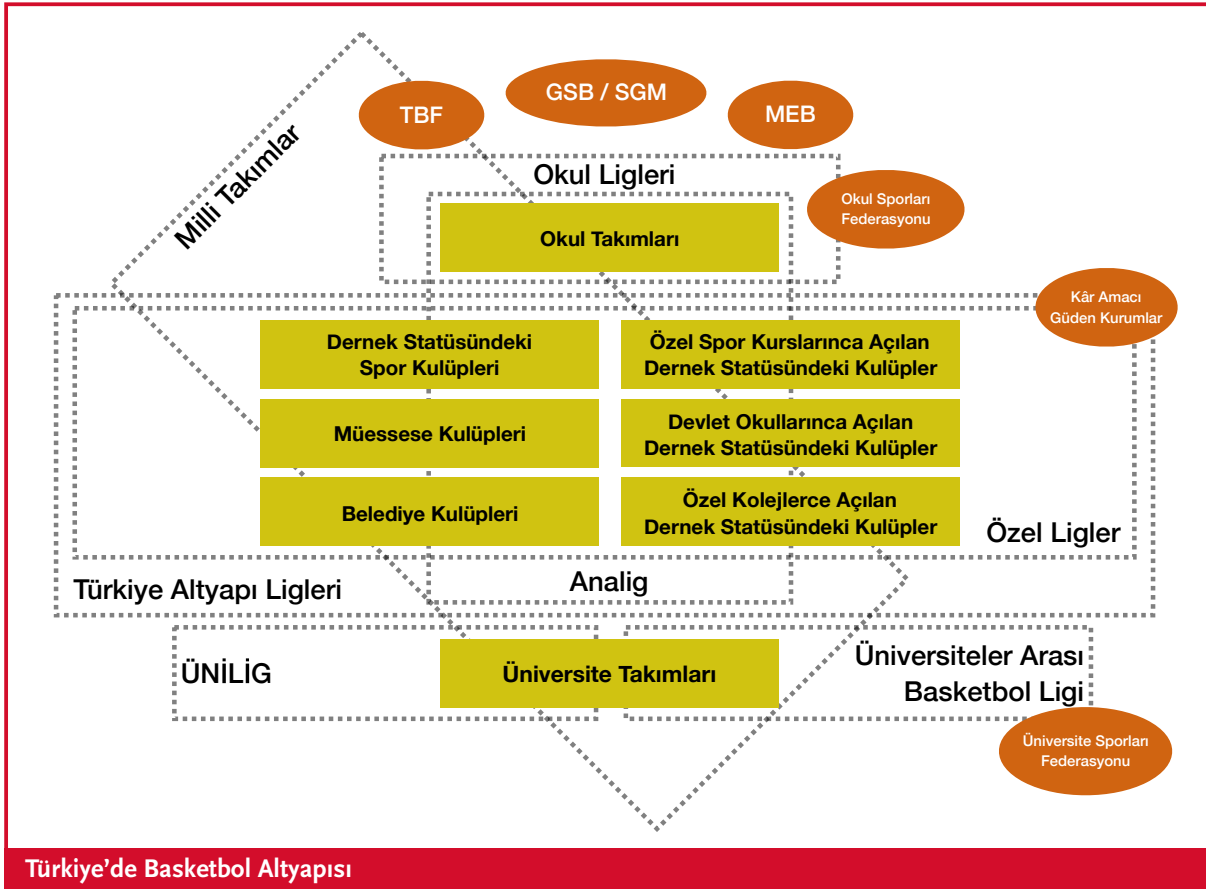
ULUSAL BASKETBOL HAMLESİ ARAŞTIRMA RAPORU

Bu verilere bölgesel olarak bakıldığında ise takım ve sporcu sayılarında ciddi farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Faaliyetlere katılan sporcuların beşte biri İstanbul'dandır. Türkiye genelindeki yaklaşık 5000 takımın neredeyse yarısı İstanbul, İzmir, Ankara, Bursa ve Adana'dandır. Katılımda ortaya çıkan bu durumun yanı sıra diğer bir önemli durum da, yoğun katılım olan illerde tesis kullanımında yaşanan sıkıntılardır. Geçtiğimiz sene doğudan batıya 140km mesafeyi aşan 14 milyonun üzerindeki nüfusu ile İstanbul ili sınırlarında yapılan 2906 karşılaşma sadece 4 salonda gerçekleşmiştir. Yukarıda değinilen konular basketbola düşük ve heterojen katılımı ilişkili konulardır. Aşağıda ise halihazırdaki sistemin işleyişi ile ilgili bazı olumsuz durumlar yer almaktadır. Bu durumlar ilerleyen bölümlerde detaylandırılacaktır.

Önceki sayfalarda yer verildiği gibi 2016 verilerine göre Türkiye'de faal olarak basketbol liglerinde yer alan 55000 civarında sporcu bulunmaktadır. Bu sporcular, kurumsal ve yapısal açıdan birbirinden farklı spor kulüpleri bünyesinde basketbola katılabilmektedirler. Daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere etkin verim döngüsü sistemini sağlayabilmek adına atılması gereken ilk adım spora katılım ve spor gelişim modellerinin iyileştirilmesidir. Bu yüzden çalışmamızın bu bölümünde yapısal özellikleri bakımından Türk Basketbol Altyapısı ele alınacaktır. Yapılan incelemelerde ülkemizdeki basketbol altyapısının birbirinden belirgin şekilde ayrılan, farklı özelliklere sahip kulüpleri, bu kulüplerin bazen kendi tercihlerine göre, bazen de sistemin yönlendirmesi ile dahil oldukları müsabaka sistemlerini bünyesinde barındırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Altyapıda faaliyet gösteren farklı örgütsel özelliklere sahip spor kulüpleri, bu spor kulüplerine ait takımların müsabakaları katıldığı ligler ve tüm bu yapının içerisindeki sayısız idari karara imza atan yetki sahibi spor yönetim organları bir sonraki sayfada yer alan şekilde görülmektedir.

Atılması gereken ilk adım spora katılım ve spor gelişim modellerinin iyileştirilmesidir.

En az altı farklı türde basketbol kulübü faaliyet göstermektedir

Bir önceki sayfada yer verilen şekilde görüldüğü üzere, altyapı olarak nitelendirilen ve 21 yaş altındaki profesyonel olmayan sporcuların yer aldığı ortamda en az altı farklı türde basketbol kulübü faaliyet göstermektedir. Bunlardan ilki, ülkemizdeki en yaygın spor örgütü türü olan kar amacı gütmeyen dernek statüsündeki basketbol kulüpleridir. Bu kulüplerimizin içerisinde köklü geçmişe sahip, Türk sporuna uzun yıllardır hizmet vermiş olan, başka branşlarda da faaliyet gösteren spor kulüpleri olabildiği gibi, statüsüne uygun olmayan şekilde üstü kapalı olarak kar etmek amacıyla, dernekler masasına yasal şekilde başvurularak yakın zamanda açılmış kulüpler de bulunmaktadır. Son 10 yılda açılan birçok özel basketbol kursunun, ticari statülerinin yanı sıra resmi olarak liglere katılabilmelerine olanak sunan bir dernekleri de bulunmaktadır. Özellikle bu türdeki spor kulüplerinde, gençlere ve çocuklara sunulan hizmetlerin kalitesinin kontrolü ve standartlaştırılması önemli bir zorluktur. Dernekler mevzuatı bu kulüplerin idari işleyişini düzenlemekte, ekonomik süreçlerini yapılandırmakta ve de kontrolü sağlamada yetersiz kalmaktadır. Bu statüye sahip kulüplerin faaliyete geçmesi sürecinde, var olması gereken kalite kriterlerini sağlayacak idari bir mekanizma bulunmamaktadır.

Altyapı ortamında faaliyet gösteren diğer bir kulüp türü, müessese kulüpleridir. Bu kulüpler statü olarak dernek statüsünde faaliyet gösterebilmektedirler. Ancak, bu kulüpler büyük ölçüde, günün gereksinimlerine uygun şekilde yönetilen, profesyonellerin istihdam edildiği ve özellikle de bazı markaların hem spora katkı sağlamak adına iyi niyetli girişimleri

neticesinde hem de markaya katkı sağlaması gayesiyle açılmış olan kulüplerdir. Eğitim sistemi ile spor sisteminin koordinasyon ve işbirliği içerisinde ilerlememesinden kaynaklı olarak öncelikli amacı eğitim olan okullar da basketbol liglerine katılabildikleri takımlar kurmaya başlamışlardır. Bu takımların bazıları da yasal olarak dernek statüsündedir. Bunların içerisinde ağırlıklı olarak özel okullar olabildiği gibi devlet okulları da vardır. Belediye kulüpleri de altyapı sisteminin içerisinde yer alan bir diğer kulüp türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı belediye kulüplerinin müsabık altyapı faaliyetlerinin sınırlı olduğu ancak basketbolu topluma yayma noktasında son derece önemli fonksiyona sahip oldukları görülmüştür.

Bu yapıdaki temel sorun farklı türlerdeki spor kulüplerinin faaliyet gösteriyor olması değildir. Sorun, aynı hedeflere ulaşmak amacıyla kurulmuş birçok ligin oluşu, bu liglerin farklı organlarca yönetilmesi ve bu organlar arasında etkin bir iletişimin olmamasıdır. Bu yüzden sistemin içinde olan sporcular ileride açıklanacak olan birçok farklı olumsuz durumla karşı karşıya kalabilmektedirler.

Etkin verim döngüsünün diğer bir ögesi de elit sporda alınan başarılarıdır. Ulusal ve uluslararası alanda elde edilen sportif başarılar, basketbol branşının medyada kendisine daha fazla yer bulmasını sağlayacaktır. Bu durumun sonucunda da basketbola olan ilginin artması kaçınılmazdır. Buna rağmen unutulmamalıdır ki, ülkemizde bu tarz başarılarla verilen tepkiler bilişsel açıdan yetersiz olduğu için, bu başarıların spora katılım boyutunda sağladığı katkılar sınırlı ölçüde gerçekleşmektedir. Bu nedenle bu projenin odağı, 'elit performans odaklanmaktan ziyade, karşılıklı etkileşimle etkin verim döngüsü sistemi içerisinde yer alan aşamalardan faydalanan bir yapı oluşturmaktır.

Bu noktada diğer bir önemli konu da, yapılacak iyileştirmeler neticesinde erişilmesi hedeflenen katılım artışı ortaya çıktığında, bu talebe karşılık verilebilmesidir. İleriki bölümlerde derinlemesine analiz edilecek olan İngiltere örneğinde, bu boyutta gerekli olan adımlar atılmadığından, elit sporda elde edilen başarılar, toplumsal boyutta spora katılımı olumlu yönde etkileyememiştir. Çünkü, ülkenin spor sunucuları, başka bir deyişle spor kulüpleri, ortaya çıkan talep artışına cevap verecek nitelikte kapasite arttırımına gidememiştir. Bu yüzden son 20 yılda İngiliz sporunda elit spor anlamında son derece başarılı sonuçlar alınmış olsa da, bu durumun toplum sporu üzerindeki yansımaları sınırlı olmuştur. Gençlerin spora katılımı anlamında ortaya çıkacak olan talebe doğru uygulamalar benimsenerek cevap verilmelidir. Özetlemek gerekirse, spora katılım ve spor gelişim modellerinin iyileştirilmesi neticesinde ortaya çıkması muhtemel talebi karşılamak adına spor sunucularının kapasitelerinin arttırılması gerekmektedir.

Projenin hedeflerinin açıklandığı önceki sayfalarda yer verildiği gibi bu araştırma neticesinde ortaya çıkan bulgular doğrultusunda gerçekleştirilebilecek bu projenin ana odağı, ilk etapta elit başarı elde edilmesini sağlamaktan ziyade, spora katılım ve spor gelişim modellerinin iyileştirilmesi ve bu sayede de basketbola artan katılımın sağlanmasıdır.

Sorun, aynı hedeflere ulaşmak amacıyla kurulmuş birçok ligin oluşu, bu liglerin farklı organlarca yönetilmesi ve bu organlar arasında etkin bir iletişimin olmamasıdır

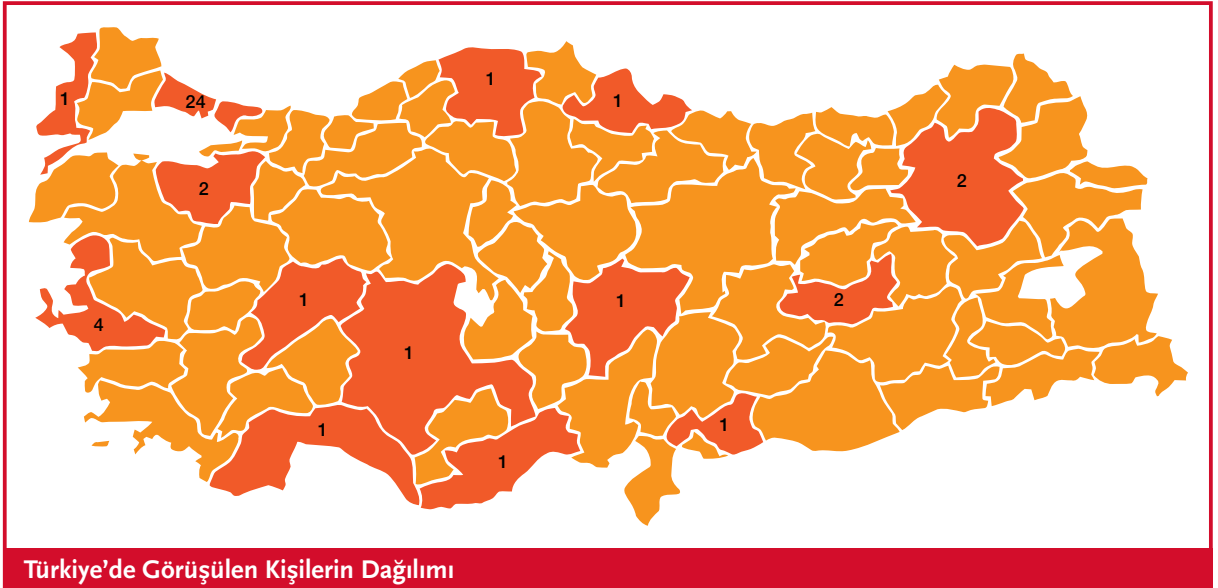
Spora katılım ve spor gelişim modellerinin iyileştirilmesi neticesinde ortaya çıkması muhtemel talebi karşılamak adına spor sunucularının kapasitelerinin arttırılması gerekmektedir

ARAŞTIRMA SONUÇLARI

Araştırma Kapsamında Neler Yapıldı?

Bu araştırma kapsamında Türkiye'de 43, yurt dışında ise 8 görüşme olmak üzere toplam 51 kişi ile derinlemesine mülakat yapılmıştır. Yapılan tüm mülakatlar kayıt cihazına kaydedilmiş, ardından deşifre edilerek yazıya dökülmüştür. Araştırmacılar tarafından kodlanan bu mülakatlar, önce betimlenmiş ardından analiz edilmiştir. Farklı bakış açılarıyla, var olan durumların tespit edilebilmesi adına görüşmeler il temsilcileri, hakemler, antrenörler (A Takım ve Altyapı düzeyinde), yöneticiler, spor okulu sahipleri, kondisyonerler, sporcular, beden eğitimi öğretmenleri ve akademisyenler ile gerçekleştirmiştir. Görüşme yapılan kişilerin isimleri, kullanılan derinlemesine mülakat tekniğinde veri toplanan kişiye sunulan hak dahilinde anonim olarak geçirilmiştir. Örneklemde hangi şehirlerin ve ülkelerin temsil edildiği aşağıda görülmektedir.

**Türkiye'de 43,
yurt dışında
8 görüşme**

Görüşmelerden Elde Edilen Verilerin Analizi ve Öneriler

Bu bölümde, araştırma kapsamında yapılmış olan görüşmelerden elde edilen verilere değinilecek ve bunlar değerlendirilecektir. Bu yaklaşımın sergilenmesindeki temel amaç, farklı bakış açılarıyla sorunların ortaya koyulmasının sağlanmasıdır. Analizler yapılırken sorunlar ilgili oldukları konuya uygun olarak gruplandırılacaktır. Amacımız bu verilerden faydalanarak ülkemize özgü bir model geliştirilmesi, bu model neticesinde hem daha fazla gencin ve çocuğun basketbola katılması hem de elit sporda daha başarılı sporcuların yetiştirilmesi sağlanarak kulüp takımları ve milli takım nezdinde daha başarılı sonuçların alınmasının önünün açılmasıdır.

Elde edilen bulgular incelendiğinde, sorunların bazı üst başlıkların altında toplanabildiği gözlemlenmiştir. Analiz sürecinde de bu bulgular aynı başlıklar altında toplanacaktır. Karşılaşılan ilk sorun “yönetim” ve “organizasyon yapısı” ile ilişkili sorunlardır. Burada yönetim kelimesi ile ima edilen herhangi bir kurum veya kişi tarafından verilen yönetsel kararlardır. Yapıdan kaynaklı ligler veya takımlarla ilişkili sorunlar başka bir başlık altında incelenecektir. Tespit edilen sorunun açıklanmasına müteakip, bu sorunun çözülmesi adına atılabilecek adımlara yönelik öneriler getirilecektir. Bu bölümde yer verilen sorunlar, görüşme yapılan kişilerce dile getirilmiştir. Çözüm önerileri ise araştırma ekibince geliştirilmiştir.

Yönetim ve Organizasyon İle İlgili Sorunlar

Sorun 1:

Farklı illerde farklı uygulamalar

Altyapı basketbolu ile ilgili olarak özellikle kuralların uygulanması noktasında farklı illerde farklı uygulamalar yapıldığı ve bunun sonucunda da birtakım sıkıntılar yaşandığı belirlenmiştir. Federasyonun koymuş olduğu kurallar, bireysel çıkarılara uygun olarak yöneticiler, veliler ve antrenörler tarafından manipüle edilebilmekte, hakemler bu gibi durumlarla karşılaştıklarında kuralın doğru olarak uygulanmasını sağlamada yetersiz kalabilmektedirler.

Çözüm önerisi:

TBF var olan kuralların adil ve şeffaf şekilde, hiçbir istisnai uygulama olmaksızın uygulanmasını sağlamalıdır. Bunun sağlanabilmesi adına tüm kurallar, açık ve net olarak ortaya koyulmalı, duruma özgü olarak yorumlanıp, esnetilememelidir. Hakemlerin ve federasyonun yetkilendirdiği yöneticilerin bu kuralları eksiksiz olarak bilmeleri ve uygulamaları gerekmektedir. Tartışmaya açık durumlarda başvurulabilecek kişiler, Türkiye'nin büyüklüğüne uygun olarak belirlenmeli, münferit sorunlara müdahale etmede yetki tek elde toplanmamalıdır.

Sorun 2:

Kısa vadeli hedefler

Bazı yöneticiler, kendi çıkarları doğrultusunda kararlar almakta, ekipler oluşturulurken kısa vadeli hedefler gözetilmektedir. Basketbol sporuna faydası dokunacak, yetkin işgücü basketbol sisteminin içerisinde kendisine her zaman yer bulamayabilmektedir. İşgücüne dair tercihler sonucunda kısa vadede bazı olumlu sonuçlar alınsa da, kümülatif büyüme yeterli düzeyde olmamaktadır.

Çözüm önerisi:

Bu noktada TBF örgütlerin iç işlerine müdahale etmeden yönlendirici ve yapıcı bir davranış benimsemelidir. Yalnızca antrenörlere veya hakemlere yönelik akreditasyonlar ve eğitimler verilmesinin bir adım ötesine geçilip basketbola hizmet eden kurumlarda idari görev alan ve alma potansiyeli olan kişilere yönelik birtakım sınıflandırılmalar yapılmalı ve eğitimler verilmez. Bu noktada eğitim içeriklerinin şekillendirilmesi adına üniversitelerle işbirlikleri yapılmalıdır. Bu eğitimlerin yanı sıra doğru davranışın benimsenmesini sağlayacak olan etik kodlar belirlenmeli ve bu değerler ilgili kişilere aktarılmalıdır. Bu kodlar dışında davranış sergileyenler cezalandırılmalıdır.

Sorun 3:

Spor örgütlerinde kararların büyük bir kısmı üst yöneticiler tarafından verilmektedir. Örgütün organizasyon şemasında yer alan birçok kişi, kağıt üzerinde yetkili gözükse de, uygulamada bu yetkilerin birçoğu yok hükmündedir. Sistemde yetkileri kısıtlanmış hatta yetkisi olmayan yöneticiler bulunmaktadır.

Yetkileri kısıtlanmış hatta yetkisi olmayan yöneticiler

Çözüm önerisi:

Bu noktada TBF, yukarıdaki maddede de olduğu gibi örgütlerin iç işlerine müdahale etmeden yönlendirici ve yapıcı bir davranış benimsemelidir. Yetkinin merkezileşmesi Türkiye genelinde birçok alanda gözlemlenen önemli bir sorundur. Heyetlerce istişare edilmeden, tartışılmadan alınan kararlar, kullanılması mümkün olmayan yetkiler, örgüte yönelik iç ve dış güvenin azalmasına, hatalı kararların alınmasına ve nihai olarak olumsuz birtakım durumlara sebebiyet verecektir. Doğru yönetim felsefesinin, ve etkin yönetim ilkelerinin basketbol özelinde kurumlara yerleştirilebilmesi önemlidir. Federasyonun görevi tabii ki spor örgütlerinin iç işlerini düzenlemek veya örgütler bünyesinde çalışanların eğitilmesini sağlamak değildir. Ancak ilgili branştaki spor sisteminin kümülatifte gelişmesini sağlamak spor federasyonlarının öncelikli görevlerindedir. Bu yüzden müdahaleci olmasa da yönlendirici ve özendirici bir yaklaşım benimsemelidir.

Sorun 4:

Basketbol sporuna hizmet sağlayan örgütlerinin işleyişini direkt olarak etkileyen ve ciddi sonuçları olan kararlar yeterli istişare yapılmadan ve kısa sürede uygulamaya geçecek şekilde alınabilmektedir. İdareciler ve antrenörler, yönetim organlarınca alınacak kararlarda uzun süreli bir planlama görmek istemektedirler. Aksi takdirde spor örgütleri, kendi bünyelerinde yapmış oldukları planları hedefe ulaşmadan revize etmek ve değişikliklere karşı bir reaksiyon geliştirmek zorunda kalmaktadırlar.

Yeterli istişare yapılmadan ve kısa sürede uygulamaya geçecek şekilde alınan kararlar

Çözüm önerisi:

Bu sorun da Türkiye genelinde birçok alanda görülmekte olan sorunlardan biridir. Kararlar kişilere bağlı olarak ve devamlılık arz etmeyecek şekilde alınabilmektedir. Ortaya çıkması muhtemel olumsuzlukların önüne geçilmesi adına karar vericilerin sahip olduğu deneyimden ve bilimsel çalışmalardan elde edilen verilerden faydalanılarak, hedeflere

uygun şekilde en azından orta vadeli bir planlama yapılmalıdır. Alınan bu kararlar spor örgütleri ile istişare edilmeli, kararlar dayanakları ile birlikte yaygınlaştırılmalıdır. Bu gerçekleştirildiği takdirde spor örgütleri, iç kararlarını bunlara uygun olarak alabilecek, önlerini daha net şekilde görebilecek ve faydalar maksimize edilebilecektir.

Hizmet kalitesinin kontrol edilememesi ve yeterli kalitenin sağlanamaması

Sorun 5:

Ülkemizde basketbol branşında öne çıkan son derece köklü ve geniş kitlelere erişebilen spor kulüpleri mevcuttur. Ancak bu kulüpler, ülke genelinde faaliyet gösterme ve faaliyet gösterilen noktalarda kalitenin kontrol edilmesi ve sağlanması bağlamında yeterli girişimlerde bulunmamaktadır. Bütçelerin çok cüzi bir kısmı altyapı faaliyetlerine aktarılmaktadır.

Çözüm önerisi:

Yukarıda bahsi geçen spor kulüpleri, kamuoyu nezdinde önemli bir etki alanına sahip olduğundan bu kulüpleri etkileyecek bazı kararların alınması, federasyonların ciddi eleştirilere ve baskıya maruz kalmasına neden olabilmektedir. Ancak bu kulüplerin sosyal bir işlevi olduğu ve toplum yararına bazı faaliyetlerde bulunmaları gerektiği kendi mevzuatlarında yazılıdır. Dolayısıyla bunlardan kendi mevzuatlarına uygun şekilde davranmalarını istemek dahi bu noktada yeterli olacaktır. Altyapı için ayrılan bütçeler sporcu yetiştirme sürecinde karşılaşılan zorluklardan ötürü riskli olarak görülebilmektedir. Ancak yurtdışından oldukça yüksek bedellerle transfer edilip, istenen faydayı sağlamayan sayısız örnek mevcuttur. Spor kulüplerinin altyapı ile ilişkili faaliyetlere yeteri özeni göstermemesinin nedeni genelde harcanan para değil, ortaya çıkan iş yüküdür. Sonuç odaklı yaklaşım sergilendiğinde, toplumsal fayda yaratmak mümkün olmayacaktır. Bu kulüplerin Türk gençliğine mümkün olan en büyük faydayı sağlamalarına çalışılmalı, iyi uygulamalar ödüllendirilmelidir.

Sınırlı diyalog

Sorun 6:

Kulüpler ve federasyon arasındaki diyalog sınırlıdır. Her iki tarafın bakış açısıyla da birtakım olumsuz durumlar mevcuttur. Yıllık planlamaya ve uygulamalara yönelik paylaşımlar istenilen düzeyde değildir.

Çözüm Önerisi:

Kulüpler ve federasyon arasındaki diyalog genişletilmeli ve sürekli hale getirilmelidir. Bu noktada federasyonun kulüplerle olan ilişkilerini yürüten birime önemli iş düşmektedir. Bu birim sürekli ulaşılabilir kılınmalı, tüm kararlar dayanakları ile birlikte şeffaf biçimde kulüplere aktarılmalıdır. Tüm görüş ve öneriler demokratik ortamlarda, resmileştirilmiş ve düzenli hale getirilmiş şekilde paylaşılmalıdır. Kulüpler de federasyonun belirlemiş olduğu alanlarda atılan ve atılmakta olan adımlarla ilgili olarak düzenli paylaşımda bulunmalıdır. Bu iletişim sürecinde diyalog, karşılıklı iyi niyet ve şeffaflık esas olmalıdır. Örgütler ortak hedefler altında ortak paydada buluşmalı ve işbirliği yapmalıdırlar.

Sorun 7:

Basketbol sunucuları (kulüpler, kurslar vs.) nezdinde antrenörlerin yetkinlikleri kısmen, yöneticilerin yetkinlikleri ise oldukça görecelidir. Antrenörlerin eğitimi, ayrı bir tartışma konusu olsa da, yöneticilerle ilgili neredeyse hiçbir standart bulunmamaktadır.

Çözüm önerisi:

Antrenörler ve hakemlerin yanı sıra spor sunucuları bünyesinde yer alan yöneticiler de, basketbolun her boyutuna etki etmektedirler. Bu kişilerin vermiş oldukları idari kararlar, konuya dair bilgi ve birikimlerine, deneyimlerine dayanmaktadır. Yönetimsel bilgiyi eğitim hayatı boyunca edinmiş yöneticiler bulunsa da, sporun nasıl yönetilmesi gerektiğine dair bilgiden yoksun yöneticiler de mevcuttur. Federasyonun antrenörler ve hakemler nezdinde bazı sınıflandırmaları, eğitim programları ve kontrol mekanizmaları varken benzer uygulamaların yöneticiler nezdinde var olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu noktada idari anlamda da sınıflandırmaların yapılması, ilgili yöneticilerin birtakım eğitim programlarına katılmalarının mecburi hale getirilmesi önerilmektedir. İlgili alanda Türkiye genelinde eğitim veren birçok kurum ve kuruluşun yanı sıra yaklaşık 50 üniversitede spor yöneticiliği bölümleri bulunmaktadır. Uygun bir protokol düzenlenerek, Türkiye genelinde basketbolla ilgili kurumlarda yönetici statüsüne sahip kişilere üniversiteler aracılığıyla eğitimler ve sertifikasyonlar verilmesi önerilmektedir.

Etik ve Ahlaki Sorunlar

Sorun 8:

Bir çok kulübün altyapısında öncelikli hedefin uzun vadeli bir yaklaşımla sporcu yetiştirmek değil, maç kazanarak günü kurtarmak olduğu tespit edilmiştir. Sistemin içinde yer alan antrenörlerin, yöneticilerin ve velilerin öncelikli amacı sporcu odaklı bir yaklaşımla sporcunun gelişiminin sağlanması değil, maçın kazanılmasıdır. Bu yaklaşım, sporcunun geri plana atılmasına, günü kurtaran kısa vadeli sonuçlara odaklanılmasına neden olmaktadır.

Çözüm önerisi:

Bu noktada sergilenmesi gereken yaklaşım, skorun değil sporcunun spor sisteminin merkezinde konumlandırılmasıdır. Federasyonun son dönemde atmış olduğu birçok adım bu yaklaşımı destekler niteliktedir. Belirli yaş gruplarında kazanma/kaybetmenin ortadan kaldırılması, müsabakalarda takımda yer alan her oyuncunun süre alması bu amaçla atılan adımlara örnek gösterilebilir. Ancak bu girişimler temenni olarak kalmamalı, yaygınlaştırılıp yerleştirilmelidir. Süreçte antrenörler ve yöneticiler en etkin rol oynayan ve tercihleri sporcular üzerinde direkt etki eden kişiler olarak öne çıkmaktadır. Ancak ailelerin beklentileri de hem sporcu hem de idareciler üzerinde etkili olmaktadır. Bu yüzden sergilenecek yaklaşımda ailelerin de sürecin içine dahil edilmesi ve çocukları için en iyisinin ne olduğunun onlara sabırla aktarılması gerekmektedir.

Antrenör ve yöneticilerin yetkinlikleri ve eğitimi

Amaç: Sporcu yetiştirmektense maç kazanarak günü kurtarmak

***Birçok antrenör
altyapıyı bir sıçrama
tahtası olarak
görmektedir***

Sorun 9:

Altyapılardaki antrenörlerin aldıkları maaşlar, üstyapılara nazaran düşük olduğundan, birçok antrenör altyapıyı bir sıçrama tahtası olarak görmektedir. Altyapıda görev alan antrenörlerin birçoğu kısa vadeli düşüncesinden, sporcunun uzun vadeli potansiyeline odaklanmaktansa içinde bulunulan anda daha iyi olan bir sporcuyla müsabakaya çıkmayı tercih etmektedir. Bu yüzden, uzun vadede başarı edinme potansiyeline sahip çocuklar kısa vadeli kararlar neticesinde kaybedilebilmektedir.

Çözüm önerisi:

Bu sorun birden çok görüşmede dile getirilmiş olan önemli bir sorundur. Altyapıda temel amaç, çocuklara ve gençlere basketbol sporunu sevdirmek, uzun vadede bu sporun içinde kalmalarını sağlamak ve tabii ki bu çocuklar ve gençler içinden profesyonel sporcu olma potansiyeline sahip olanları üstyapılara kazandırmak olmalıdır. Bu üç hedefin gerçekleştirilmesinde de antrenör kilit kişidir. Antrenörün kendinden beklenen davranışları sergilemesi, onun iş tatmini ile yakından ilişkilidir. Ancak altyapıda antrenör olmak birçok antrenör için çeşitli nedenlerden ötürü çekici değildir.

Bu noktada konu iki farklı bakış açısıyla değerlendirilmelidir. Birinci bakış açısına göre konuya antrenörlerin gözünden yaklaşarak, altyapıda çalışmanın antrenör için çekici hale getirilmesine odaklanılmalıdır. Bu, antrenörlerin maaşlarına minimum standartlar getirilmesi, sosyal güvenlik kaygılarının giderilmesi, altyapıda antrenörlük yapabilmenin kriterlerinin gözden geçirilerek netleştirilmesi ve geliştirilmesi ile sağlanabilir. Buna göre altyapı antrenörlüğü için geliştirilecek yeni bir sertifikasyon sistemi aracılığıyla, üstyapı ve altyapı antrenörleri birbirinden ayrılmalıdır. Bu iki farklı sertifikasyon, temelde benzer bazı eğitimleri barındırsa da, detayda ilgili yaş gruplarıyla çalışmanın gereksinimleri göz önünde bulundurularak ayrışmalıdır. Altyapı antrenörlüğü sertifikaları, üstyapı sertifikalarından bağımsız olmalıdır. İkinci bakış açısında ise federasyonun sporcu odaklı yaklaşımı gözетilmeli, sporcunun gelişimine bağlı olan başarılar ödüllendirilmelidir. Bu sayede antrenörlerin sporcularının gelişimlerine olumlu katkı yapmaları ve uzun vadeli düşünmeleri sağlanacaktır. Bu ödüllendirme mekanizması kesinlikle yalnızca başarı odaklı olmamalıdır.

***Basketbola katılımda
fırsat eşitsizliği***

Sorun 10:

Bu bölümde daha önce değinilmiş olan başarı odaklı yaklaşım, basketbola katılımda fırsat eşitsizliği yaratmaktadır. Seçim kriterlerinin belli bazı özelliklere dayanması, bazı açılardan haklı olsa da, basketbol eğitimi veren bazı klüpler bünyesinde çocuklara ve gençlere adil ve eşit şekilde basketbol oynama, spor yapma şansı vermemektedir.

Çözüm önerisi:

Yukarıda bahsi geçen sorunun çözümü kriter gözetmeksinin, talep eden herkesin para karşılığında spora katılımının sağlanması değildir. Bu durum tam da şu anda birçok basketbol okulunda yaşanmakta olan duruma işaret etmektedir. Ticari yaklaşım güdülerek, kalitesi göreceli ve yetersiz şekilde, yetkin olmayan eğitmenlerce basketbol eğitimi verilmesi, faydadan ziyade zarar getirecektir. Basketbolu geliştirmek ve talep

eden herkese spor hizmeti vermek adına basketbola erişim için gereken kaynaklar mümkün olduğunca makul düzeye çekilmelidir. Bu noktada Basketbol Süper Ligi (BSL) takımları bünyesinde verilecek altyapı hizmetleri, kısmen sosyal sorumluluk kapsamında sunulabilir. TBF bu kulüpler bünyesinde sunulacak basketbol hizmetlerini tek bir çatı altında toplayarak sponsorluk aracılığıyla finansal kaynak yaratabilir.

Sporcuların Gelişimi ile İlgili Sorunlar

Bu başlık altında değinilecek olan sorunların bazıları, basketbol özelindeki teknik detaylarla ilgilidir. Bu sorunların çözümlerini en iyi bilecek olanlar, kuşkusuz basketbolun içinde yer alan teknik adamlardır. Bu bölümde yer alan çözüm önerileri, mülakatlar esnasında mülakat yapılan kişilerce dile getirilmiş olan önerilerden esinlenerek geliştirilmiştir. Tüm diğer önerilerde olduğu gibi bu öneriler de yalnızca karar mercilerine fikir vermek adına yazılmıştır.

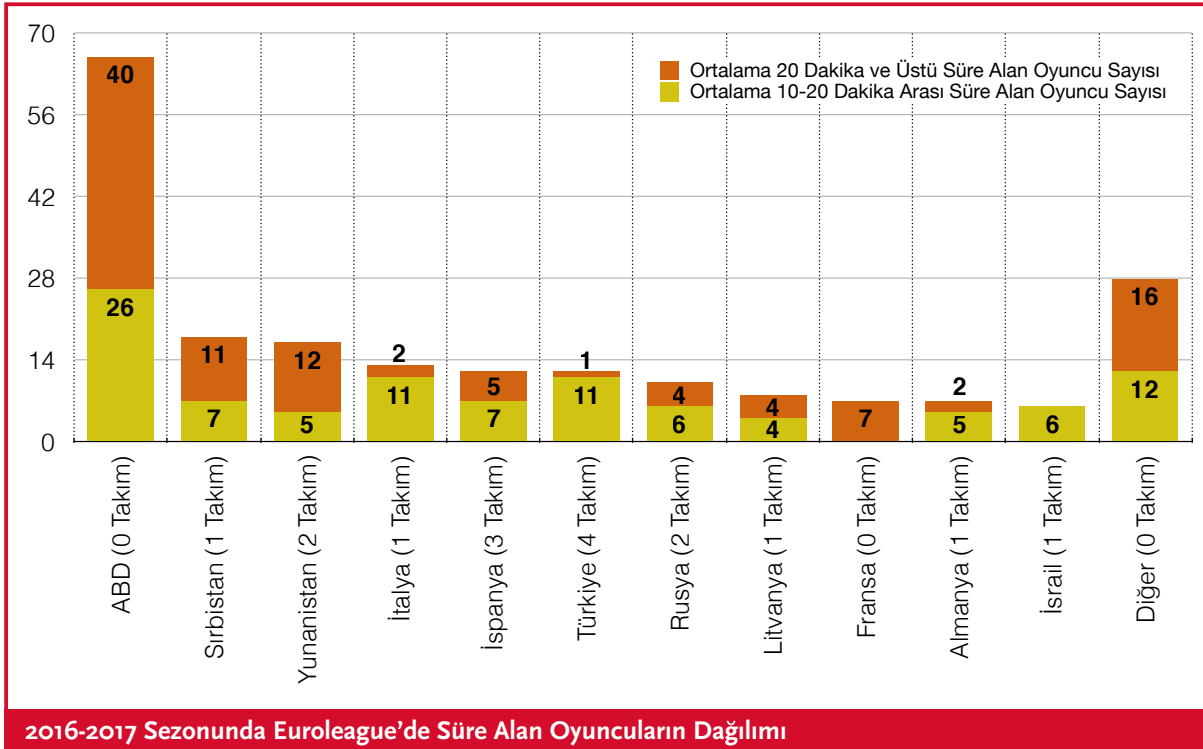
Sorun 11:

Genç oyuncular A Takım düzeyinde fazla süre alamamalarından ötürü, profesyonelliğe geçiş sürecinde kendilerini yeterince geliştirememektedirler. Öte yandan A takım düzeyinde de Türk oyuncuların oyuna katkısı sınırlıdır.

Genç oyuncular kendilerini yeterince geliştiremiyorlar

Sorunun analizi:

Türkiye'nin 20 yıllık dönemde U16-18-20 kategorilerinde milli takımlar düzeyinde aldığı başarılar, A Takım düzeyinde alınan başarılarla kıyaslandığında altyapılarda elde edilen başarıların üstyapılara aktarılamadığı sonucuna ulaşılabilir. Bu durumun birçok nedeni olsa da, nedenlerinden önemli bir tanesi genç Türk oyuncuların yerel takımlarda yeterli süre alamamaları ve bu yüzden kendilerini geliştirmemeleri olarak gösterilmektedir. Bu durum, basketbol çevrelerince farklı bakış açılarıyla sıkça ele alınan bir sorundur. Genç ve yerel oyuncuların üstyapılarda yeterli süre alamamaları rekabet düzeyi yüksek, yabancı ülkelere oyuncu girişine elverişli ulusal liglerde karşılaşılan bir durumdur. Yaptığımız görüşmelerde bu konuya dair iki farklı bakış açısı tespit edilmiştir. Birinci bakış açısı, aynen Hırvatistan örneğinde olduğu gibi, ulusal liglerde kadroda yer alan yabancı oyuncuların sayısını sınırlandırmak, bu sayede yerel oyunculara daha fazla süre tanınarak günün sonunda milli takımlarda başarı elde etmek şeklindedir. İkinci bakış açısında ise yabancı oyunculara serbestlik tanınarak ulusal liglerde yer alan takımların katıldıkları uluslararası liglerde rekabetçi olabilmelerini sağlamak söz konusudur. Türk basketbolunda son dönemde yaşanan gelişmeler ikinci durumla ilişkilendirilebilir. Euroleague'deki Türk oyuncuların durumuna dair alınan istatistikler de bu durumu destekler niteliktedir. Dünyanın en rekabetçi basketbol liglerinden biri haline gelen ve NBA ile karşılaştırılan Avrupa çapındaki bir ligi, bir Türk takımı 2016-17 sezonunda şampiyon olarak tamamlamıştır. Ancak Türk oyuncuların bu şampiyonluktaki etkisine bakıldığında karşımıza farklı bir tablo çıkmaktadır. Bir sonraki sayfada Euroleague'den edinilen istatistikler açıklanacaktır.

2016-2017 Sezonunda Euroleague'de Süre Alan Oyuncuların Dağılımı

Sırbistan'ın bir, Yunanistan'ın iki takımı olmasına rağmen bu iki ülkeden toplam 35 oyuncu ligde 10 dakika ve üzerinde süre almaktadır. Fransa'dan ligde hiç takım yer almadığı halde 7 Fransız oyuncu ligde ortalama 20 dakika ve üzeri süre almaktadır

Yukarıda yer alan grafik normal sezonda oynanan Euroleague maçlarında süre alan oyuncuların milliyetlerini, bu oyuncuların aldıkları süreleri ve lige hangi ülkeden kaç takımın katıldığını göstermektedir. Bu grafiğe göre Amerika Birleşik Devletleri, ligde hiç takımı olmamasına rağmen oyuncu sayısı bakımından ligu domine etmektedir; bu ülkeden maçlarda süre alan 66 oyuncu bulunmaktadır. Bu durum Euroleague'in Amerikalı oyuncular için önemli bir alternatif olduğu sonucunu kanıtlar niteliktedir. Sırbistan'ın bir, Yunanistan'ın iki takımı olmasına rağmen bu iki ülkeden toplam 35 oyuncu ligde ortalama 10 dakika ve üzerinde süre almaktadır. Fransa'dan ligde hiç takım yer almadığı halde 7 Fransız oyuncu ligde ortalama 20 dakika ve üzeri süre almaktadır. Ülkelerin toplam oyuncu sayısına bakıldığında Türkiye 12 oyuncu ile 6. sırada yer alıyor gözükse de, Türkiye'nin ligde en fazla takıma (4) sahip olan ülke olduğuna dikkat edilmelidir. Bir diğer önemli nokta ise oyuncuların aldıkları sürelerdir. Euroleague ortamına göre bir oyuncu maç başına 19 dakika 5 saniye süre almaktadır. Türk oyuncuların yalnızca bir tanesi bu sürenin üzerinde sahada kalırken, Fransa'nın 7 oyuncusu da ortalamanın üzerinde süre almaktadır. Yunanistan ve Sırbistan'ın oyuncuları için de benzer bir durum söz konusudur. İki ülkenin 35 oyuncusunun 23'ü Euroleague ortalamasının üzerinde süre almaktadır.

Euroleague seviyesinde A takım düzeyinde durum böyle iken, genç Türk sporcuların Basketbol Süper Ligi düzeyinde aldıkları süreler bakıldığında durumun biraz daha farklı olduğu görülmektedir. Bu konuya dair bulgular açıklanırken "European Basketball Advisory Group" üyesi Cem Karamürsel'in Ağustos 2016 tarihinde hazırlamış olduğu "Alt yapıda üstün başarı, A Milli Takım'da hüsrana mı?" adlı rapordan faydalanılacaktır. Karamürsel, raporunda "Türk oyunculara çok az süre

ULUSAL BASKETBOL HAMLESİ ARAŞTIRMA RAPORU

verilmektedir.” algısının doğruluğunu irdelemiş ve bu algının istatistiksel olarak doğruyu yansıttığı sonucuna erişmiştir. “FIBA’nın yayınlamış olduğu “International Basketball Migration Report 2012-2015” edinilen verilere göre 2014-2015 sezonunda BSL’de yerli oyuncular ortalama 8.6 dakika süre alabilmişlerdir. Genel olarak diğer önemli Avrupa liglerinde de yerli oyuncu oynama sürelerinin azalma trendinde olduğu görülse de, BSL’deki durum en son analiz edilen sezon itibarıyla, bu açıdan en kötüsüdür. Buna paralel olarak yerli oyuncuların sayı ortalamalarında da düşüşler gözlenmektedir”. Kırmızı kutularda en düşük değerlerin yer aldığı tablo aşağıda görülmektedir.

YERLİ OYUNCU ORTALAMALARI	ORTALAMA OYUN SÜRELERİ (Dakika/Maç)				SAYI ORTALAMALARI (Sayı/Maç)		
	2015	2014	2013	2012	2015	2014	2013
Adriyatik Ligi	15.3	15.7	16.0	16.2	5.6	5.6	5.9
İspanya	13.8	14.0	14.9	15.1	4.8	4.9	5.3
VTB/Rusya Ligi	12.9	13.9	15.1	14.4	4.1	8.8	4.6
Fransa	12.6	15.6	16.1	14.6	4.5	4.3	5.4
Yunanistan	12.3	14.0	15.2	13.1	3.9	4.3	5.2
İsrail	12.3	10.5	-	-	4.0	4.6	-
İtalya	9.6	12.3	13.9	13.7	3.0	4.0	4.7
Almanya	9.0	10.2	11.9	10.8	2.9	3.4	3.9
Türkiye	8.6	12.5	13.8	13.8	2.5	3.9	4.3

Yerli Oyuncuların Kendi Liglerinde Aldıkları Ortalama Süreler ve Kaydettikleri Sayı Ortalamaları

Yapmış olduğu analize müteakiben, süre alan Türk oyuncular içinde genç oyuncuların oranına baktığında ise farklı bir durumla karşılaşmıştır. Buna göre genç oyunculara yeterli şans verilmediği algısı kısmen yanlıştır. 21 yaş altındaki Türk oyuncular, diğer liglerdeki oyuncularla karşılaştırıldığında BSL, oynama süresi açısından orta, maç sayısı olarak da üst sıralarda yer almaktadır. Karamürsel’in yapmış olduğu oyuncu karşılaştırmalarına bakıldığında da Türk oyuncuların A Takım kariyerlerine başladıklarında diğer oyunculardan daha fazla oynama süresi bulmuş olduğu görülmektedir.

Çözüm önerisi:

Yerel liglerde oynayan yabancı oyuncu sayısı ile ilgili regülasyonların A Milli Takım düzeyindeki başarılar üzerindeki etkisi görecelidir. Araştırmalardan elde edilen bulgulara göre “Yabancı sayısı azaltılırsa A Milli Takım daha başarılı olur.” savı kısmen gerçeği yansıtmamaktadır. Karamürsel’in de raporunda yer verdiği üzere çeşitli araştırmalarda yerli oyuncuların yerel liglerde oynayan yabancılardan etkilenerek oyun seviyelerini kalıcı olarak yükselttikleri, yabancı oyuncuların ligin genel rekabet seviyesini arttırması nedeniyle, yabancı sayısı ile milli takım performansı arasında pozitif bir bağlantı olduğu yönünde birtakım bulgulara erişilmiştir. TBF’nin yakın zamanda uygulamaya alma kararı vermiş olduğu Basketbol Gençler Ligi (BGL), birçok açıdan olumlu sonuç yaratma potansiyeline sahip doğru bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Oyunculara yeterli şans verilmediği algısı kısmen yanlıştır

Basketbol Gelişim Ligi

TBF'nin deklare ettiği üzere 2017 yılının Eylül ayında başlaması planlanan bu ligin özellikleri aşağıdaki gibidir:

- BGL 16 BSL takımı ve 4 lige davet alan takımdan oluşacaktır.
- BGL'ye BSL takımlarının katılması zorunludur.
- Ligde yer alan takımlardan katılım bedeli ve lisans ücretleri alınmayacaktır.
- Takımların yol ve konaklama masrafları TBF tarafından karşılanacaktır.
- Oyuncu kadroları 1999 doğumlu 3, 2000-01 doğumlu 13 olmak üzere toplam 16 oyuncudan oluşacaktır.
- Tamamı Türkler'den oluşacak olan kenar yönetiminde;
1 başantrenör (A-B Kategori),
2 yardımcı antrenör (En düşük D Kategorisi),
1 yönetici,
1 masör ve kondisyoner
yer almak zorundadır.
- Kenar yönetiminde yer alan görevliler için kulüplerin sözleşme imzalanması zorunludur.

Bu lig aracılığıyla Basketbol Süper Ligi'nde takımı bulunan ancak altyapı faaliyetlerine odaklanmayan kulüplerimiz altyapıya gereken özeni göstermeleri adına motive edilmektedir. Genç Türk oyuncuların daha fazla müsabakaya çıkabilmeleri ve bu sayede daha fazla süre alabilmeleri hedeflenmektedir. Ancak yukarıda da değinildiği üzere oyuncuların kendilerinden daha iyi oyuncularla rekabete girdiklerinde ortaya çıkan gelişim potansiyeli göz ardı edilmemelidir. Bu noktada oyuncuların kendileri ile benzer seviyede olan diğer oyuncularla rekabete girmelerinin gelişimleri üzerinde nasıl bir etki yaratacağı gözlemlenmelidir.

Sorun 12:

Oyuncuların hep teknik olarak geliştirilmesi düşünülmektedir. Ama teknik yeteneklerle bir yere kadar gelinebilmektedir. Yeteneğin üstüne koyma sürecinde önemli boşluklar bulunmaktadır.

Çözüm önerisi:

Bu sorun, tam da sporcu odaklı yaklaşımla çözülmesi öngörülen bir sorundur. İleriki bölümlerde kapsamlı olarak değinilecek olan spor-eğitim ilişkisi, sporcuların teknik becerilerinin yanısıra paylaşımcı özelliklerinin, problem çözme becerilerinin, takım içerisinde ekip arkadaşlarıyla uyumlu şekilde davranış gösterebilme becerisinin ve antrenörün verdiği direktifleri kavrama ve uygulama becerisinin gelişmesi adına önemlidir. Spor - eğitim ilişkisi, Türk sporunda yalnızca basketbol branşında değil tüm diğer branşlarda sporcuların muzdarip olduğu ve sportif başarı üzerinde direkt olarak olumsuz etki yaratan sorunların başında gelmektedir. Bu sorunun nedenleri ve çözüm önerileri ilerleyen bölümlerde kapsamlı şekilde ele alınacaktır.

**Yeteneğin
üstüne koyma sürecinde
önemli boşluklar**

Sorun 13:

Bir oyuncu henüz 19-20 yaşındayken yüksek bedellerle sözleşme imzaladığında, ilerleyen yıllarda kariyeri aşağıya doğru gitmeye başlamaktadır. 20 yaşındaki bir oyuncu, 25 yaşına geldiğinde 20 yaşındayken aldığı paranın 2-3 katını almayı hedeflemektedir. Ancak bunun olması için oyuncunun aynı oranda gelişim sergilemesi gerekmektedir, öte yandan gerçekte böyle bir finansal ortam bulunmamaktadır. Bunun sonucunda oyuncular temel motivasyonlarını kaybetmekte ve rekabet sisteminde geriye düşmeye başlamaktadır.

Sorunun analizi:

Bu konu, hem antrenörlerce hem de idarecilerle yapılan görüşmelerde sıkça dile getirilen bir konudur. Erken yaşta yüksek bedelli sözleşmelere imza atılması, bir oyuncunun henüz reşit olmadan ciddi transfer bedelleri ödenerek bir takımdan diğerine geçmesi ve bu alışveriş sürecinde birtakım kişilerin bireysel menfaat elde etmeleri, Türk basketbolunun önündeki önemli meselelerden biridir. Özellikle de oyuncu menajerlerinin resmi ve yasal olmayan şekillerde oyuncuları “pazarlamaları” oyuncuya kısa vadede fayda sağlıyor gibi gözükse de, uzun vadede oyuncunun tam potansiyeline erişmemesi, önündeki kapıların kapanması anlamına gelmektedir. Hem oyuncuların hem de ailelerin doğru bir vizyona ve doğru kararı verebilecek bilgiye sahip olmamaları, 2 senelik gelir için 10 yıllık parlak bir kariyerdan vazgeçilmesi anlamına gelebilmektedir. Genç oyuncuların ulaşabileceği doğru hedefler koyulmadığında, verilen yanlış kararlar neticesinde genç bir oyuncu %100 performansla daha düşük seviyeli bir takımda oynadığında üst düzey bir oyuncu olacakken, %40-%50 performansla daha iyi bir takımda oynayıp basketbol hayatını bitirebilmektedir.

Bu noktada oyuncunun kariyeri ile ilgili bir karar alınırken, ilk planda o kararla ilgili olan tüm veriler, riskler ve faydalar mümkün olduğu kadar objektif bir şekilde bir araya getirilmeli, farklı senaryoların artı ve eksi yanları oyuncuya (ve ailesine) nedenleriyle detaylı bir şekilde menajer tarafından (kendi bilgi ve tecrübelerine dayalı tavsiyelerini de katarak) anlatılmalıdır. Türkiye’de menajerlik müessesesi, Cem Karamürsel’in Aralık 2016 tarihinde hazırlamış olduğu raporda kapsamlı olarak ele alınmıştır. Bu rapora göre menajerlik müessesesi profesyonel spor için gerekli bir birim olarak görülmektedir. Karamürsel’in vurguladığı üzere menajerlik faaliyetinin en öncelikli amacı sporcularla spor kulüplerini bir araya getirerek bir sözleşmenin imzalanmasına aracılık etmektir. Zamanla spor dünyasındaki (özellikle maddi olanaklardaki) gelişmeler ve spora olan talebin artması nedeniyle sporcuların ihtiyaç duydukları desteğin niteliği değişerek bir çok farklı hizmeti de kapsamaya başlamıştır. Mevcut durum itibarıyla menajerlik müessesinin birçok alandaki pratikleri (yaşanılan olumsuz tecrübe ve suistimaller) nedeniyle oldukça tartışılır duruma gelmiştir. Bu olumsuz durumlar, Cem Karamürsel’in hazırlamış olduğu rapordan birebir alıntılanacaktır.

- Avrupa Basketbolu’nda çok sayıda menajer ve menajerlik şirketi faaliyet göstermesine rağmen pratikte temsil edilen oyuncuların önemli bir çoğunluğu az sayıda menajer ve/veya şirketin elinde toplanmıştır. Bu trendin artarak devam ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

19-20 yaşında imzalanan yüksek sözleşmeler

Oyuncu menajerlerinin resmi ve yasal olmayan şekillerde oyuncuları “pazarlamaları” oyuncuya kısa vadede fayda sağlıyor gibi gözükse de, uzun vadede oyuncunun tam potansiyeline erişmemesi, önündeki kapıların kapanması anlamına gelmektedir

- Her ne kadar daha büyük olan ve bu nedenle maddi olarak daha iyi imkanlara sahip menajerlik şirketlerinin genel olarak daha profesyonel hizmet verebilecekleri ve oyuncularını temsil ederken sadece maddi çıkarları/kar maksimizasyonunu düşünmeyecekleri tezi (teorik olarak) savunulsa bile uygulamada oyuncu pazarının az sayıda kişi ve/veya kurumun elinde toplanıyor olması, başta menfaat çatışması olmak üzere birçok soruna sebep olmaktadır.
- Piyasanın etkin olmayan yollarla yönetilmesini beraberinde getirecek olan bu durum (örneğin sporcu maaş seviyelerinin çok yükselmesi, oyuncu tercihlerinde performanstan önce başka faktörlerin rol oynayabilmesi vb. gibi) menajerlik mesleğinin genel imajını ve nihai olarak basketbol sporunun marka değerini negatif etkileyebilmektedir.
- Bazı karmaşık ve ispatlanması neredeyse imkansız olan durumlarda menajerlerin gerçekten temsil ettikleri sporcuların çıkarları aleyhine davranıp davranmadıkları objektif yollarla tespit edilememektedir.
- Menajer-oyuncu ilişkilerinin ve menajerlik şirketi ve menajerlerin kendi aralarında yapmış olduğu anlaşmaların yeterince şeffaf olması yönergede her ne kadar sertifika şartı konmuş olsa da, uygulamada yeterli deneyim ve/veya donanımı bulunmayan şahısların da oyuncu menajeri olarak faaliyet gösterebilmeleri olasılığını doğurmaktadır. Bu durum başta (genç) oyuncular olmak üzere basketbol için önemli riskleri beraberinde getirmektedir.
- Bazı mevcut kurallara aykırı olarak uygulamada menajerlerin yeni oyuncu kazanmak amacıyla çok agresif ve zaman zaman etik olmayan yöntemlere başvurdukları gözlemlenmektedir, örneğin halihazırda başka bir temsilciyle sözleşmesi olan oyuncularla kantağa geçip transfer teklifinde bulunmak, 18 yaş altındaki oyuncu ve velileriyle temsilcilik konusunda bağlantıya geçmek / anlaşmak, oyuncuların milli takım tercihlerinde telkinlerde bulunmak gibi.

Çözüm önerisi:

Menajerlik müessesesi ile ilgili sorunların önüne geçilebilmesi adına uygulamalar

Cem Karamürsel'in raporunda son derece kapsamlı şekilde ele alınan menajerlik müessesesi, ülkemizde özellikle genç oyuncuların kariyer planlamasında çok büyük bir etkiye sahiptir. Bu etkinin bazı düzenleme ve denetimlerle dengelenmesi gerekmektedir. Türkiye Basketbol Federasyonu'nca yürürlüğe konmuş olan TBF oyuncu temsilciliği yönergesi ile yukarıda değinilen problemlerin birçoğunun önüne geçilmesine çalışılmaktadır. Ancak mevcut duruma bakıldığında birçok maddenin gerektiği gibi uygulanmadığı gözlemlenebilir. Menajerlik müessesesi ile ilgili sorunların önüne geçilebilmesi adına aşağıdaki uygulamalar önerilmektedir:

- TBF bünyesinde oyuncu menajerliği müessesesini düzenleyen ve denetleyen ayrı bir birimin oluşturulması;
- TBF yönergesinin güncellenmesi, özellikle Menajerlik/Temsilcilik/Danışmanlık tanım, görev ve yetkilerinin daha detaylı bir şekilde düzenlenmesi;
- Yönergedeki kural ve müeyyidelerin daha etkin ve tutarlı bir şekilde uygulanması;

- TBF'nin menajerlik şirketlerine daha düzenli ve sık aralıklarla denetimler uygulaması, diğer devlet kurumlarıyla (örneğin vergi daireleri) bu hususta koordineli hareket edilmesi ve denetim sonuçlarının kamuoyu ile paylaşılması;
- Menajerlerin maksimum alabilecekleri komisyonun belirlenmiş olması (yönergelere uygun olarak) ve uygulamada da bu miktarın üzerine çıkılmaması gerekmektedir.

Bu bölümde değinilen spesifik sorunların çözümüne dair öneriler Cem Karamürsel'in Aralık 2016 tarihinde hazırlamış olduğu raporda kapsamlı şekilde ele alınmıştır.

Yapısal Sorunlar

Bu bölümde değinilecek olan sorunlar için münferit çözüm önerileri sunulmayacaktır. Bunun yerine, araştırma kapsamında tespit edilen yapısal sorunlar kapsamlı biçimde incelenecek, tüm bu problemlerin önüne raporun son kısmında odaklanılacak olan yapısal değişiklik önerileri ile geçilmeye çalışılacaktır. Yapısal sorunlardan kastedilen ligler, takımlar, kaynak kullanımı ve rekabet eşitliği gibi konularla ilişkili sorunlardır.

Türk spor sisteminin çok başlı yapısı, bu çok başlı sistem içerisinde yetki paylaşımının etkin şekilde yapılamaması, birimler arasındaki yetersiz iletişim ve koordinasyon, denetleme mekanizmasının bölgesel farklılıklardan ötürü verimsizleşmesi gibi durumlar Türk spor sisteminde birçok farklı yapısal sorunu ortaya çıkarmaktadır. Türkiye'de basketbol branşı, iyi yönetilen spor branşları içerisinde üst sıralarında yer alsada, yapısal bazı sorunların varlığı aşikardır. Bu sorunların birçoğu çocukların ve gençlerin spora katıldığı düzey olan altyapı sürecinde ortaya çıkmaktadır. Bu raporun 10. sayfasında şematize edilmiş olan bu sorunlar neticesinde özellikle spora katılım aşamasında birçok olumsuz durum ortaya çıkmaktadır. Özetle;

- Özellikle büyük şehirlerin dışına çıkıldığında yönetim sistemi etkinliğini yitirmektedir. Birçok şehirde il temsilcileri ortaya çıkan problemlerin çözülmesinde yetersiz kalmaktadır. Bu durum yöneticilerin yetkinlikleri ile olduğu kadar kendilerine verilen yetkilerle de ilişkilidir.
- Geçmişte köklü spor kulüpleri üzerinden verilen basketbol eğitimi, bugün birçok kulübün altyapı faaliyetlerini ikinci plana atması neticesinde, para kazanma gayesi öncelikli özel spor okulları üzerinden yürür hale gelmiştir. Bazı Anadolu şehirlerinde aynı kişinin sahibi olduğu 4-5 farklı basketbol okulu ve bunlar üzerinden kurulan takımlar bulunmaktadır. Bu durum basketbolun daha geniş kitlelere yayılması açısından olumlu gözükse de, sporcunun ve sporun merkezietini kaybetmesine neden olmaktadır. Yetersiz şekilde denetlenen basketbol okulları ve bunlar üzerinden kurulan takımlar, sistemi çıkar çatışmasına ve kişisel faydalar doğrultusunda manipülasyona açık hale getirmektedir. Sundukları hizmetin kalitesi, hizmeti sunan kişilerin göreceli yetkinliklerine bağlı olarak belirgin şekilde değişen basketbol okulları, niteliksel açıdan basketbolun gelişmesine kısmen katkı sağlamaktadır. Özellikle merkezi idarenin etkisini kaybettiği bölgelerde bu örgütler denetlenemez ve idare edilemez hale gelmiştir.

Türk spor sisteminin çok başlı yapısı, bu çok başlı sistem içerisinde yetki paylaşımının etkin şekilde yapılamaması, birimler arasındaki yetersiz iletişim ve koordinasyon, denetleme mekanizmasının bölgesel farklılıklardan ötürü verimsizleşmesi

- Altyapıda kaynak kullanımını bağlamında belirgin bir verimsizlik mevcuttur. Altyapıdaki kaynakları sporcu, zaman, para, tesis ve işgücü olarak niteleyebiliriz. Aynı sporcular birden çok takımda, aynı takımlar birden çok ligde yer almaktadır. Bu durum sporcuların sakatlık riskini artırmakta, özellikle büyükşehirlerde ulaşımın zor olmasından ötürü zamanın verimsiz kullanılmasına neden olmaktadır. Öte yandan sporcuların birden fazla antrenörle çalışması ve farklı yapılarla adapte olması söz konusudur. Bu ligler, farklı yönetim organlarınınca yönetildiğinden aralarındaki birlik ve koordinasyon yetersizdir. Az sayıda tesis, çok sayıda müsabaka için kullanılmaktadır. Bu durum, yine özellikle büyük şehirlerde müsabaka takviminin düzenlenmesini zorlaştırmaktadır. Müsabaka takvimleri gecikmeli ilan edilmekte, takımlar açısından olumsuz durumlar oluşturabilmektedir. Sporcular, yoğun müsabaka ve antrenman takviminden ötürü yıpranmaktadır. Sportif gelişimlerinin dışında kalan alanlara yeterli zaman ayıramamaktadırlar. Bu durum gelişimlerini olumsuz şekilde etkilemekte, spor hayatları sona erdiğinde birçok zorlukla karşı karşıya kalmalarına neden olmaktadır. Araştırma kapsamında erişilen en önemli bulgulardan biri tüm bu durumlardan ötürü ortaya çıkan verimsizlik, kaynak israfı ve çocukların ve gençlerin tüm bu durumlardan ötürü basketbolun onlara sunabileceği sayısız faydadan kısıtlı şekilde yararlanabilmeleridir. Bu proje kapsamında tasarlanması hedeflenen yeni yapıyla bu sorunların büyük ölçüde üstesinden gelineceği öngörülmektedir.
- Birçok kulüpte A takımının başında kısa sürede başarıya odaklı yabancı antrenörler bulunmaktadır. Her yönetimin beklentisi de takımın başarılı sonuçlar almasıdır. Bu durum A takım antrenörlerini maç kazanacak kararlar vermeye itmektir. Özellikle yabancı antrenörlerin altyapının gelişimi, A takımında Türk oyunculara daha fazla şans verilmesi gibi kaygıları yoktur. Birçok Anadolu kulübü altyapıların gelişimine zaman ve para harcamak yerine uygun bütçelerle yabancı oyuncuları transfer etme eğilimindedir. Bu yaklaşım onlar açısından daha düşük riskli ve az maliyetlidir. Profesyonel sporda bu oldukça normal bir durumdur. Ancak her ne kadar kulüplerin öncelikli amacı maç kazanmak olsa da, altyapıya da belli düzeyde önem vermeleri gerekmektedir. Basketbol gençler ligi, bu noktada yine olumlu bir etki yaratma potansiyeline sahiptir. Kulüplerin altyapıdan yetişecek bir oyuncuya uzun süre yatırım yapmaları sonucunda elde edebileceği kazanımlar koruma altına alınmalı, kulüplerin olası mağduriyetleri minimum düzeye çekilmelidir.
- Rekabet sistemi belirgin dengesizlikler içermekte, altyapıda aynı ligde rekabet eden takımlar arasında belirgin seviye farkları bulunmaktadır. Bunun sonucunda oynanan bazı müsabakalar 60-70 sayı farkla bitebilmektedir. Bu durum özellikle altyapıdaki takımların sınıflandırılma sürecinin gözden geçirilmesini, aynı liglerde rekabet eden takımların hangi kriterlere göre belirleneceğinin yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Rekabet eşitliğinin sağlanması, kalitenin artması da beraberinde getirecektir.
- Yapısal sorunlardan kaynaklı olarak ortaya çıkan eşitsizlikler, çocukların ve gençlerin psikolojik gelişimleri üzerinde yıkıcı olabilmektedir. Başka bir deyişle, bir müsabakadan 60-70 sayı farkla mağlup ayrılan

Rekabet sistemi belirgin dengesizlikler içermekte, altyapıda aynı ligde rekabet eden takımlar arasında belirgin seviye farkları bulunmaktadır

bir çocuğun keyif alarak o spora devam etmesi beklenemez. Bu yüzden altyapıdaki takımların rekabet eşitliğini sağlayacak şekilde sınıflandırılması son derece önemlidir.

- Yöneticilere yönelik bir eğitim ve akreditasyon programı olmamasının yanı sıra antrenöre yönelik verilen eğitimler camianın önde gelen birçok ismi tarafından yetersiz görülmektedir. Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerde özellikle altyapılarda çalışan antrenörlerin teknik/taktik bilgi birikimlerinin yetersiz olduğu birçok kez dile getirilmiştir. Buna ilaveten antrenörlerin çocuklarla ve gençlerle olan iletişimleri, bilgiyi aktarma şekilleri, etik ve ahlaki tutum ve davranışları eleştirilmektedir. Altyapıda çalışan antrenörler, çocukların ve gençlerin gelişimi üzerinde oldukça hassas bir etki alanına sahiptirler. Antrenör, yeri geldiğinde basketbol oynayan bir çocuğun hayatında ebeveynlerinden bile daha önemli olabilmektedir. Bu yüzden altyapıda çalışacak antrenörlerin son derece kapsamlı bir eğitim programından geçirilmeleri ve zorlu bir ölçme değerlendirme süreci sonrasında ilgili lisansı alabilmeleri gerekmektedir.
- Birçok kulüpte kısıtlı tesis imkanları bulunduğundan üstyapı ile altyapı arasında etkin bir iletişim kurulamamaktadır. Araştırma kapsamında görüşülen A takım antrenörleri, günümüzde eskiden olanın tersine altyapı antrenörleri ile iletişim kuramadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum gelişme potansiyeli olan oyuncular açısından olumsuz bir durum teşkil etmektedir. Kendilerini A takım antrenörlerine gösterme imkanları kısıtlı olduğundan bir üst basamağa yükselme ihtimalleri azalmaktadır. Buna ek olarak eskiden altyapı antrenörlerinin A takım antrenörlerince belirlendiği günümüzde ise bu iki yapının birbirinden neredeyse tamamen kopuk olduğu belirtilmiştir.

Eğitim Sistemi ile ilgili Sorunlar

Ülkemizdeki eğitim sistemi düzenli olarak spor yapmak isteyen ve sporda profesyonelleşme çabası içinde olan çocuklar ve gençler için maalesef uygun bir ortam sunmamakta aksine engel teşkil etmektedir. Devletin spora katılımı özendirmek ve artırmak adına ortaya koyduğu politika girişimleri bu konuda bazı ilerlemelerin kaydedilmesini sağlasa da, eğitim ve spor politikalarının birbirleri ile uyumlu olmaması, olumlu gelişmelerin süreklilik arz etmemesi sonucunu doğurmaktadır. Eğitim politikalarının geliştirilmesi konusunda TBF oldukça sınırlı bir etki alanına sahiptir. Ancak basketbolun gelişimi adına ortaya koyulacak birtakım uygulamalar hem diğer spor federasyonlarına hem de eğitim politikalarını şekillendiren organlara yol gösterici olabilir. Raporun bu bölümünde basketbol altyapısında eğitim sisteminden kaynaklı olarak ortaya çıkan sorunlara değinilecektir. Buraya kadar değinilmiş olan sorunlar TBF'nin sergileyeceği bazı girişimlerle büyük ölçüde çözümlenebilir niteliktedir. Ancak bundan sonraki sorunların çözümünü sporun ve eğitim kurumlarının idaresinden sorumlu olan devletin çeşitli organlarını kapsayan geniş kapsamlı ve çok yönlü bir politika değişimini gerekli kılmaktadır. Bu girişimler gerçekleştirilebildiği takdirde hem eğitim hem de spor açısından önemli gelişmeler sağlanırken, gençler de farklı alanlardaki potansiyellerini yitirmeden bireysel gelişimlerini sürdürebilme şansını kaybetmemiş olacaklardır.

Ülkemizdeki eğitim sistemi çocuklar ve gençler için maalesef uygun bir ortam sunmamakta aksine engel teşkil etmektedir

Aşağıda eğitim sisteminden kaynaklı olarak basketbol altyapısında ortaya çıkan sorunlar, genelden özele doğru listelenmiştir.

Büyükşehirlerde özel okulların sportif faaliyetlere devlet okullarına nazaran daha fazla önem verdikleri görülmektedir

- Türkiye’de eğitimde ölçme değerlendirme düzenli aralıklarla tekrarlanan merkezi sınavlar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bu durum çocukların ve gençlerin eğitim hayatları süresince belirli günlerde gerçekleştirilecek sınavlara odaklanmalarını gerekli kılmaktadır. Bu sistemde eğitim hayatında başarılı olmak isteyen çocuklar ve gençler düzenli olarak sınav odaklı bir hazırlık sürecine girmekte, dersleri dışında kalan meşgalelerine sınırlı zaman ayırabilmektedirler. Düzenli olarak spor yapan bir çocuk veya genç, özellikle merkezi sınavın gerçekleşeceği eğitim yılında spor veya eğitim hayatı arasında zorunlu bir tercih yapmak durumundadır. Bu tercih aşamasına gelindiğinde, sporcu olarak parlak bir gelecek potansiyeline sahip olmayan çocuklar ve gençler, tercihlerini okuldan yana kullanmaktadır. Eğitime odaklanan ve ortalama bir yıl süreyle aktif spor yaşantısından uzak kalan çocuk veya genç, sportif anlamda akranlarından geride kalmakta ve ara sonrasında spor hayatına dönmekte zorlanmaktadır. Gelişmiş ülkelerde var olan öğrenci sporcu kavramının Türkiye’de ortaya çıkması yapısal açıdan mümkün değildir.
- Ülkemizde eğitim veren ilkokul, ortaokul ve liselerin, verdikleri eğitimin kalitesinde belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkların okulun özel veya devlet okulu olmasından bağımsız olduğu görülmektedir. Öte yandan özel okullar sahip oldukları spor tesisleriyle öne çıkmaktadır. Büyükşehirlerde buna ek olarak anlayış farkı da ortaya çıkmakta, özel okulların ortalama da sportif faaliyetlere devlet okullarına nazaran daha fazla önem verdikleri görülmektedir. Fakat bu durum spor yapan çocuklar ve gençler için bazı olumsuzluklar yaratmaktadır. Birçok özel okul basketbol özelinde, müsabık olarak basketbol oynayan gençlere birtakım burs olanakları sunmaktadır. Bu burs olanakları sayesinde, okul bünyesinde kuvvetli ve okullar arası liglerde başarı elde etme potansiyeli yüksek takımlar oluşturulabilmektedir. Bu durumdaki takımlarda yer alan öğrencilere sağlanan burs imkanlarının da ötesinde derslerde devam zorunluluğu olmaması, sınavlarda kolaylıklar sunulması gibi bazı yaklaşımlar sergilenmektedir. Araştırma kapsamında görüşülen profesyonel sporcuların hepsi bu durumdan bahsetmişlerdir. Sınavların cevaplar verilerek yapılması, neredeyse hiç okula gidilmeden sınıf geçilmesi gibi durumlarla sıkça karşılaşmaktadır. Bu gibi durumlar sporcunun spora odaklanması adına avantaj sunuyor gibi gözükse de sporcunun geleceğini riske atmaktadır. Aktif spor yaşantısı biten veya çeşitli nedenlerden ötürü aktif spor yaşantısını noktalamak durumunda kalan bir genç, o yaşa gelene kadar alması gereken eğitimi de almadığından geleceğini garanti altına alması oldukça zorlaşmaktadır. Daha da önemlisi, eğitimsizliğin çocuğun gelecekte kendi ayakları üzerinde durabilen bir birey olmasının önünde bir engel teşkil etmesidir.
- Okulda alması gerek eğitimi almayan ve yeterli düzeyde sosyalleşemeyen gençler, basketbol oynarken de bu eksikliklerinden ötürü geriye düşebilmektedirler. Basketbol, analitik düşünme yeteneğine ihtiyaç duyulan, bir grup içerisinde uyumlu davranış sergilenmesini

gerektiren, bencilliğin kabul görmediği teknik bir spor branşıdır. Bu gereksinimleri karşılayabilmek adına yeterli düzeyde temel eğitim almak önem arz etmektedir. Özellikle ailenin eğitim düzeyinin de düşük olduğu durumlarda okuldaki eğitim, gençler için daha fazla önem kazanmaktadır. Eğitimine gerekli özeni göstermeyen sporcular, saha içinde ve dışında dezavantajlara sahiptirler.

- Devletin spora katılımı özendirilmeye yönelik girişimleri de maalesef çeşitli çevrelerce suistimal edilebilmektedir. Örneğin MEB'in yeni uygulamaya almış olduğu öğrenci sporculara tanınan ek puan uygulamasının istismar edilmesi, spor yapmayan çocuklara merkezi sınavlarda ek puan almaları için sporcu lisansı çıkarılmaya çalışılması söz konusudur.
- Devlet okulları ve özel okulların sahip oldukları tesis, ekipman ve eğitim kadrosu arasında belirgin farklılıklar bulunmakta, bu noktalarda özel okullar öne çıkmaktadırlar.
- Son dönemde görülen diğer bir durum da, bazı özel okulların kendi takımlarında oynattıkları ve burs verdikleri öğrencilerin sportif haklarını kendilerinde toplamaları ve bu öğrenci sporcuların başka takımlarda oynamalarına müsaade etmeme eğilimleridir.

Eğitim sistemi ile spor sistemi arasında birlik ve koordinasyon olmaması, devletin eğitim politikaları ile spor politikalarının birbirini yetersiz ölçüde desteklemesi, ülkemizde “öğrenci sporcu” olarak tabir edilen müsabık spor yaşantısı içinde olan ve bir yandan okuyan gençlerin sayısının kısıtlı olması sonucunu doğurmaktadır. Birçok farklı ülkede de müsabık sporcular benzer durumlarla karşılaşmaktadır. Özellikle profesyonelleşme sürecine giren 17 yaşın üzerindeki sporcular için eğitim hayatına gereken özeni gösterebilmek Amerika Birleşik Devletleri dışında pek mümkün gözükmemektedir. Bu yüzden “dual career” adı verilen ikili kariyer programları sporculara sunulmaktadır. Raporun bu bölümünde müsabık sporcuların aktif spor yaşantıları sona erdiğinde alternatif bir kariyere sahip olmalarına olanak sunan ikili kariyer programlarına değinilecektir.

İkili kariyer düzenlemeleri spor örgütleri ve eğitim kurumları arasında yapılan işbirliklerince sporculara esnek imkanlar sunarak eğitimlerini tamamlama fırsatı sunan programlardır. Bugün dünya genelinde birçok spor federasyonu, o branşta spor yapan profesyonel sporculara yönelik programlar sunmaktadır.

Sporcunun eğitim/iş ve spor hayatını birlikte sürdürmesini sağlayacak ikili kariyer düzenlemelerinin temel özellikleri aşağıda özetlenmektedir.

- Sporcunun spor kariyeri için yararlı olması,
- Eğitime izin vermeli,
- Spor kariyeri sonrası yeni bir kariyer edinmesini sağlamalı,
- Sporcuların konumunu korumalı ve gözetmeli,
- İkili kariyer programlarının tasarımı sporcuların kariyerleri süresince artan sorumlulukları ile sporcuların yaşını, spor uzmanlığını, kariyer basamağını ve finansal konumunu dikkate alan bireysel ihtiyaçlarını buluşturmalıdır.

Eğitim sistemi ile spor sistemi arasında birlik ve koordinasyon olmaması, devletin eğitim politikaları ile spor politikalarının birbirini yetersiz ölçüde desteklemesi, ülkemizde “öğrenci sporcu” olarak tabir edilen müsabık spor yaşantısı içinde olan ve bir yandan okuyan gençlerin sayısının kısıtlı olması sonucunu doğurmaktadır

İkili kariyer, sporcunun spor kariyeri için yararlı olmalı, eğitime izin vermeli, spor kariyeri sonrası yeni bir kariyer edinmesini sağlamalı, sporcuların konumunu korumalı ve gözetmeli

Sporcu kariyerine ilişkin temel sorunlar incelendiğinde,

- Spor yönetim organları ve eğitim kurumları arasında kapsamlı anlaşmaların olmaması
- İkili kariyerle ilişkin hukuki bir çerçeve ya da sürdürülebilir hükümet politikasının olmaması şeklinde iki temel sorunla karşılaşılmaktadır.

İkili kariyer düzenlemelerinin uygulama sürecinde de birtakım zorluklarla karşı karşıya kalınabilmektedir. Bu zorluklar temel hatlarıyla aşağıdaki gibidir.

- Genç sporcuların, özellikle erken sosyalizasyon gerektiren sporlardaki çocukların gelişimlerinin gözetilmesinin gerekliliği,
- Spor eğitimi ve örgün eğitim arasındaki dengenin kurulması zorluğu,
- Düzenlemelerin (aktif spor yaşantısını erken bırakmak zorunda kalan sporcuları da kapsayacak şekilde) spor kariyerinin son aşamasındaki sporcuların kariyerlerini gözetmesi.

Başarılı örneklerden yola çıkarak, ikili kariyer programlarının sürdürülebilirliği için aşadaki öneriler yapılmıştır.

- Bakanlıklarca fonların oluşturulması ve ilgili kurum ve kişilerin kullanımına sunulması,
- İkili kariyer programlarının başarılı bir biçimde yürütülmesinde antrenörler ve ebeveynler kilit öneme sahip olduğundan tüm süreçlerin bu iki temel paydaşları da kapsayacak şekilde oluşturulması,
- Müsabakaların/liglerin organizasyonuna yoğunlaşmış olan spor kurumları (konfederasyonlar, federasyonlar, birlikler ve kulüpler) politikalarını tanımlamalı ve ikili kariyer programları geliştirmede işbirliği yapması,
- İkili kariyer planlamalarında cinsiyet ve engelliliğe ilişkin koşulların göz önünde bulundurulması,
- Ulusal federasyonların ve kulüplerin antrenman programlarını oluştururken çocuğun kişilik, fiziksel ve zihinsel gelişimini göz önünde bulundurmaları,
- Etik düzenlemelerin net ve katı şekilde yapılması, spor dışında kalan gelişime ve özel yaşama saygı duyulması,
- Sporcuları yönetime dahil edecek ve karar alma mekanizmalarına sporcuların görüşlerini entegre edecek bir stratejinin geliştirilmesi,
- Antrenörler için yaşam boyu öğrenme kavramının geliştirilmesi ve rehberlik ve ikili kariyer konularının bu gelişim sürecinde yer alması,
- Sporcular, ebeveynler, antrenörler, performans yönetenler ve diğer paydaşlarla doğrudan ilişki içinde olan bir destek hizmetleri sisteminin geliştirilmesi gerekir.

İkili Kariyer Programlarında Devlet Müdahalesine İlişkin Yaklaşımlar

İkili kariyer düzenlemelerinin devlet tarafından tanınması, programların geçerlilik kazanması adına şarttır. Bunun sağlanabilmesi için devlet tarafından atılması gereken ilk adım, devlet merkezli hukuki düzenlemelere dayanan hazırlığın yapılmasıdır. Bu düzenlemelerin geçerlilik kazanması sürecinde devletin eğitim ve spor kurumları arasındaki formel anlaşmalara ilişkin düzenlemelerde kolaylaştırıcı taraf olarak yer alması girişimlerden alınan verimi artıracak ve sporculara katkı sağlayacaktır. Öte yandan başarının sağlanması için sporcuların münferit girişimlerde bulunmaları yerine eğitim kurumlarıyla doğrudan ilişki kurmada kolaylaştırıcı rolü üstlenen ulusal federasyonlara veya spor örgütlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

İyi Uygulama Örnekleri

- Fransa'da bölgesel spor merkezleri sporcuların akademik eğitimlerini takip edebilecekleri bir eğitim kurumuyla ikili kariyer anlaşması imzalamalıdır. Anlaşmanın amacı sporcuların zaman çizelgesini düzenlemek ve müsabakalar boyunca sınavların kişisel planlamasına ve özel eğitimler sağlanmasına izin vermektir.
- Futbolda, UEFA'nın kulüp lisans sistemi, kulüplerden her genç oyuncunun zorunlu okul eğitim sistemini takip etme olanağı tanıyan gençlik gelişim programlarına dahil olduğunun ve futbol dışı eğitimine devam etmesini engellemediklerinin garantisini vermesini ister.
- Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), uluslararası federasyonlara ilişkin değerlendirmesinde ikili kariyer yaklaşımına sahip sporcu kariyeri programlarına sahip olup olmamalarını bir kriter olarak belirlemiştir.
- Malmö Spor Akademisi, ulusal elit sporcuları destekleyecek bir sistem kurmuştur. İkili kariyer destek hizmetleri sağlıkla, fizyolojiyle, beslenmeyle, psikoloji ve kariyerle ilgili konularda yardım sağlamaktadır.
- İngiltere'de Yetenekli Sporcular Burs Projesi (TASS) tarafından Yetenekli Sporcu Yaşam Boyu Destek için bir nitelik standardı sistemi geliştirilmiştir. Sistem, spor profesyonellerinin sporcuları ikili kariyerleri boyunca desteklemelerini ve rehberlik etmelerini sağlamaktadır.

İkili kariyer düzenlemelerinin devlet tarafından tanınması, programların geçerlilik kazanması adına şarttır

TBF'nin elindeki (y)etki alanını kullanarak basketbol sporunun okullarla entegre olmasının mümkün olduğu yeni bir yaklaşım benimsenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir

SONUÇ

Araştırma kapsamında elde edilen tüm bulgular incelediğinde Türkiye'de basketbola katılımın artırılması ve basketbol oynayan çocuklar ve gençlerin bu sporun içinde verimli şekilde daha uzun süre kalmaları, için TBF'nin elindeki (y)etki alanını kullanarak basketbol sporunun okullarla entegre olmasının mümkün olduğu yeni bir yaklaşım benimsenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Araştırma kapsamında görüşme yapılan, önde gelen kulüplerimizin temsilcileri bu yaklaşımın gerekli ve faydalı olacağını birçok kez dile getirmişlerdir.

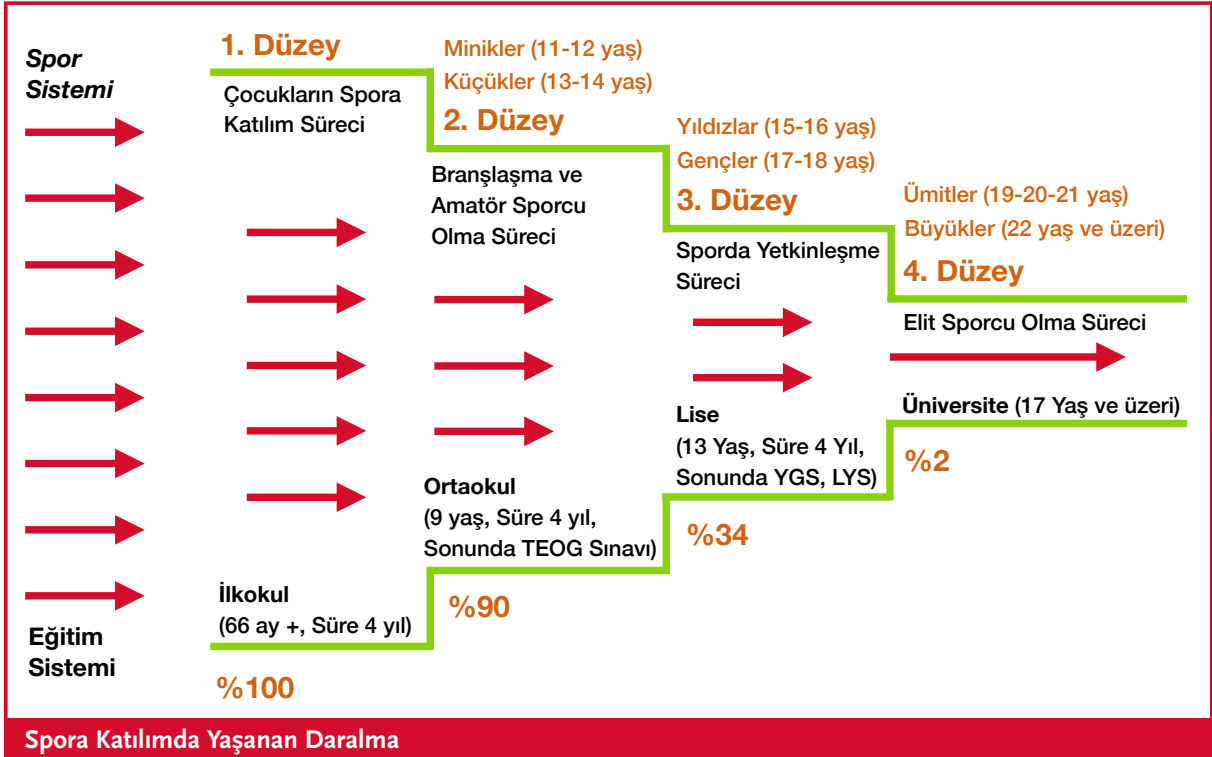
Ancak Türkiye'de böyle bir yapının kurulması spor federasyonlarının yetki alanını aşmaktadır. Bu değişimin devletin spor politikalarında gerçekleşecek bir değişimle sağlanabileceği açıktır. Ancak spora katılım düzeyinde, TBF'nin atacağı radikal adımlar, basketbol oynayan çocukların ve gençlerin sayısının artmasını, halihazırda basketbol oynayan çocukların ve gençlerin sportif, sosyal ve psikolojik gelişimlerini eksiksiz şekilde gerçekleştirebilmelerini sağlayacaktır. Kalite standartlarının yükseltilmesi basketbol altyapısında yaşanan sorunların en aza indirilmesini mümkün kılacaktır. Tüm bu gelişmeler ışığında da, sportif başarıların artması ve sistemin bir döngü haline gelerek kendi kendini desteklemesi sağlanacaktır.

Raporun bundan sonraki bölümünde Türkiye'de eğitim spor ilişkisi, bu sistem içerisinde yer alan paydaşlar ve yetki alanları incelenecektir. Bu konuların incelenmesi, önerilerin elle tutulur şekilde geliştirilebilmesi adına önem arz etmektedir. Bu incelemelerin ardından gelecek olan son bölümde de, araştırma kapsamında elde edilen bulgular ışığında geliştirilen yapısal düzen önerisi detaylı olarak anlatılacaktır.

TÜRKİYE'DE EĞİTİM VE SPOR İLİŞKİSİ

Aşağıdaki görsel Türk sporunun, Türk eğitim sistemi ile entegrasyonun yetersizliğinden kaynaklı olarak spora katılımı yaşanan daralmayı anlatmaktadır. Burada görülen daralma birçok gelişmiş ülkede de görülmektedir ancak yaşanan kayıplar bizdeki kadar yüksek değildir. TBF istatistiklerinden edinilen verilere göre, basketbola başlayan her 100 çocuktan yalnızca 2'si, 17 yaşına geldiğinde halen basketbol oynamaya devam etmektedir. Spordan ve tabii ki basketboldan genç yaşlarda kopuşun engellenebilmesi eğitim ve spor sistemlerinin birbirlerine entegre şekilde işbirliği içinde yürütmesine bağlıdır. Bir önceki bölümde yer verilen eğitim sistemi ve spor sisteminin birlik ve koordinasyon içinde yürümeyişi TBF'nin kendi başına çözebileceği bir sorun değildir. Sorunların çözümü topyekün bir politika değişikliğini, kurumlar arası birlik ve koordinasyonun varlığını ve çok yönlü bir yönetim yaklaşımını gerekli kılmaktadır. Öte yandan halihazırdaki TBF yönetimi, bu sorunların siyasi çevrelerde dile getirilmesi ve ortak çözümler üretilmesi adına oldukça büyük bir potansiyele sahiptir. Bu raporun son bölümünde yer verilecek olan önerilerin büyük bir kısmı TBF güdümünde verilecek kararlar neticesinde uygulamaya alınabilecek niteliktedir.

Basketbola başlayan her 100 çocuktan yalnızca 2'si, 17 yaşına geldiğinde halen basketbol oynamaya devam etmektedir

Türkiye'de Okullarda Beden Eğitimi ve Spor Dersleri:

Kısa Değerlendirme

Avrupa Komisyonu 2013 yılında Avrupa'daki okulların beden eğitimi ve spor yapılarını detaylı şekilde incelemiştir. Bu rapora göre, Türkiye'de beden eğitimi ve sporun yaygınlaştırılmasına yönelik net herhangi bir

Beden eğitimi ve spor dersleri toplam derslerin % 3-4'ünü oluşturmaktadır. Bu alanda Avrupa genelinde tercih edilen oran % 6-8 arasında değişmektedir

girişim ya da strateji bulunmamaktadır. 2010 yılından sonraki dönemde MEB, GSB ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı arasında spora katılımın artırılmasına yönelik bazı protokoller düzenlenmiştir. Ancak bu yapılan protokollerin verimliliğinin belirsizlik içermesi ile birlikte, sonuca ulaşabilecek ve istenen değişimi yaratabilecek herhangi bir strateji ya da girişim olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Buna rağmen, yapılan iyi niyetli bazı girişimler Türkiye'de okullarda beden eğitimi ve sporun standartların gelişmiş ülkelere kıyasla düşük olduğu gerçeğini de değiştirmemektedir. Rapora göre, Türkiye'de ortalama olarak ilkököl öğrencileri matematik derslerinin üçte biri kadar ve yabancı dil derslerinin beşte biri kadar beden eğitimi ve spor dersleri almaktadır. Avrupa Birliği üyesi ülkelerde bu durum, ortalama olarak, beden eğitimi derslerinin çok az farkla olsa da, pozitif bilimleri derslerinden daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu durumun yanı sıra Türkiye, ilk ve orta öğretimde sunulan beden eğitimi derslerine bakıldığında da diğer ülkelerden ayrılmaktadır. Türkiye'de, ilkökolden orta öğretime geçildiğinde beden eğitimi ve spor derslerine ayrılan zaman yarı yarı azalmaktadır. Okul kademeleri arttıkça beden eğitimi derslerine ayrılan zaman azalmaktadır. Bu azalmanın nedenlerinin sorgulanması gerekmektedir. Ayrıca, beden eğitimi ve spor dersleri toplam derslerin % 3-4'ünü oluşturmaktadır. Bu alanda Avrupa genelinde tercih edilen oran % 6-8 arasında değişmektedir. Bu istatistikler, okullarda yeniden kurgulanacak basketbol eğitiminin planlanmasının ve gerçekleştirilmesinin olasılıkları üzerine düşünmede sağlıklı bir bakış geliştirilmesi açısından oldukça önemli görülmektedir. Tüm bu durumların değişiklik göstermesi adına okullarda beden eğitimi ve spor politikasının gözden geçirilmesi ve günümüzün gereksinimlerine uygun olarak yeniden düzenlenmesi açıkça gerekmektedir. Ancak bu konu, araştırma neticesinde erişilmesi planlanan yeni sistemin sınırlanının dışında kalan bir devlet meselesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden beden eğitimi ve spor politikaları ile ilişkili politika önerileri geliştirilmeyecektir.

Okullarda ve Üniversitelerde Spor

Okul idarecileri ve öğretmenleri tarafından spor faaliyetleri desteklenmeli, her öğrencinin mutlaka sosyal ve sportif faaliyetlere katılması için gereken çalışmalar yapılmalıdır

Meclis Araştırma Komisyonu Raporu'ndan Direkt Alıntıdır (2011): Okul idarecileri ve öğretmenleri tarafından spor faaliyetleri desteklenmeli, her öğrencinin mutlaka sosyal ve sportif faaliyetlere katılması için gereken çalışmalar yapılmalıdır. Sosyal ve sportif faaliyetleri destekleyen okul idarecileri tarafından, okullardaki disiplin ve şiddet olaylarının spora katılımı azalma gösterdiği belirtilmektedir. MEB tarafından, okul idarecilerine her yıl spor kültürü ve sporda etik değer seminerleri verildiği belirtilmiştir. Okul idarecilerinin spora bakış açıları, mutlak galibiyet ve kazanma odaklı değil; spora katılıma odaklı bakış açısı olmalıdır. Yöneticilerin, sportif faaliyetlere katılan öğrencilerine, sosyal ve sportif erdemlilik bilincini vermeleri gerekmektedir.

Beden eğitimi öğretmeni norm sayısı, 2010 yılı itibarı ile 31.132, toplam sayı 20.154, ihtiyaç duyulan sayı ise 11.038'dir. Bununla birlikte, beden eğitimi ders saatinin bir (1) saat artırılması durumunda yaklaşık olarak 15.596 öğretmen ihtiyacının daha ortaya çıkacağı, toplamda ise 26.634 beden eğitimi öğretmeni ihtiyacı doğacağı, adı geçen komisyon tarafından ifade edilmiştir. Beden eğitimi öğretmeni eksikliği, sporun okullarda tabana yayılmasında problem oluşturmaktadır.

Türkiye Üniversite Sporları Federasyonunun (TÜSF) 2009-10 yılı istatistiklerine göre, üniversiteler arası spor yarışmalarına katılan öğrenci sporcu sayısı 5.666 kadın ve 11.384 erkek olmak üzere toplam 17.050'dir. Üniversiteler arası spor karşılaşmalarına spor okulu öğrencilerinin yanı sıra üniversitelerde sporla uğraşan diğer bölümlerin öğrencileri de katılmaktadır.

Okul spor faaliyetlerine sponsor olunmasına ilişkin bir mevzuat düzenlemesi bulunmadığından, firmalar okul spor faaliyetlerine sponsor olamamaktadır.

Türkiye'de Okul Sporları ve Sorunlar

Genç jenerasyonu en iyi şekilde yetiştirmeye çalışmak hükümetin 2023 hedefleri arasında yer almaktadır. Bu kapsamda gençleri ve çocukları spora teşvik etmek için ayrılan bütçe neredeyse 15 katına çıkmıştır. 2002 yılında yapılan yatırımlar 63 milyon TL iken 2013 yılında bu yatırımlar 967 milyon TL'ye kadar ulaşmıştır. 2003 ve 2012 tarihleri arasında 152 spor tesisi açılmış ve yalnızca 2012 yılında 405 tane spor tesisinin inşasına başlanmıştır. Bu tesislerin okul sporları açısından değerlendirilmesi 2013 yılında T.C. Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 2014-2018 yıllarını kapsayan Onuncu Kalkınma Planı'nda bulunmaktadır. Spor tesislerine ilişkin önemli bir sorun ilk ve orta dereceli okullarda görülmektedir. Sporcu piramidinin temelini okullar oluşturmaktadır. Fakat 2014 verilerine göre Türkiye'de 40 binin üzerinde ilk ve orta dereceli okul bulunmasına rağmen bu okulların sadece 4092 tanesinde spor tesisi bulunmaktadır. Ayrıca MEB verilerine göre bu okulların büyük bir çoğunluğu İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa gibi büyük şehirlerde yer almaktadır. Bu durum oldukça çarpıcı bir sonucu doğurmaktadır. Okul sporları eğitiminde önemli bir rol oynayan tesislerin yetersizliği sebebiyle 7-18 yaş arasındaki 12 milyon çocuk ve genç hiçbir spor tesisi görmeden mezun olmaktadır.

Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan bu raporda yer alan bir diğer önemli nokta da, okul sporlarının gelişimi için antrenörlerin nitelik ve nicelik olarak iyileştirilmesinin planlanmasıdır. Bu kapsamda tüm spor dallarında eğitim veren antrenörlerin eğitimlerinin ve eğitim müfredatlarının güncelleştirilmesi, okul spor branşı antrenörü modelinin devlet okullarında uygulanması sağlayacak bir sistem geliştirilmesi hedeflenmektedir.

İllerdeki okullar arası ve okul içi spor organizasyonları MEB tarafından düzenlenmektedir. 4 milyon öğrenci bu spor organizasyonlarında farklı kategorilerde boy göstermektedir. Hükümet düzenlediği farklı yasalarla sporu ve sporcuyla desteklemektedir. Bu yasalarla okul sporları için kaynak yaratılmaya çalışılması oldukça önemlidir fakat yeterli değildir. Ekipman, spor tesisleri gibi kaynakların yanı sıra, okul düzeyinde sorun gelişmesi ve yaygınlaşması için bilinçli eğitimcilere önemli roller düşmektedir.

Türkiye'de 40 binin üzerinde ilk ve orta dereceli okul bulunmasına rağmen bu okulların sadece 4092 tanesinde spor tesisi bulunmaktadır

SPORA KATILIMDA DÜNYADAN GELİŞMİŞ ÖRNEKLER

Raporun başında da dile getirildiği üzere spor, ülkelerin birbirlerine üstünlük kurma işlevi edinmeye başladığı 1960'lerden sonra ülkelerin politik ajandalarında önemli konu başlıklarından biri haline gelmiştir. Bu dönemden itibaren özellikle Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda gibi ülkeler spor sisteminin kapasitesini artırmak, profesyonel sporda daha fazla başarı elde etmek, spor endüstrisini büyütmek adına girişimlerde bulunmaya başlamışlardır. Ülkemizde bu yaklaşım özellikle Olimpiyat Oyunları adaylığı sürecinin başladığı 1990'lı yıllardan itibaren önem kazanmaya başlamıştır. Gecikmeli de olsa Türkiye hem devlet hem de kamuoyu spor alanında yenilikçi yaklaşımları benimsemiştir.

Gelecek kuşakların yeterli temel motor becerileri kazanması ve fiziksel aktivite yapabilmesi için devletlerin beden eğitimi derslerini desteklemesi gerektiği düşünüldüğünde spor devlete bağlıdır.

Almanya, ABD, Kanada, Fransa, Hırvatistan ve İspanya gibi ülkelerin spor politikaları ve basketbol özelindeki sistemleri incelendiğinde bu ülkelerin tümünün basketbol branşının yaygınlaşması adına temel eğitim kurumlarını başka bir deyişle okulları kullandıkları tespit edilmiştir. Bu bölümde araştırma kapsamında yabancı yetkilerle yapılan mülakatlardan elde edilen bulgulara yer verilecektir. Bu yapılırken bahsi geçen ülkelerin spor politikaları ile ilgili dokümanlardan elde edilen bilgilerden faydalanılacaktır. İncelenen tüm ülkelerde tespit edilen ortak özelliklerin başında şu anlayış yer almaktadır:

“Ders saatleri içerisinde ve okuldaki diğer öğrencileri göz ardı ederek ulusal standartları yakalamış seçkin ve genç sporcular yetiştirmek beden eğitimi öğretmenlerinin sorumluluğu değildir”. Bu ifade okullardaki beden eğitimi ve spor derslerinin çocuklara ve gençlere gelişmiş sportif beceriler kazandırılması yönünde bir işlevi olmadığına işaret etmektedir. ABD dışında kalan tüm ülkelerde, çocukların ve gençlerin sportif becerilerinin geliştirilmesi ve uzun vadede müsabık sporcular yetiştirilmesi okulların üstlendiği bir sorumluluk değildir.

Raporun bu bölümünde küresel sporun ve basketbolun önde gelen ülkelerinde sporun yaygınlaştırılmasına ve basketbol branşının geliştirilmesine yönelik bazı uygulamalar ele alınacak, bu sayede Türkiye için alternatif bir modelin kurgusu yapılmaya çalışılacaktır. Bu bölümün sonunda, özellikle 1990'lı yıllardan itibaren spor politikasında yapılan köklü değişiklikler neticesinde birçok branşta adını dünyanın en başarılı ülkeleri arasında yazdırmayı başaran İngiltere örneğine değinilecektir.

İspanya

İspanya'da spora katılımın artırılmasında yetkili kuruluşlar kamu kurumlarıdır. Bu kamu kurumları merkezi hükümet, bölgesel hükümetler ve belediyelerdir. Merkez hükümet araştırma programlarının, sportif faaliyetlerin düzenlenmesi ve genel koordinasyondan sorumludur. Bölgesel hükümetler kendi bölgeleri sınırlarındaki politikaların uygulanmasından

Almanya, ABD, Kanada, Fransa, Hırvatistan ve İspanya gibi ülkelerin spor politikaları ve basketbol özelindeki sistemleri incelendiğinde bu ülkelerin tümünün basketbol branşının yaygınlaşması adına temel eğitim kurumlarını başka bir deyişle okulları kullandıkları tespit edilmiştir

sorumludurlar. Belediyeler ise kendi meclis üyelerinin çabalarıyla halkın bütün kesimlerine spor ulaştırmakla görevlidir.

İspanya’da belediyeler spor politikalarına doğrudan müdahalelerde bulunurlar. Spor aktiviteleri ve eğitimler düzenler, tesisler inşa eder, kitap ve broşürler basarlar. Belediyeler bazen spor kulüpleriyle işbirliğine gitse de çoğu zaman yerel spor kulüpleriyle rekabete girecek şekilde kendi sportif aktivitelerini planlar ve hayata geçirirler. 1979’da başlatılan bir uygulamayla her bir belediye kendi spor birimini oluşturmuştur ve spora ayrılan bütçe arttırılmıştır. Spora katılımın arttırılmasının arkasında yatan temel neden belediye meclislerinin hazırladığı programlar olarak kabul edilmektedir.

İspanya’da orta öğretim kademesinde spor eğitimine ayrılan süre haftada 6-7 saat arasındadır. Beden eğitimine ayrılan toplam süre öğretim süresinin %3-4’ü oranındadır. İspanya’da okul sporlarının geliştirilmesi için bir takım girişimlerde bulunulmuştur. Bunlar;

İspanya’da okullarda spora katılımı özendirme gayesi taşıyan “Play at School (Okulda Oyna)” programı 2007 yılında oluşturulmuştur. “Okulda Oyna”, okul içinde ve dışında sporu özendiren ulusal bir sporu teşvik ve destekleme programıdır

İspanya’da okullarda spora katılımı özendirme gayesi taşıyan “Play at School (Okulda Oyna)” programı 2007 yılında oluşturulmuştur. “Okulda Oyna”, okul içinde ve dışında sporu özendiren ulusal bir sporu teşvik ve destekleme programıdır. Program sportif aktiviteleri arttırmayı amaçlamakta ve 8-14 yaşları arasındaki öğrencilere okulda ve boş vakitlerinde spor yapmanın değerini öğretmektedir. Bu program çerçevesinde Spor Yüksek Konseyinin bir parçası olan Gençlik Spor Kurumu, özel sektörün de katkılarıyla özellikle dört spor disiplinine odaklanmıştır; atletizm, badminton, voleybol ve triathlon. Spor federasyonları ve yerel yönetimler de bu programı uygulamaktadırlar.

Okul Sporları için Beyaz Kitap: Eğitim bakanlığı ile Spor bakanlığı okul sporları için Beyaz Kitap adında bir kitap yayımlanmıştır ve bu kitap ilk ve ortaöğretim okullarına, öğrencilerin gündelik yaşamlarında sportif aktivitelerini arttırmalarına yardımcı olmak için bir yol haritası olarak sunulmaktadır. 2007 yılının sonunda bu kitaptan 12 bin adet basılmış ve ülke genelindeki okullara ve eğitim merkezlerine dağıtılmıştır.

Okul Çağındaki Sporculara Yardım Programı: 2007 yılında Okul Çağındaki Sporculara Yardım Programı uygulanmıştır. Sportif dereceleri ve akademik performansları yüksek olan öğrencilere burs imkanı sağlanmıştır. Bu programda önemli olan kriter, öğrencilerin hem sportif hem akademik alanda başarılarıdır, yani program spor ve eğitim yaşamını dengeli bir biçimde yürütebilen öğrencileri ödüllendirmektedir.

Hırvatistan

Hırvatistan’da ilköğretim kademesinde zorunlu beden eğitiminin payı toplam öğretim süresinin yaklaşık %15’ini oluşturur. Hırvatistan ortaöğretimde beden eğitimine ayrılan sürenin neredeyse iki katı kadar bir süre ilköğretimde beden eğitimine ayrılmaktadır.

Hırvatistan’da okullardaki çeşitli spor etkinliklerinin geliştirilmesi ve organizasyonu amacıyla ulusal bir organ olan “Hırvat Okul Sporları Birliği” kurulmuştur. Hırvatistan Okul Sporları Federasyonu 2007-08 öğretim yılında evrensel spor okulları programını başlatmıştır.

Evrensel spor okulları, 6-10 yaş arasında olan yani ilköğretim 1. sınıf ile 4. sınıf arasındaki öğrenciler için tasarlanmış bir programdır. 2011-12 yılına gelindiğinde, 263 ilköğretim okulu içerisinde toplam 307 grup kurulmuştur. Programa 6.712 öğrenci ve 256 beden eğitimi öğretmeni katılım sağlamıştır. Ayrıca, Hırvatistan hükümeti 2010 yılının sonuna kadar, ülkedeki okullarda 211 adet spor salonu inşaa etmiştir. Öte yandan tesisleşme boyutuyla karşılaştırma yapılırsa, 1991 yılından 2004 yılına kadar sadece 57 okulda spor salonu yapıldığı görülmektedir.

Hırvatistan 2009-14 yıllarını kapsayan “Hırvatistan’da Okul Sporlarının Gelişimi Stratejisi”ni hazırlamıştır. Strateji, Hırvatistan’daki okul sporlarının sistematik gelişimi için ideal koşulları sağlamayı amaçlamaktadır. Strateji, bu gelişime yönelik altyapı gereksinimleri, profesyonel koçların eğitimi, tüm kademelerdeki okul müsabakalarının örgütlenmesi gibi konulara yöneliktir. Ayrıca idari örgütlenme ve fon sağlama modellerine yer verilmektedir. Diğer hedefler ise, okul öğrencileri arasında sosyal bağlılığı sağlayacak, dezavantajlı ve özel ihtiyacı olan çocukların topluma katılımına yardımcı olacak ve özgüveni geliştirecek etkinlikler düzenlemektir.

Hırvatistan’da 160 basketbol okulu, 2000 lisanslı basketbol sporcusu bulunmaktadır. Zagreb’deki bazı ana spor kulüpleri ve okullar işbirliği yapmaktadırlar. Kulüplerdeki antrenörler ile okulların beden eğitimi öğretmenleri arasında resmi ilişkiler vardır. Antrenörler zaman zaman okullardaki beden eğitimi derslerine katılırlar ve potansiyel yetenekleri keşfetmeye çalışırlar. Ancak bununla ilgili yasal bir düzenleme bulunmamaktadır. Tamamen kulüplerin ve antrenörlerin istekleri doğrultusunda okullardaki yetenekli öğrenciler kulüplere kazandırılmaya çalışılır. Gençlerin basketbola katılımı açısından bakacak olursak okullar en önemli role sahiptir. Federasyonun görevlendirdiği antrenörler genç yeteneklerin keşfedilmesi için belli dönemlerde ülkedeki okulları ziyaret ederler. Bu öğrenciler kulüplerin düzenlediği kamlara katılmak üzere teşvik edilirler. 2017 yılı itibarıyla hem üniversitelerin hem de federasyonun paydaş olarak içinde yer alacağı bir yönetim sistemine geçiş yapılması düşünülmektedir.

Hükümet, Basketbol Federasyonu’na herhangi müdahalede bulunamaz. Basketbol antrenörleri sistemin merkezinde yer alır ve onların eğitimi çok önemlidir. Antrenörlerin genç basketbolunu ileriye götürecek şekilde yetiştirilmeleri için çalışılır.

Kanada

Kanada’da bazı spor branşları kulüp sistemi üzerinden yürüse de, basketbol ağırlıklı olarak okullar üzerinden yürüyen bir spor branşıdır. Altyapıda kulüp takımlarının yer aldığı ligler bulunmaktadır ancak Türkiye’deki durumun aksine kulüp takımları ve okul takımları maçları farklı dönemlerde yapmaktadırlar. Bu sayede bir çakışma yaşanmamakta, okul takımlarında yer alan basketbol oyuncuları okul sezonu bittiğinde kulüp sezonunda oynayarak kendilerini geliştirmeye devam etmektedirler. Okullar bünyesinde çalışan antrenörler çok iyi eğitilmiş ve deneyimlilerdir. Antrenörler ve oyuncular için hem sportif hem de kariyer odaklı gelişim programı mevcuttur. Oyuncuların sezon dışında kalan dönemde katılabilecekleri bağımsız kamp organizasyonları bulunmaktadır.

***Hırvatistan
2009-14 yıllarını
kapsayan
“Hırvatistan’da
Okul Sporlarının
Gelişimi Stratejisi”ni
hazırlamıştır.
Strateji,
Hırvatistan’daki
okul sporlarının
sistematik gelişimi için
ideal koşulları sağlamayı
amaçlamaktadır***

Altyapıda kulüp takımlarının yer aldığı ligler bulunmaktadır ancak Türkiye'deki durumun aksine kulüp takımları ve okul takımları maçları farklı dönemlerde yapmaktadırlar

Okullarla kulüpler arasında bulunan resmi işbirlikleri aracılığıyla her iki kurum birbirlerini farklı şekillerde desteklemektedir. Okullar bünyesinde maaşlı öğretmenler şeklinde çalışan profesyonel basketbol koçları bulunmaktadır ve basketbol özelindeki tüm faaliyetlerden bu kişiler sorumludurlar. Bu koçlar iyi eğitilmiş, farklı spor dallarında da eğitim verebilecek profesyonel öğretmenlerden oluşmaktadır.

Altyapılardan üstyapılara geçiş sürecinde üniversiteler yetenekli gençleri belirleyip kamplarına davet ederek, onlara yeteneklerini geliştirme şansı sunmaktadırlar. Profesyonel olmak isteyen basketbolcular, Kanada'da profesyonel bir basketbol ligi bulunmadığından sportif kariyerlerine üniversite bünyesinde devam etmek durumundadırlar. Kulüpler daha çok gençlerin gelişimine yönelik tasarlanmıştır.

Almanya

Almanya genelinde yaklaşık 2200 basketbol kulübü ve lisanslı olarak basketbol oynayan 200000 sporcu bulunmaktadır. Bunların yaklaşık 8000 tanesi bölgesel ve ulusal liglerde müsabakalara katılan takımlarda (altyapı takımları hariç) yer almaktadır. Alman Basketbol Federasyonu (DBB) Uzun Vadeli Oyuncu Yetiştirme Sistemi'ni benimsemiştir. Almanya'nın böyle bir sistemi benimsemesinin arkasında yatan 2 temel neden vardır. Bunlardan ilki A Milli Takımın Avrupa Şampiyonaları'nda düzenli olarak yer almasını sağlamak ve bu vesileyle Dünya Şampiyonaları ve olimpiyatlara katılım şansını elde etmesidir. Diğer neden ise altyapı milli takımlarının tüm altyapı kategorilerinde Avrupa Şampiyonaları'na (A Grubu) katılımını sağlamaktır.

Bu sistemin hayata geçirilmesinde 4 paydaş oldukça önemli rol oynamıştır. Bu paydaşlar; DBB, eyalet federasyonları, kulüpler ve okullardır. Türkiye'de eyalet federasyonları bulunmamaktadır. Almanya'da lisanslı olarak basketbol oynayanın yolu bir kulüpten lisans çıkarmaktır. Bu yüzden sistemin temel kaynağının kulüpler olduğunu söylemek yanlış olmaz. Almanya'da kendi yönetim kurulları ve başkanları olan 16 eyalet federasyonu bulunmaktadır. Bunlar okullarda sunulan sportif hizmetleri, özellikle kulüp-okul işbirliklerini geliştirmek ve okul ile performans merkezleri arasındaki koordinasyonu geliştirmek veya optimal hale getirmek gibi sorumluluklara sahiptirler. Öte yandan beden eğitimi derslerinin sadece niceliği değil niteliğinin de artırılmasına yönelik uygulamaları geliştirmek okulların görevidir. Okulların diğer bir önemli rolü de potansiyeli olan altyapı oyuncularının eğitim hayatları ve basketbol arasındaki dengeyi en iyi şekilde kurmalarına yardımcı olmaktır. Okullarda sunulan basketbol dersleri öğrencileri bir kulüpte oynamayı teşvik edici kalitede olmalıdır. Kulüpler ise bütün sportif süreçlerin en kaliteli biçimde yürütülmesini sağlamak için antrenörlere yönelik kapsamlı bir eğitim sistemi geliştirmek, yaş ve performans gruplarına hitap edecek şekilde antrenman ve müsabaka programlarını oluşturmakla görevlidirler. Kulüplerin öncelikli hedefi rekabetçi ve üst düzey basketbol öğretme ve oynamadır. Fakat basketbola olan genel ilginin arttırılmasına yönelik çalışmalar kulüplerin ikincil hedefleri olarak düşünülebilir.

Almanya'da kulüpler ve okullar arasındaki resmi işbirliklerinin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Kulüpler okullarda basketbola katılımı arttırmak

adına büyük çaplı kamplar organize etmektedirler. Bu işbirlikleri sonucunda çocuklar ve gençler anlaşmalı kulüpler üzerinden lisans çıkartarak liglere katılabilmektedirler. 16 ve 18 yaş altı sporcular için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından organize edilen okullar arası lig bulunsa da, kulüplerin katıldığı resmi liglerle çakışmamaktadır.

Okullar ve kulüpler bütün bu görevleri yürütürken DBB ve eyalet federasyonları da birtakım görevler üstlenmektedir. DBB üst düzey oyuncu yetiştirmek amacıyla etkili bir oyuncu tarama/seçme ve yetiştirme programı oluşturmayı ve bu yapıyı sürekli iyileştirmelerle geliştirmeyi hedefler. Ülke çapındaki müsabakaların düzenlenmesi ve antrenör eğitim programlarının hazırlanması yine DBB'nin görevleri arasındadır. Ülke çapındaki müsabakaların düzenlenmesinde DBB eyalet federasyonları ile koordineli olarak çalışır. Ayrıca eyalet federasyonları kulüplere danışmanlık hizmeti sunma görevinde DBB ile ortak çalışmalar yürütmektedir.

Türkiye'dekinin aksine Almanya'da özel basketbol okulları bulunmakta, basketbol kar amacı gütmeyen spor kulüpleri aracılığıyla çocuklara ve gençlere sunulmaktadır. Okullarda beden eğitimi öğretmenlerince sunulan basketbol eğitimleri oldukça temel düzeydedir. Çünkü okullarda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin öncelikli görevi, çocuklara veya gençlere bir spor branşının ileri düzeyde öğretilmesi değil, temel birtakım sportif becerilerin kazandırılmasıdır. İşte bu noktada kulüp işbirlikleri devreye girerek kabiliyetli ve istekli olanların basketbola kazandırılmasının önü açılmaktadır. Öte yandan eyalet federasyonları da, benzer şekilde basketbolu yaygınlaştırmak beden eğitimi öğretmenlerinin basketbola dair bilgilerini geliştirmek ve özellikle ilkökul düzeyinde basketbolun çocuklara ne şekilde öğretilebileceğini onlara göstermek adına birtakım çalışmalar yürütmektedirler. Okullarda gerçekleştirilen bu çalışmalar için gerek tüm ekipmanlar eyalet federasyonları tarafından sağlanmaktadır.

Alman Milli Eğitim Bakanlığı ve DBB arasında resmi bir işbirliği protokolü bulunmasa da, proje bazlı olarak gerçekleştirilen ortak çalışmalar mevcuttur. Özellikle azınlıkların, kısıtlı imkana sahip olan çocukların ve kızların basketbola katılımını özendirme adına bakanlıkça finanse edilen projeler federasyon işbirliğinde okullarda yürütülebilmektedir.

Öte yandan Türkiye'dekine benzer şekilde özellikle 14 yaştan itibaren derslerin yoğunluğunun artmasından ötürü bu yaştan itibaren basketboldan kopuşlar gerçekleşebilmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

ABD dünya genelindeki diğer ülkelerden neredeyse tamamen farklı bir spor gelişim modeline sahiptir. Birçok Avrupa ülkesinde ve de Türkiye'de olanın aksine spor sisteminin temel kaynağı spor kulüpleri değil, okullardır. Spor kulüpleri ülke genelindeki spor kapasitesinin arttırılması ve toplum sporu adına önemli bir işleve sahiptir. Ancak konu, çocukların ve gençlerin spora katılımı olduğunda bu noktada okullar ve üniversiteler devreye girmektedir. Okul sporlarının, spor altyapısında itici güç olmasının nedeninin, eğitim sisteminin ağırlıklı olarak özel sektör anlayışıyla yönetilmesi olduğu tespit edilmiştir. Okullar, Türkiye'dekine benzer şekilde özel okul veya devlet okulu statüsüne sahip olabilmektedir.

Almanya'da kulüpler ve okullar arasındaki resmi işbirliklerinin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Kulüpler okullarda basketbola katılımı artırmak adına büyük çaplı kamplar organize etmektedirler. Bu işbirlikleri sonucunda çocuklar ve gençler anlaşmalı kulüpler üzerinden lisans çıkartarak liglere katılabilmektedirler

Devletin neredeyse hiç müdahil olmadığı basketbol altyapısında, ülke genelinde okullar tarafından oluşturulan takımların mücadele ettiği hem bölgesel hem de performans düzeyine bağlı olarak ayrışan takımlar mücadele etmektedir

Devlet okullarının finansmanı kamu kaynakları ile sağlanırken, özel okulların birçoğunda topluma katkı sağlamak gayesiyle yapılan bağışlar aracılığıyla finanse edilmektedirler. Okulların nitelikli spor hizmetleri sunmalarına olanak sunan finansal kapasiteleri vardır. Bu kapasite neticesinde spor gelişimi için ihtiyaç duyulan tesislere sahip olunurken, nitelikli spor eğitimleri istihdam edilebilmektedir.

Devletin neredeyse hiç müdahil olmadığı basketbol altyapısında, ülke genelinde okullar tarafından oluşturulan takımların mücadele ettiği hem coğrafi hem de performans düzeyine bağlı olarak ayrışan takımlar mücadele etmektedir. Çocuklar basketbol oynamaya 5 yaşından itibaren yerel örgütler veya kiliselerce sunulan bazı temel spor hizmetleri aracılığıyla başlayabilmektedirler. 7. sınıftan itibaren okullar bünyesinde var olan basketbol yapısına dahil olan çocuklar okulları adına müsabakalara katılmaya başlamaktadırlar. Yukarıda da belirtildiği üzere kulüpler bu sistem içerisinde merkezi bir konuma sahip değildir. Bu sistemde ligler okul dönemlerinde gerçekleşmektedir. Eylül ve Ekim aylarında lig faaliyetleri bulunmamaktadır ve bu dönemde sporcular kendi gelişimlerine odaklanabilmektedirler.

ABD'nin basketboldaki başarısının ardında yatan unsurlardan ikisi, yüksek nüfus ve sosyal statüden bağımsız olarak çocukların spora katılabilirleri olarak tespit edilmiştir. Bu noktada nitelikli basketbol hizmetini neredeyse ücretsiz olarak sunan sosyal sorumluluk sahibi kurumların önemi yadsınamaz bir gerçektir.

ABD'de basketbol oynayan çocukların ve gençlerin büyük çoğunluğu Amerikan Eğitim Departmanı'nca finanse edilen okullarda okumaktadır. Akademik sisteme entegre olarak gençlik sporu da tek bir yapı altında kurgulanmıştır ve yönetilmektedir. İlerleyen bölümde detaylandırılacağı gibi çocuklar ve gençler önce bir öğrenci, ardından ise sporcu kimliğine sahip olabilmektedirler.

Kolej sürecine gelindiğinde ise basketbol oldukça rekabetçi bir yapıya bürünmektedir. Bu süreçte basketbola devam etmek hem akademik hem de sportif anlamda yüksek standartları sağlamayı gerekli kılmaktadır. Ancak akademik başarı, sportif katılımın şartı olarak belirlenmiştir. Başka bir deyişle öğrencilerin derslerinde yeterli başarıyı sağlayamamaları, sportif becerileri ne kadar yüksek olursa olsun takımında yer alabilmelerinin önünde bir engel teşkil etmektedir. Öte yandan sporda elde edilen başarı da öğrencilerin daha fazla maç oynamasına sebep olduğu için okuldan daha fazla uzak kalmalarına yol açmaktadır.

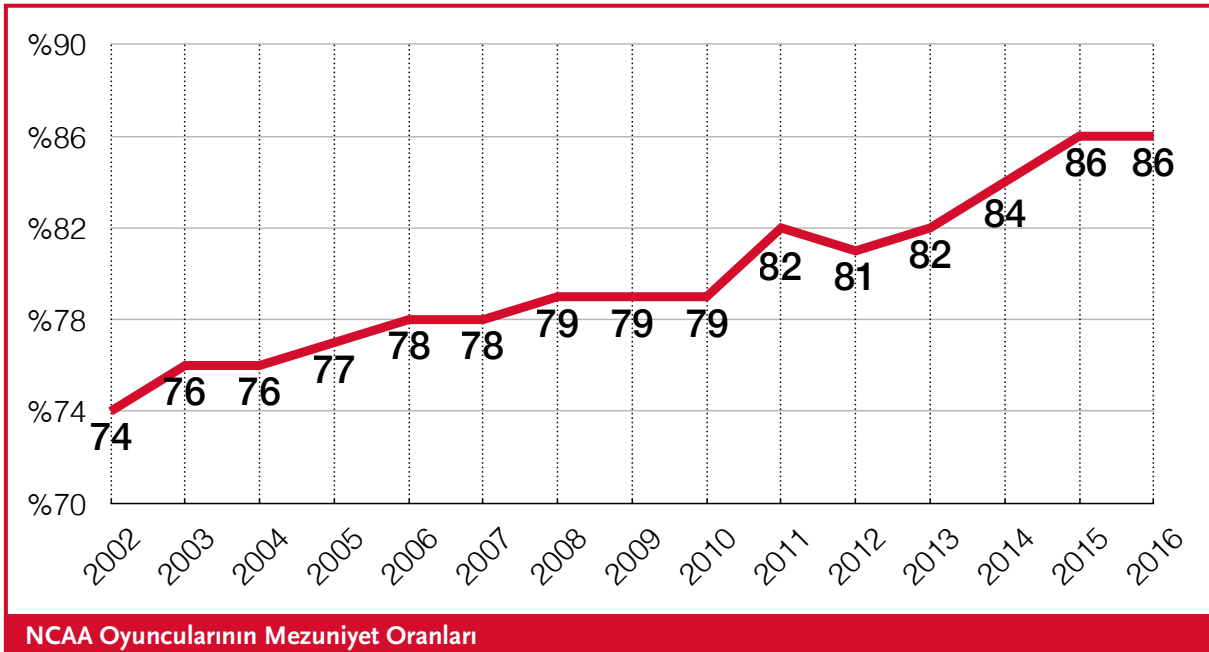
Amerikan Kolej Sporları Kurumu (NCAA) yapıyla ilgili kuralları belirleyen merkezi yönetim birimidir. NCAA, kolej sporları genelinde, öğrencilerin akademik, sportif ve sosyal deneyimlerinin dengelenmesi misyonuna sahiptir. Ancak kolejler, öğrencilerden talep edilen standartların sağlanması adına mikro yönetim birimleri oluşturmuşlardır. Kolej bünyesinde istihdam edilen, akademik birimlerle sportif birimler arasındaki işbirliğini ve bilgi akışını sağlayan akademik koordinatörler sistemin sağlıklı işlemesi adına kritik öneme sahiptirler. Bu kişiler, gerektiğinde öğrencilerle birlikte deplasmanlara gitmekte, kaçırdıkları dersler/sınavlar için kolej eğitimleri ile koordine şekilde telafiler yapmaktadır. Bu sayede akademik ve sportif mükemmelliğin sağlanması hedeflenmektedir. Bu yaklaşımın

ardında yatan temel neden, çok büyük bir kısmının öğrencilerin profesyonelleşme eğiliminde olan sportif yaşamının yakın bir zamanda sona ereceği ve öğrencinin spor kariyeri dışında bir kariyer kurma durumuyla karşı karşıya kalacağı gerçeğidir. 2016 NCAA erkekler kolej basketbolu verilerine göre 18684 öğrenci sporcu lige katılım göstermiştir. Bunların profesyonel liglerce seçilme yeterliliği olan 4152 tanesinden yalnızca 44 tanesi “draft” edilebilmiştir. Başka bir deyişle öğrencilerin çok büyük bir kısmı (%99) rekabetçi spor sisteminin dışına çıkmak zorunda kalmıştır. Bu yüzden eğitim standartlarının yüksek olması önem arz etmektedir ve ilgili birimler ve kişiler aracılığıyla bu durum teşvik edilmektedir.

Bu sistemin başarısı, süreçlerin sürekli olarak kontrol edilmesine bağlıdır. Öğrenciler okula kabul oldukları dönemden itibaren kademeli olarak birtakım kriterlere maruz kalmaktadırlar. Bu kriterler, kolejde okurken spora ne şekilde katılım gösterebileceklerini belirlemektedir. Olumsuz durumların gecikme yaşanmadan tespit edilmesi ve bunlara yönelik çözümler üretilmesi, soruna çözülmeyecek büyüklüğe erişmeden çözüm üretilmesi adına önemlidir. Bir sonraki sayfada açıklanacak olan, NCAA’ın basketbolu da içeren kolej sporları genelinde 2000’li yılların başında devreye aldığı denetim sistemi öğrencilerin başarılarını devamlı kılma çabasıdır.

NCAA, 2000’li yılların başında 40-60-80% kuralı adını vermiş olduğu ve öğrencilerin belirli akademik dönemlerin sonunda belirli oranda kredi tamamlamalarını gerektiren sistemi devreye almıştır. Buna göre öğrenciler lisans diplomasına sahip olmak için tamamlamaları gereken toplam kredilerin 4/5 dönem sonunda 40%’ını 6/7 dönem sonunda 60%’ını ve 8/9 dönem sonunda da 80%’ini tamamlamak durumundadırlar. Bu kuralın sporcu öğrencilerin kolejden mezun olma oranları üzerindeki etkisi aşağıdaki grafikte görülmektedir.

Öğrenciler okula kabul oldukları dönemden itibaren kademeli olarak birtakım kriterlere maruz kalmaktadırlar. Bu kriterler, kolejde okurken spora ne şekilde katılım gösterebileceklerini belirlemektedir

Kolejlerdeki basketbol sistemine dair kararlara NBA'in dahil olması durumu söz konusu olmasa da, NBA birçok kamp benzeri etkinlik organize etmektedir. NCAA Ligi'nde üst düzeyde mücadele eden 50 üniversite ile direkt ilişkisi bulunmaktadır.

Sistemin oldukça önemli unsurlarından biri olan antrenörler ise, Avrupa'daki sistemdeki gibi çalışırken kendilerini geliştirmekten çok, sıkı eğitim süreçlerinden geçtikten ve sahip oldukları bilgiyi ispatladıktan sonra sürece dahil olabilmektedirler. Sisteme dahil olunduktan sonra da düzenli olarak denetlenmekte, günün koşullarına uygun olarak kendilerini yenileyenlerin sistemin içerisinde barınmalarına müsaade edilmektedir.

İngiltere

İngiltere, ağırlıklı olarak basketbol özelinde değinilen ülkelerden farklı bir profile sahiptir. Modern sporlar arasında yer alan birçok spor branşı, İngiltere'de doğmuş ve yaygınlaşmıştır. Açık alanda yapılan futbol, kriket, rugby gibi spor branşlarında modern spor tarihi boyunca en başarılı ülkeler arasında yer almıştır. Ancak raporun girişinde değinilen, spor politikasının devletlerin politik ajandaları içerisinde önem kazanmaya başladığı 1960'lı yıllardan 1990'lı yıllara gelindiğinde özellikle olimpik spor branşlarında arzu edilen başarıların elde edilemediği tespit edilmiştir. Bunun sonucunda 1990'lı yıllardan itibaren spor politikalarında birtakım revizyonlara gidilmiştir. Bu raporda değinilen ülkeler içerisinde basketbolda başarılı bir ülke olmadığı halde İngiltere'nin dahil edilmesinin nedeni, spor politikasında yapmış oldukları değişiklikler neticesinde bir yandan olimpik sporlarda dünyanın en başarılı ülkeleri arasına adını yazdırırken, öte yandan sporu okullara sokarak çocukların ve gençlerin spor yapma kapasitesini artırmış olmasıdır. Bunun üzerine bir de Olimpiyat Oyunları ev sahipliği eklenerek spor aracılığıyla bir ülkenin elde edebileceği kazanımlar neredeyse mümkün olan en üst düzeye taşımıştır.

2000 yılında İngiltere hükümeti beden eğitimi, okul sporları ve kulüpler arasındaki bağlantıyı güçlendirmek adına bir stratejik plan (PESSCL) düzenlemiştir. Okul sporlarına yönelik amaç: 5-16 yaşları arasındaki öğrencilerin spora katılım oranlarını artırmak olarak belirlenmiştir. Okullarda rekabetin artması öğrencileri daha yoğun çalışmaya ve yeteneklerini geliştirmeye yöneltmiştir

1990 yılında İngiltere'de John Major'un Başbakan olmasıyla birlikte okul müfredatına rekabetçi takım sporlarının "tekrar dahil edilmesini" isteyen grupların tartışmaları alevlenmiştir. 1994 yılında John Major, Spor Bakanı Iain Sproat'ı destekleyerek "okul sporunun yeniden canlandırılması için bir plan" hazırlanmasını istedi; bu plana göre her okulun diğer sporların yanı sıra beş temel sporu, kriketi, futbolu, ragbiyi, netbolu ve hokeyi sunması gerekiyordu. Rekabetçi takım sporları söylemi (seçkin sportlardaki başarıya politikalarda öncelik verilmesinde yaşanan artışla) 1995 yılında daha da güçlendi ve muhafazakar hükümet politikası bildiri olan "Spor: Oyunu Yükseltmek" adlı yayının yayınlanmasından sonra da bu güçlenme arttı. Bu politika bildirisinin önsözünde Başbakan niyetinin "düşüşü tersine çevirmek ve sporu tekrar okul yaşantısının merkezine taşımak" olduğunu açıklamıştır. İngiltere bu planı ülkede eğitimle ilgili radikal bir dönüşüm istediği dönemde başlattı. Spordaki gelişim stratejisinin temelinde aslında eğitim sistemi konumlanmıştır. 2000 yılında İngiltere hükümeti beden eğitimi, okul sporları ve kulüpler arasındaki bağlantıyı güçlendirmek adına bir stratejik plan (PESSCL) düzenlemiştir. Bu proje kapsamında okul sporlarına yönelik amaç: 5-16 yaşları arasındaki öğrencilerin spora katılım oranlarını artırmak olarak belirlenmiştir. Okullarda rekabetin artması öğrencileri daha yoğun çalışmaya ve yeteneklerini geliştirmeye yöneltmiştir.

İngiltere örneğinde devletin bu alandaki girişimleri seçkin sporların desteklenmesi, kamu sağlığının iyileştirilmesi, sosyal dahil olmaya dair endişelerin ele alınması, hem güvenlik açısından hem de devamlılık gibi hedefler açısından iyileşme sağlanması, öğrencilerin davranışlarının ve akademik performanslarının düzeltilmesi gibi bir dizi amaç güder.

2003 yılında 459 milyon £ harcanarak hayata geçirilen bu proje için toplamda yaklaşık olarak 1 milyar £ harcanmıştır. Yetenekli sporcuların keşfedilmesi ve desteklenmesine yönelik amaç kapsamında yapılmak istenen, yerele odaklanarak, antrenörlerin, öğretmenlerin ve ailelerin işbirliği yapması sonucunda yetenekli genç sporcuların hem akademik hem de sportif potansiyelini ortaya çıkarmaktır. Bu projeye göre okullarla spor kulüpleri arasındaki bağlantıyı güçlendirmek okul spor koordinatörlerinin sorumluluğundadır. 2000'li yılların başında ortaya konan bu politika sürecinde İngiltere Spor Konseyi, spor ile ilgili ulusal yönetim organları ve bunlara bağlı spor kulüpleri üzerindeki hukuki baskıyı arttırmış ve bu kuruluşların gençlik sporlarına öncelik verecek şekilde yapılandırılmalarını talep ederken “bu yaklaşımın okul sporu ve kulüp bağlantısı stratejisi stratejisi üzerinde yükselebileceğinin” altını çizmiştir.

İngiltere'deki projenin paydaşları aşağıdaki gibidir:

- Çocuklar
- Aileler
- Okullar
- Yerel yetkililer
- Spor bakanlığına bağlı kurumlar
- Spor kulüpleri

Projenin hedef grubu 5-16 yaşlarındaki çocuklar olarak belirlenmiş ve bu çocuklar da kendi içinde sınıflandırılmıştır. Bu gruplar aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

Grup 1: 5-7 yaş

Grup 3: 11-14 yaş

Grup 2: 7-11 yaş

Grup 4: 11-16 yaş

Projenin ilk aşamasında okullarda verilen beden eğitimi derslerinin saati değiştirilmiştir. Öğrencilerin haftada 5 saat kaliteli beden eğitimi dersine katılmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Okul sporları ve kulüp işbirliği projenin diğer bir ayağını teşkil etmiştir. Bu aşamada ilkokul, ortaokul ve özel öğrencilerin gittiği okullar kulüplerle işbirlikleri yapmıştır. Bu işbirlikleri Mart 2011'e kadar devlet fonları ile desteklenmiştir. 2010 yılında daha önce belirlenmiş stratejide bazı revizyonlar yapılmış, 2012 yılından itibaren 16-19 yaş grubu öğrenciler için okullarda 3 saat kaliteli beden eğitimi dersleri yapılmaya başlanmıştır.

Bu projenin hedeflerini hatırlamak gerekirse, 3 temel aşamadan bahsedilebilir. Öncelikle okullarda sunulan nitelikli spor derslerinin sayısı ve çeşidi artırılmıştır. Sonrasında okullarla kulüpler arasında işbirlikleri yapılması sağlanmış ve son olarak da artan spor kapasitesinin kulüplere kaydırılması ve nitelikli gençlerin elit sporcu olma yolunda adım atmaları sağlanmıştır. Kulüplerde sunulan hizmetlerin kalitesini standartlaştırmak

Öncelikle okullarda sunulan nitelikli spor derslerinin sayısı ve çeşidi artırılmıştır. Sonrasında okullarla kulüpler arasında işbirlikleri yapılması sağlanmış ve son olarak da artan spor kapasitesinin kulüplere kaydırılması ve nitelikli gençlerin elit sporcu olma yolunda adım atmaları sağlanmıştır

ve bir sınıflandırma yapmak adına “**Clubmark**” adı verilen sistem tasarlanırken, kulüp okul işbirliklerinin benzer bir sınıflandırmaya tabi tutulması adına da “**Sportsmark**” adı verilen sistem tasarlanmıştır. Sportsmark kriterleri aşağıdaki gibidir.

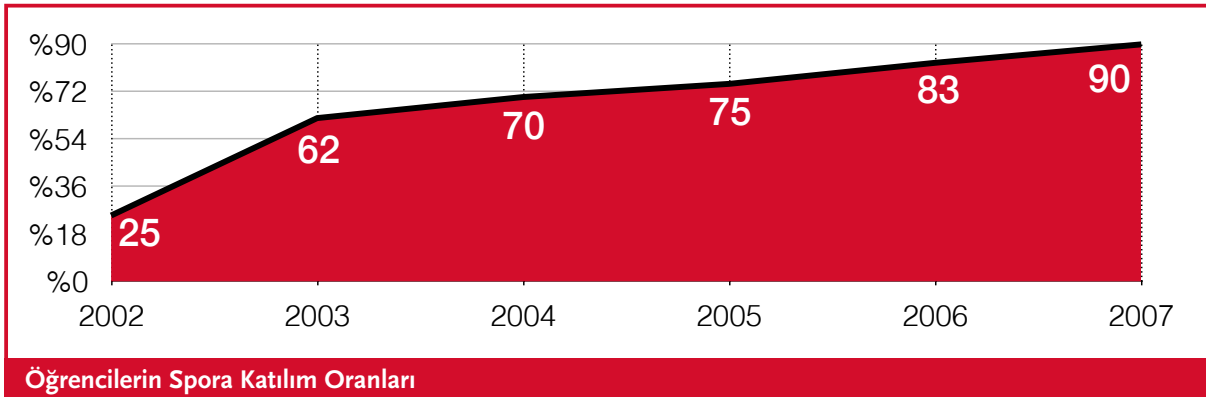
Sportsmark Değerlendirme Kriterleri

- Ders programında beden eğitimine ayrılan **süre**
- Beden eğitimi derslerindeki denge ve **çeşitlilik**
- **Fair play** ve olumlu sportif davranışların özendirilmesi
- Öğrencilerin spor deneyimlerini **ders saatleri dışında** okulda veya diğer spor kurumları işbirliğinde ilerletmesi
- Okul içinde ve dışında sunulan **müسابaka olanakları**
- Yetenekli sporculara sunulan **destek**
- Spor gelişimi için toplumun çeşitli katmanlarıyla kurulan **işbirlikleri**
- Öğrencilerin **liderlik** yeteneklerini geliştirebilmeleri adına sunulan liderlik eğitimleri ve uygulamaya yönelik olanaklar
- Eğitimcilerin sürekli **profesyonel gelişimlerine** yönelik olanaklar
- Beden eğitimi ve okul sporlarına yönelik **hedefler**

Görüldüğü üzere çok yönlü ve geniş kapsamlı bir yaklaşım güdülererek okullarda sunulan sportif hizmetlerin kapsamının genişletilmesi ve niteliklerinin artırılması bu değerlendirme sisteminin merkezindedir. Bu değerlendirme sisteminden alınan puanlar neticesinde iyi performans gösteren okullara devlet tarafından birtakım teşvikler sunulmuştur. Öte yandan okullar arasında daha iyi ve kapsamlı spor hizmetleri sunabilmek adına da rekabet başlamıştır.

PESSCL Stratejisinin Sonuçları

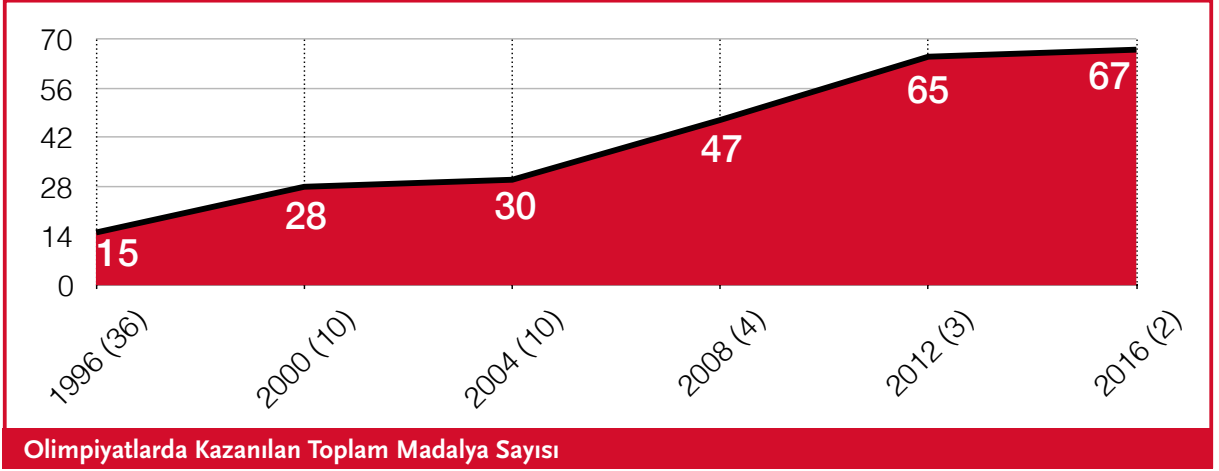
Bu strateji 2003-2008 yılları arasında en aktif dönemlerini geçirmiştir. En büyük ilerleme ilk 4 yıl içerisinde görülmüştür. 21.631 okulda yapılan çalışmalar sonucunda İngiltere’de bu stratejiyle spora katılım oranlarındaki değişim aşağıdaki gibidir.

Görüldüğü üzere proje neticesinde okullardaki spor kapasitesi oldukça büyük gelişme kaydetmiş ve sporla tanışan çocukların ve gençlerin oranında belirgin artış sağlanmıştır.

ULUSAL BASKETBOL HAMLESİ ARAŞTIRMA RAPORU

Bu çalışmalara paralel olarak elit sporda gerçekleştirilen politika değişimleri sonucunda İngiltere'nin olimpiyatlardaki başarısı aşağıdaki şekilde değişiklik göstermiştir.

Kısa sürede kat edilen bu inanılmaz mesafenin, yalnızca okul sporları özelinde oluşturulan stratejik plan dahilinde ortaya çıktığını söylemek büyük bir hata olacaktır. Çünkü İngiltere, 2000'li yıllarda değiştirilen spora katılım politikalarının yanı sıra elit spor politikalarında da önemli atılımlar yapmıştır. Sporcu gelişim merkezlerinin kurulması, bazı spor branşlarına odaklanılarak rekabet üstünlüğü sağlanması, branşlarında dünyanın en önde gelen antrenörlerinin istihdam edilmesi bu politika değişikliklerine örnek olarak verilebilir.

ÖNERİLERİMİZ

Araştırma raporunun son bölümünde araştırmadan elde edilen bulgular ve incelenen spor gelişim modellerinden yola çıkarak Türk basketbol altyapısının geliştirilebilmesi adına birtakım öneriler sunulacaktır. Raporun içerisinde daha önce de değinildiği üzere, bu önerilerden bazıları TBF'nin (y)etki alanının ötesindedir. Ancak federasyonumuz yönetim kurulunun devletin üst kademeleriyle iletişim kurma kapasitesi göz önünde bulundurulduğunda bu önerilerin diğer spor branşları için de model teşkil edecek şekilde genişletilmesi ve uygulanması söz konusu olabilir. Önerilerimiz var olan sistemin yönetimini verimli hale getirecek yapısal değişiklik önerileri ve iç süreçlerin verimliliğini artıracak kalite standartlarının yükseltilmesine yönelik öneriler olarak iki farklı grupta sunulacaktır. Araştırma kapsamında tespit edilen spesifik sorunlara yönelik çözüm önerileri, raporun üçüncü bölümü olan “araştırma sonuçları” bölümünde sunulmuştur.

Yapısal Değişiklik Önerileri

1. Araştırma kapsamında tespit edilen en önemli sorunların başında Türkiye’de basketbol altyapısı özelinde sağlıklı işleyen bir yönetim sisteminin olmaması gelmektedir. Başka bir deyişle Türk basketbol altyapısı, bu raporun 14. sayfasında şematize edildiği üzere birçok farklı yönetim organının, birbirleri ile sağlıklı iletişim kurmaksızın vermiş olduğu kararlar neticesinde şekillenmektedir. Bu durum basketbol oynayan çocukların ve gençlerin karmaşık bir antrenman ve müsabaka sistemine müdahil olmaları sunucunu doğurmaktadır. Türk basketbol altyapısı ile ilgili tüm kararların tek bir elden verilebilmesi adına bir Basketbol Üst Komitesi oluşturulması önerilmektedir. Bu komitede Türkiye’de spor, eğitim ve basketbol ile ilgili kararların verilmesindeki en yetkin üç organ olan GSB, MEB ve TBF’den temsilcilerin yer alması önerilmektedir. Kaynakların verimli kullanımı, kararların görüş birliğinde alınması, sistemin tek bir elden yönetilmesi adına altyapıyla ilişkili tüm kulüplerin, spor okullarının, antrenörlerin, hakemlerin ve oyuncuların bu komite tarafından belirlenecek kurallara tabi olması önerilmektedir. Bu birimlerin basketbol altyapısı için hali hazırda sahip olduğu tüm finansal ve yapısal kaynakların (tesis, işgücü, ekipman vs.) bu komitenin kontrolünde kullanılması kaynak kullanımında maksimum verimliliği sağlar. Bu komitenin bir arada koordineli şekilde çalışması şu anda var olan çakışmaların önüne geçilmesine olanak sağlayacaktır.
2. Türkiye’de spor ve eğitimin bir arada yürütülmesinin zorluğu, tüm paydaşlar için olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Çocuklar ve gençler erken yaşta basketbol ve eğitim arasında bir tercih yapmak durumunda kaldıklarında, eğitimi seçerlerse sporun onlara sunacağı sayısız faydadan mahrum kalmaktadırlar. Öte yandan sporu seçenler de eğitim boyutunda kendilerini geliştiremediklerinden profesyonel hayatta akranlarından geride kalabilmektedirler. Bu noktadaki önerimiz kulüpler ve okullar arasında resmi işbirlikleri yapılmasıdır. Sportif süreci kulüplerin, eğitimle ilgili süreçleri de okulların yöneteceği bu sistemde kulüplerle okulların bir araya geldiği yeni nesil basketbol

***Sağlıklı işleyen
bir yönetim sistemi***

***Sportif süreci kulüplerin,
eğitimle ilgili süreçleri
okulların yöneteceği
resmi işbirlikleri***

takımların kurulması önerilmektedir. Yeni nesil takımların idari kararları kulüp ve okul temsilcilerinin yer alacağı bir idari kurul tarafından verilecektir. Uzun vadede bu koordinasyonun sağlanması adına okullarda spor koordinatörlükleri kurulabilir. Bu kapsamda bir kulüp, çalıştırdığı altyapı antrenörü sayısında okulla (özel veya devlet) işbirliği yapacaktır. Takımda yer alan oyuncular, sayıları kademeli olarak artacak şekilde işbirliği yapılan okulların öğrencilerinden seçilecektir. Yeni nesil takımların antrenmanlarını işbirliği yapılan okullarda yapmaları önerilmektedir. Yeni nesil takımı oluşturan okulun spor salonu yoksa, antrenman yapılacak tesisinin okuldan 20 km'den fazla uzak olmaması şartıyla, antrenmanlar kulüp ya da belediye tesislerinde yapılabilir. Bu sayede basketbol oynama potansiyeline sahip çocukların ve gençlerin temel kaynağı olan okulların basketbol altyapısı içinde daha etkin bir konum elde etmelerinin sağlanması hedeflenmektedir. Bu yapıda bir sporcu, yalnızca bir takımda oynayabilecektir. Yıllara yayılacak geçiş süreci aşağıdaki şemayla anlatılmaktadır.

2017	2018	2019	2020
Sistemin paydaşlara anlatılması, özümsemesi ilgili mevzuatın ve protokollerin hazırlanması	Kulüplerin okullar ile işbirliklerine başlaması	Okullarda spor departmanlarının kurulması	
Basketbol Üst Komitesinin kurulması 8 bölgede Sportif Gelişim Merkezlerinin kurulması	Aynı anda oynanan lig sayısının bire düşürülmesi Akredite özel liglerin yaz aylarında oynanması		
Kulüplerin okullar ile işbirliği görüşmelerine başlaması	Okul liglerine yalnızca okul takımlarının veya yeni nesil takımların katılması Altyapı ligine katılacak takımlarda yer alan sporcu dağılımının aşağıdaki şekillerde oluşturulması		
	Altyapı ligi kadrolarının %40 'inin işbirliği yapılan okul öğrencilerinden oluşması	Altyapı ligi kadrolarının %60 'inin işbirliği yapılan okul öğrencilerinden oluşması	Altyapı ligi kadrolarının %75 'inin işbirliği yapılan okul öğrencilerinden oluşması
Geçiş Süreci			

Bu öneri, kulüplerin veya spor kulübü statüsündeki spor okullarının altyapıdaki liglere katılabilmeleri adına okullarla işbirlikleri yapmasını gerektirmektedir. Bu öneriye göre güz döneminde yalnızca okul takımlarının katılabildiği okul ligleri organize edilecektir. Bahar döneminde ise kulüplerin, çalıştırdıkları antrenör sayısına bağlı olarak diledikleri sayıda kuracakları işbirlikleri kapsamında oluşturacakları yeni nesil takımların katılacağı altyapı ligleri gerçekleşecektir. Herhangi bir okul, bir kulüp veya spor kulübü statüsündeki spor okulu ile işbirliği yapmak istemediği takdirde bu okul takımı yalnızca güz döneminde organize edilecek okul ligine katılabilecektir. Diğer taraftan herhangi bir spor kulübü veya spor kulübü statüsündeki spor okulu, altyapı liglerine katılabilmek adına en az bir okul işbirliği yapmak durumundadır. Yukarıda gösterildiği üzere uygulamanın başlayacağı ilk yıl, takımdaki oyuncuların %25'inin, ikinci

ULUSAL BASKETBOL HAMLESİ ARAŞTIRMA RAPORU

yıl %50'sinin, üçüncü yıldan itibaren ise %75'inin işbirliği yapılan okulun veya okulların öğrencilerinden oluşturulması önerilmektedir. Önerimiz kulüplere her zaman mümkün olan en uygun ortamı sunmak üzerine yapılandırılmıştır. Bu yüzden uygulamada tam işlerliğin kazanıldığı zamanda bile yeni nesil takımların oyuncularının %25'ini işbirliği yapılmayan okullardan seçmelerine olanak sunulmaktadır.

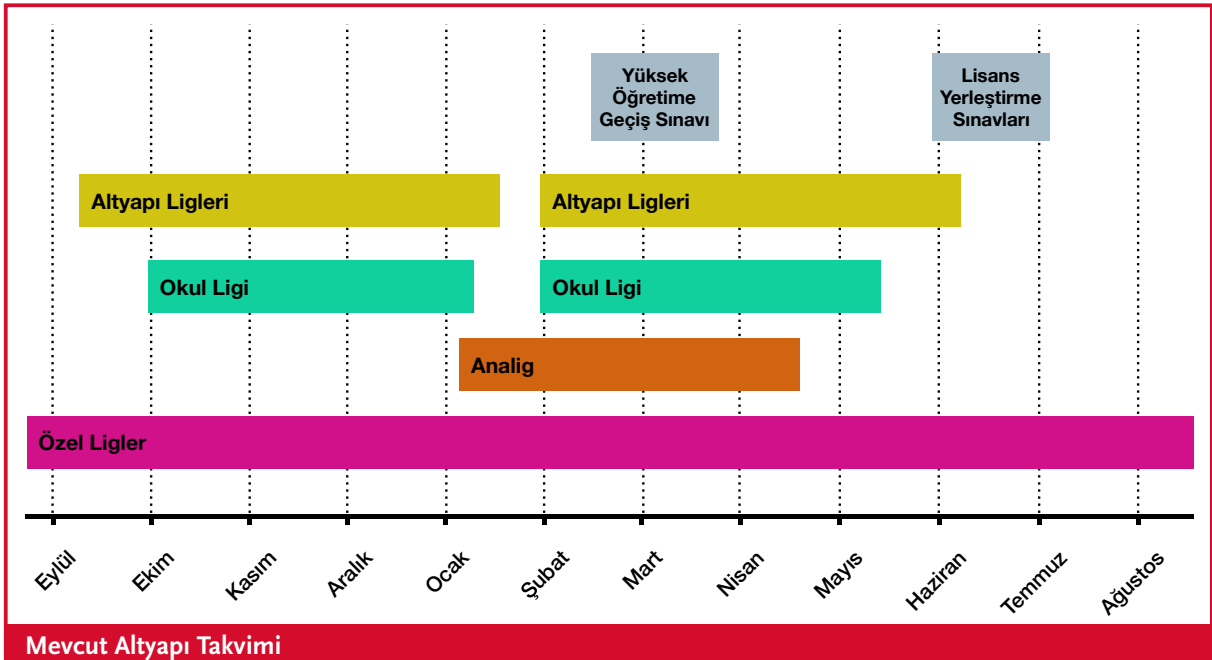
Bu öneriyi yapmamızın nedeni, Türkiye'de spor hizmetlerinin en yaygın sunucuları olan kulüplerle, çocukların ve gençlerin bulunduğu temel kaynak olan okulların birbirine entegre hale gelmesinin sağlanmasıdır. Bu başarılabirirse daha fazla çocuğun ve gencin spora katılması sağlanacak, bu sayede daha fazla çocuk ve genç sporun sunduğu faydalardan yararlanabilecek, sporun tabanı genişlediği için elit sporcuların yetişme olasılığı artacaktır.

Öte yandan bu yaklaşımın ilerleyen sayfalarda kalitenin artırılmasına yönelik önerilerde değinilecek olan noktalara temel hazırlaması beklenmektedir. Bu önerinin başarılı şekilde hayata geçirilmesi ancak ve ancak tüm bu örgütlerle ilgili karar verme yetkisine sahip olan yönetim organlarının bu yaklaşımı özümsemesine ve ortak hedefler doğrultusunda işbirliği yapmasına bağlıdır.

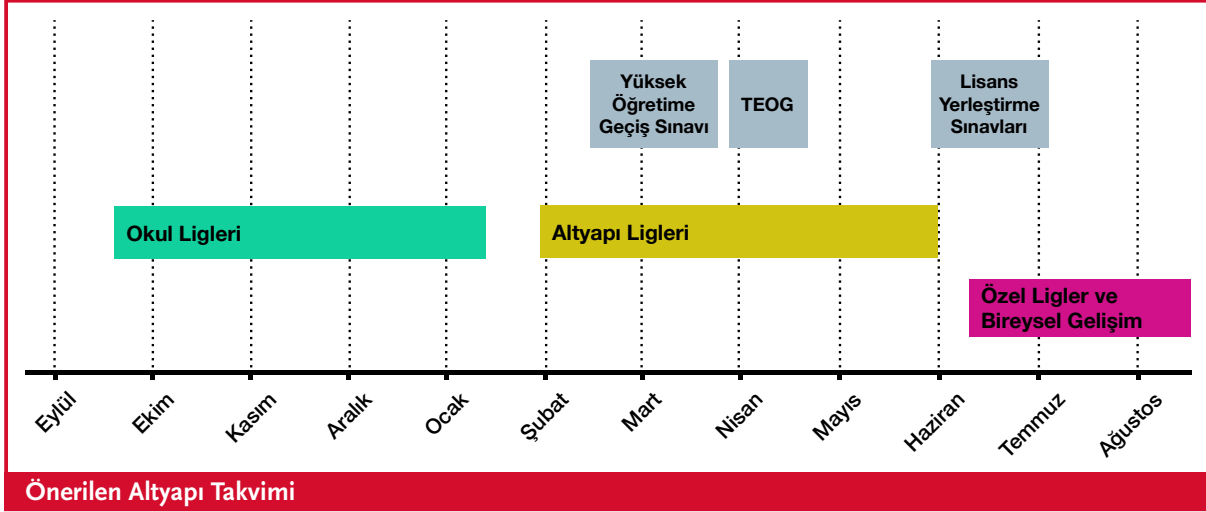
3. Aynı anda birden fazla takımda oynayan çocukların ve gençlerin, eşzamanlı olarak gerçekleşen liglerde yer almaları hem birtakım riskleri beraberinde getirmekte hem de lojistik açıdan zorluklar doğurmaktadır. Bu konudaki önerimiz aynı anda gerçekleşen lig sayısını bire düşürmektir. Bu sayede süreçlerin daha kolay yönetilebilir hale geleceği ve kaynak kullanımında yüksek verimliliğin sağlanacağı öngörülmektedir.

Aynı anda oynanan lig sayısının bire düşmesi

Halihazırda altyapılarda oynanan liglerin takvimdeki görünümü aşağıdaki gibidir.

Önerdiğimiz yeni takvimde birden fazla lig varlığını sürdürse de, aynı anda oynanan lig sayısının en fazla bir olması söz konusudur. Güncel sistem, çocukların ve gençlerin spora katılımı özendirilmesi gerektiği yerde daha da zor hale getirmektedir. Aynı sporcunun birden fazla takımda yer alması, lig takviminde yaşanan çakışmalar farklı nitelikteki riskleri artırmaktadır. Yeni nesil takımların oluşturulması önerisi ile birbirinden bağımsız birden fazla takımda oynamanın önüne geçilmesi mümkün olacaktır. Öte yandan faal lig sayısının azaltılması ve çakışmayan bir takvimin oluşturulması, spor ve eğitim hayatının eşzamanlı yürütmesine olanak sunarken, zamanın verimli kullanılmasını da mümkün kılacaktır. Önerimiz aşağıdaki gibi bir takvimin oluşturulması yönündedir.

Yeni nesil takımların birçok kriterin dikkate alınarak tek bir puan cetvelinde sıralandığı bir yaklaşımın benimsenmesi

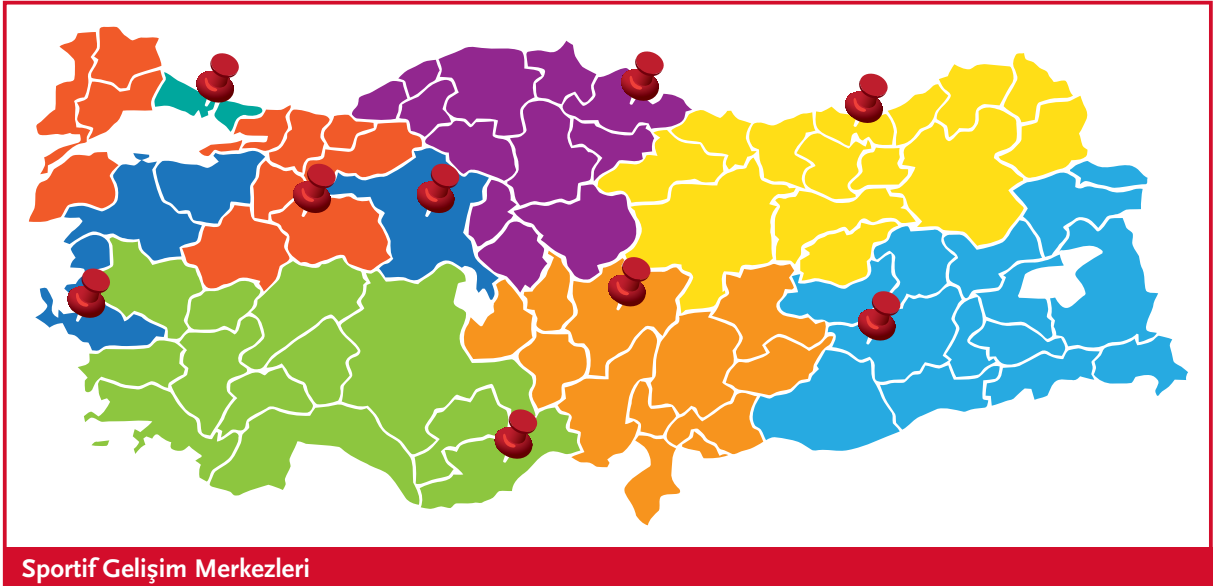
17 yaşın altındaki sporcuların hiçbir şekilde profesyonel sözleşme imzalamamaları

- Altyapılarda yalnızca sahadaki başarıya bağlı bir puantajın yapılması kaçınılmaz olarak sonuç odaklı olmayı gerektirmektedir. Bu yüzden de yöneticilerin, antrenörlerin ve de velilerin, çocukların ve gençlerin uzun vadeli gelişimlerinden çok, kısa vadeli maç kazanma odaklı yaklaşımlar benimsemeleri kaçınılmazdır. Bu noktadaki önerimiz, yeni nesil takımların kayıtlı sporcu sayısı, istihdam edilen antrenörlerin sayısı ve yetkinlikleri, kullanılan tesislerin nitelikleri, tarihsel geçmiş gibi birçok kriterin dikkate alındığı ve tüm takımların tek bir puan cetvelinde sıralandığı bir yaklaşım benimsenmesidir. Bu gerçekleştirilebildiği takdirde altyapılarda aynı gruplarda mücadele eden ancak aralarında belirgin fark bulunan takımların daha eşit ortamlarda rekabet etmeleri sağlanabilecektir. Öte yandan takımların kendilerini her anlamda geliştirmeleri özendirilmiş olacaktır.
- Tespit edilen önemli sorunlardan biri de yetenekli sporcuların, menajerlerin veya ailelerin kısa vadede sonuca gitmeye yönelik tercihleri doğrultusunda verdikleri kararlardan ötürü bazen zarar görmeleridir. Bu noktadaki önerimiz, her ne kadar uygulanmasında birçok zorlukla karşılaşılacak olursa da, 17 yaşın altındaki sporcuların hiçbir şekilde profesyonel sözleşme imzalamamalarıdır. 17 yaş öncesinde takım değiştirmek mümkün olacak ancak bu, yıllık yetiştirme bedeli ödenerek gerçekleştirilebilir. Sporcuları yetiştiren yeni nesil takımların korunması adına, sporcunun imzalacağı ilk profesyonel sözleşmenin belirli bir yüzdesinin oyuncunun altyapıda oynadığı takımlara, orada

geçirdiği yıl bazında dağıtılması önerilmektedir.

6. Sporun yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi adına tesisler kritik öneme sahip kaynaklardır. Ülkemizde özellikle son dönemde yapılan tesisleşme yatırımlarına paralel olarak tesis yetersizliğinden ötürü spora katılımının sağlanamaması büyük ölçüde engellenmiştir. Ancak birçok spor tesisimiz, incelenmesi gereken nedenlerden ötürü ne yazık ki verimli şekilde kullanılmadığı için atıl durumdadır. Basketbol özelinde bakıldığında araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre Türkiye genelinde kontrolü tamamen TBF'nin elinde olan tesislerin sayısı oldukça azdır. Bu noktadaki önerimiz, ilgili kurumlarla kontrolü tamamen TBF'nin elinde olacak şekilde tesis kullanım protokollerinin yapılmasının sağlanmasıdır. Bu yapının içinde Abdi İpekçi Spor Salonu'nun tam teşekküllü, antrenman salonları, sporcu sağlık merkezi, konferans salonu, eğlence ve alışveriş alanları, kütüphane, basketbol müzesi ile basketbol severlere en üst seviyede hizmet verecek bir kompleks haline getirilmesi ve 3. büyük ilimiz olan İzmir'de atıl durumda bulunan Halkapınar Spor Salonu'nun kullanım hakkı alınarak, basketbolun İzmir'deki merkezi haline getirilmesi yüksek önem taşımaktadır.

Türkiye genelinde elit sporcuların gelişimlerinin takip edilmesi ve desteklenmesi adına sportif gelişim merkezlerinin oluşturulması önem arz etmektedir. Bu merkezler bünyesinde yetenekli sporcuların belli tesislere bağlı kalınmaksızın bölgesel kamplara dahil edilmesi ve Türkiye genelinde etkin koordinasyonun sağlanması mümkün olabilecektir. Sportif gelişim merkezlerinin Türkiye genelindeki dağılımına dair önerimiz aşağıda görülmektedir.

İlgili kurumlarla kontrolü tamamen TBF'nin elinde olacak şekilde tesis kullanım protokollerinin yapılmasının sağlanması

Kalite Standartlarının Yükseltilmesi Adına Öneriler

TBF'nin kulüp kurma yönergelerinin revize edilmesi, tescil için gerekli olan özkaynakların yeniden belirlenmesi

1. Güncel sistemde kulüp kurma süreci dernekler masası üzerinden yürümekte olup, basketbol kulübü kurma sürecinde tesis, işgücü, ekipman, deneyim gibi kriterler göz ardı edilmektedir. Bu yüzden yeterli yetkinliklere sahip olmayan kişilerce kağıt üzerinde kar elde amacı gütmeyeceği halde uygulamada para kazanma amacıyla kurulan, verilen hizmetin niteliğinin ve kalitesinin kontrol edilemediği, uygun olmayan ortamlarda, yeterli yetkinliği olmayan kişilerce basketbol hizmeti sunulabilmektedir. Bu durum, çocukların gelişimi açısından çok risklidir. Dernekler mevzuatına müdahale etmek ve bu sistemi değiştirmek mümkün değildir ancak TBF, basketbol hizmeti sunan kulüpleri veya spor okullarını denetlemek, akredite etmek ve bu akreditasyon için gereken nitelikleri belirlemek hakkına sahiptir. Bu noktadaki önerimiz TBF'nin ilgili yönergelerinin revize edilmesi, tescil için gerekli olan özkaynakların yeniden belirlenmesidir. Bu yapılırken hizmet verilen tesislerin, çalıştırılacak antrenörlerin niteliklerinin artırılması ve yeni kurulan kulüplerin (okul işbirliği yapsa bile) belli bir süre boyunca yalnızca özel liglere girebilmesine müsaade edilmesi önerilmektedir.

Lisanslı oyunculara müsabakalara katılım şartı olarak akademik başarı kriterleri getirilmesi

2. Basketbol oynayan çocukların ve gençlerin derslerine de gereken özeni göstermeleri adına lisanslı oyunculara müsabakalara katılım şartı olarak akademik başarı kriterleri getirilmesi önerilmektedir. Türk eğitim sisteminde ölçme değerlendirme, dönemsel olarak gerçekleştirilen merkezi sınavlarla gerçekleştirilmektedir. Bu sistem bahsi geçen nitelikte bir kriterin uygulamaya koyulmasını kolaylaştıracaktır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgularda değinildiği üzere spora ve sanata katılımı özendirmek adına MEB'in devreye soktuğu bir ek puan uygulaması bulunmaktadır. Bu, son derece faydalı bir girişim olsa da, maalesef ülkemizde uygulamaya koyulan bu tarz subjektif girişimler mümkün olan her fırsatta kötü niyetli bazı kişiler tarafından suistimal edilmektedir. Bu yüzden merkezi sistemle yapılan sınavlarda alan bazlı minimum puanların belirlenmesi, bu kriterleri yerine getiremeyen basketbolcuların kademeli yaptırımlara maruz bırakılması önerilmektedir. Bu sayede öğrenci sporcuların yalnızca spor odaklı olmalarının, kötü niyeti kişilerin de bu durumu kendi çıkarlarına uygun şekilde suistimal etmelerinin önüne geçilmesi mümkün olabilecektir.

Altyapıda çalışma yetkisine sahip antrenörlere ayrı bir sertifikasyon verilmesi

3. Kulüplerde istihdam edilen kişilerin eğitim ve akreditasyon sisteminin revize edilmesi ve son derece hassas bir konu olduğundan altyapıda çalışma yetkisine sahip antrenörlere ayrı bir sertifikasyon verilmesi önerilmektedir. Tespit edilen durumlar doğrultusunda altyapıda çalışacak olan antrenörlere özellikle spor psikolojisi ve çocuk gelişimi ve koruma hakkında üst düzey eğitimler verilmesi ve bu eğitimler sonunda kapsamlı ölçme değerlendirme metodlarının uygulanması önem arz etmektedir. Antrenör eğitimlerinin dışında kulüplerde yetkilendirilecek kişilere sporda çocuk koruma eğitimi verilmesi çocukların ve gençlerin uygunsuz birtakım durumlara ve çeşitli suistimallere maruz kalmalarının önüne geçilmesi adına önemlidir. Bu eğitimler önleyici faaliyetler kapsamında değerlendirilebileceği gibi kulüp ortamında olumsuz durumların ortaya çıkması durumunda suçluların

cezalandırması ve mağdurların hasarının giderilmesi sürecinde de yol gösterici olacaktır. Kulüp yöneticilerinin yetkinliklerine dair de bir kriter sistemi bulunmamaktadır. Kulüplerde altyapılarla ilgili olarak yönetici statüsünde çalışacak kişilere yönelik kriterler belirlenmesi, bu kriterleri sağlamaları adına bu kişilere uygun eğitimler sunulması önerilmektedir.

4. Eğitim, spor örgütlerinde istihdam edilen kişilerin gelişimi açısından ne kadar önemli ise denetim de arzulan kalitenin sağlanması adına o kadar önemlidir. Bu yüzden akredite edilen tüm insan kaynağı, düzenli aralıklara seminerlere davet edilmeli ve yapılacak değerlendirmeler neticesinde lisanslarını yenilemeleri sağlanmalıdır. İstenen kriterleri sağlayamayan çalışanlar birtakım yaptırımlara maruz kalmalı, bir sonraki denetleme döneminde istenen kriterleri bir kez daha sağlayamadıkları durumda mevcut yetkileri sınırlandırılmalıdır. Öte yandan kendini geliştiren kişilere de özendirici biçimde bazı olanaklar sunulmalı, çalışmalarının karşılığını almalıdırlar.
5. Sistemin içinde yer alan insan kaynağının iş verimliliklerini artıracak şekilde temel haklarının korunması (sigorta, mesai vs.) oldukça önemlidir. Çünkü ancak bu temel hakların sağlanması durumunda sistemin içindeki kişilerden sistemi sahiplenmeleri ve sisteme katkı sağlamaları beklenebilir. Bu noktada çalışanların temel haklarının korunabilmesi adına ilgili bakanlıklarla görüşmelerde bulunulup, birtakım kuralların ve yaptırımların belirlenmesi önerilmektedir.
6. Bu raporda kapsamlı şekilde ele alınan ikili kariyer programları Türkiye'deki spor örgütlerinde henüz yeterli düzeyde benimsenmemiştir. Ancak elit sporculara yönelik olarak spor kariyerleri sonrasında profesyonel yaşama atılabilmeleri için, ilgili eğitim kurumlarının işbirliğinde bu tarz programların sunuluyor olması yüksek önem arz etmektedir. TBF'nin, basketbolcuların geleceklerini güvence altına almak ve en azından belli bir yaşa kadar spora eksiksiz odaklanabilmelerini sağlamak adına çeşitli imkanlar sunmak adına girişimlerde bulunulması önerilmektedir.

Akredite edilen tüm insan kaynağının değerlendirilmeler neticesinde lisanslarını yenilemeleri sağlanmalıdır

Sistemin içinde yer alan tüm insan kaynağının temel haklarının korunması

İkili kariyer programlarının benimsenmesi

Sonsöz

Basketbol altyapısının geliştirilmesi odağında oluşturulan Ulusal Basketbol Hamlesi kapsamında yapılan bu araştırma ile bilimsel bir yaklaşım güdülerek Türkiye’de basketbol altyapısına dair farklı nitelikteki problemler tespit edilmiş ve bunlara yönelik çeşitli çözüm önerileri sunulmuştur.

Basketbol ülkemizdeki en kurumsallaşmış ve yaygın spor dallarından biri olarak göze çarpmaktadır. Ancak kısmen ülkemizdeki genel spor ve eğitim politikalarından kısmen de federasyon bünyesinde ortaya çıkan uygulamalardan ötürü bazı olumsuz durumlardan bahsetmek mümkündür. Bu araştırma neticesinde ortaya çıkarılan önerilerle güdülen temel amaç Türk basketbol sisteminin daha verimli hale gelmesine yardımcı olmaktır. Önerilerin odağında basketbol sporunun yurt çapında yaygınlaştırılması ve de basketbola katılan çocukların ve gençlerin bu sistemden kazanımları en üst düzeye çekilerek, sistemin içinde daha uzun süre kalmalarının sağlanması yer almaktadır. Elde etmiş olduğumuz temel bulgulara göre bunun sağlanabilmesi adına okulların sistemin içinde daha merkezi bir konuma sahip olmaları gerekmektedir. Diğer bir önemli nokta ise sporu yöneten organlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanmasının gerekliliğidir. Bütünsel bir yönetim modelinin yaratılması, uygulamaya konulması ve zaman içinde kurumsallaşması gerekmektedir. Böyle bir yapı sadece Türk basketbol sisteminin gelişimi için değil, aynı zamanda diğer spor branşlarının Türkiye’de gelişimi için de yol gösterici bir örnek olacaktır.

Bu araştırma kapsamında ortaya çıkarılan önerilerin Türk sporuna ve basketboluna katkı sağlamasını umar, Türk sporunun gelişimi için profesyonellerin ve akademisyenlerin güç birliği yapmasının gerekliliğine inandığımızı bir kez daha vurgulamak isteriz. Böylece ilgili organlar tarafından gerçekleştirilen uygulamaların bilimsel yönü desteklenecek ve dolayısıyla da bu uygulamaların başarı şansı artacaktır.

ARAŞTIRMA KAPSAMINDA GÖRÜŞÜLEN KİŞİLER

Ali Kemal Çımagil	Samsun	TBF Eski İl Temsilcisi
Alican Kocabalkan	İstanbul	Basketbol Antrenörü ve Sağlık Psikoloğu
Alper Yılmaz	İstanbul	Genel Menajer
Andrew Leathwood	Kanada	Basketbol Antrenörü
Atabey Dede	İstanbul	Basketbolcu
Berk Torun	Konya	TBF Eski İl Temsilcisi
Birol Taşçı	Kayseri	Beden Eğitimi Öğretmeni ve Altyapı Basketbol Antrenörü
Burak Safkan	İstanbul	Basketbol Antrenörü ve Basketbol Okulu Sahibi
Büşra Erel	Elazığ	Basketbol Antrenörü
Chris Dial	ABD	Basketbol Antrenörü
Christos Komninos (Tito)	Yunanistan	Üst Düzey Spor Yöneticisi
Derya Erçevik	İstanbul	Basketbol Okulu Sahibi
Doğuş Balbay	İstanbul	Basketbolcu
Domogoj Simonovic	Hırvatistan	Altyapılardan Sorumlu Federasyon Yöneticisi
Ebru Yurtoğlu	Erzurum	Gençlik Hizmetleri Spor İl Müdürlüğü Temsilcisi ve Basketbol Antrenörü
Emre Altıntaş	İzmir	Beden Eğitimi Öğretmeni ve Altyapı Basketbol Antrenörü
Ercüment Ülker	İstanbul	Basketbol Okulu Sahibi
Erdal Bibo	İstanbul	Altyapılardan Sorumlu İdareci
Erdem Can	İstanbul	Basketbol Antrenörü
Eren Erpolat	İzmir	Beden Eğitimi Öğretmeni ve Altyapı Basketbol Antrenörü
Ergin Ataman	İstanbul	Basketbol Antrenörü
Feyzullah Demirkale	Afyon	TBF İl Temsilcisi ve Basketbol Antrenörü
Gökhan Bilgin	Edirne	TBF İl Temsilcisi ve Basketbol Antrenörü
Goran Radonjic	Fransa	Altyapılardan Sorumlu Federasyon Yöneticisi
Güven Alkoçak	Gaziantep	TBF İl Temsilcisi
Hamit Kavurmacı	Erzurum	Akademisyen ve Altyapı Basketbol Antrenörü
Hüseyin Cafoğlu	İstanbul	Basketbol Antrenörü
İhsan Bayülken	İstanbul	Basketbol Antrenörü ve TV Yorumcusu
İlker Belgütay	İstanbul	Kondisyoner
İrgecan Işık Acar	Antalya	Altyapı Basketbol Antrenörü ve İdareci
Josip Jerko Vrankovic	Hırvatistan	Altyapılardan Sorumlu Federasyon Yöneticisi
Kerem Ertekin	İstanbul	Basketbolcu
Martynas Račkauskas	Litvanya	Altyapılardan Sorumlu Federasyon Yöneticisi
Mehmet Önüt	İstanbul	Beden Eğitimi Öğretmeni ve Altyapı Basketbol Antrenörü
Metin Yılmaz	Elazığ	Gençlik Hizmetleri Spor İl Müdürlüğü Temsilcisi ve Basketbol Antrenörü
Murat Mermi	İstanbul	Altyapı Basketbol Antrenörü
Murat Özyer	İstanbul	Basketbol Antrenörü
Mustafa Karadeniz	İzmir	Beden Eğitimi Öğretmeni ve Altyapı Basketbol Antrenörü
Orhun Ene	Bursa	Basketbol Antrenörü
Ozan Havuzlu	İstanbul	Altyapı Basketbol Antrenörü
Remzi Dilli	İstanbul	Genel Menajer
Sencer Özkal	İstanbul	Basketbol Antrenörü
Serkan Bul	İstanbul	Altyapılardan Sorumlu Kulüp Yöneticisi
Sibel Kanık	Mersin	Beden Eğitimi Öğretmeni ve Altyapı Basketbol Antrenörü
Tim Brentjes	Almanya	Altyapılardan Sorumlu Federasyon Yöneticisi
Timuçin Gençer	İzmir	Akademisyen ve Basketbol Antrenörü
Tolga Öngören	Bursa	Genel Menajer
Turgut Paşalı	İstanbul	Dünya Okul Sporları Federasyonu Basketbol Branşı Başkan Yardımcısı
Ufuk Başkut	İstanbul	Basketbol Antrenörü
Yılmaz Karakoç	İstanbul	Basketbol Antrenörü ve Basketbol Okulu Sahibi

KAYNAKÇA

Araştırma Raporları:

Alman Basketbol Altyapı Sistemi

Cem C. Karamürsel. Araştırma Sunumu, 2017.

Alt yapıda üstün başarı, A Milli Takım'da hüsrana (mı?) Mevcut sorunların gerçekçi analizi ve çözüm önerileri

Cem C. Karamürsel. Araştırma Sunumu, 2016.

Education Pays 2013: The Benefits of Higher Education for Individuals and Society

<http://trends.collegeboard.org/sites/default/files/education-pays-2013-full-report.pdf>

Estimated probability of competing in professional athletics

<http://www.ncaa.org/about/resources/research/estimated-probability-competing-professional-athletics>

European Union Guidelines on Dual Career of Athletes: Recommended Policy Actions in Support of Dual Careers in High-Performance Sport

http://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/documents/dual-career-guidelines-final_en.pdf

Learning through PE and Sport, A guide to the Physical Education, School Sport and Club Links Strategy

Department for Education and Skills, DfES Publications, İngiltere.

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+http://www.culture.gov.uk/images/publications/learningthru.pdf>

The physical education, school sport and club links strategy

(HMI 2397), İngiltere, Temmuz 2005.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Spor Kulüplerinin Sorunları İle Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu

Ankara, Mart 2011.

Türkiye'de Oyuncu Menajerliği Müessesesi Mevcut Durum Analizi ve Çözüm Önerileri

Cem C. Karamürsel. Araştırma Sunumu, 2016.

Stratejik Planlar - Yönetmelikler:

Okul Spor Kulüpleri Yönetmeliği

Milli Eğitim Bakanlığı, 2009.

Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018

T.C. Kalkınma Bakanlığı, Ankara, 2013.

Strukturplan des Deutschen Basketball Bundes e. V. 2013 bis 2016

<http://basketball-bund-media.de/wp-content/uploads/1.7-Strukturplan-2013-2016-Endfassung.pdf>

Bilimsel Makaleler ve Kitaplar:

A multidimensional approach to evaluate the plicy effectiveness of elite sport schools in Flanders
Veerle De Bosscher, Paul De Knop & Jikkemien Vertonghen. Sport in Society, 2016.

Canada's 'national' sport

Bruce Kidd. Sport in Society, 16:4, 351-361, 2013.

Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries

Veerle De Bosscher, Paul De Knop, Maarten van Bottenburg, Simon Shibli, Jerry Bingham.
Sport Management Review 12, 113–136, 2009.

Gençlik Spor Genel Müdürlüğü ile Milli Eğitim Bakanlığı Arasındaki Gençlik, Beden Eğitimi, Spor Hizmet ve Faaliyetleriyle İlgili İşbirliği Protokolünün Okul Sporları Açısından İncelenmesi

Volkan Öztürkalan, Nevin Gündüz, N. Bahadır Kayışoğlu.
Spormetre, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, XI (1) 47-53, 2013.

New governance and Physical Education and School Sport policy: A case study of School to Club Links

Lesley Phillpots & Jonathan Grix. Physical Education and Sport Pedagogy, 19:1, 76-96. 2014.

Participation in Sport: International Policy Perspectives

Matthew Nicholson, Russell Hoye, Barrie Houlihan. Routledge, İngiltere, 2011.

Role models in sports – Can success in professional sports increase the demand for amateur sport participation?

Felix Mutter, Tim Pawlowski. Sport Management Review 17, 324–336, 2014.

Spor ve Politika Meseleleri ve Analizi

Russell Hoye, Matthew Nicholson, Barrie Houlihan. Beta Yayınevi (Çeviren Cem Tınaz), İstanbul, 2005.

Olympic glory or grassroots development?

Sport policy priorities in Australia, Canada and the United Kingdom, 1960 – 2006

Mick Green. The International Journal of the History of Sport, 24:7, 921-953, 2007.

Understanding participation in sport and physical activity among children and adults: a review of qualitative studies

Steven Allender, Gill Cowburn and Charlie Foster. Health Education Research Vol.21 no.6 826–835, 2006.

The 'governance debate' and the study of sport policy

Jonathan Grix. International Journal of Sport Policy and Politics, 2:2, 159-171, 2010.

The changing status of school sport and physical education: explaining policy change

Barrie Houlihan & Mick Green Sport. Education and Society, 11:1, 73-92, 2006.

ARAŞTIRMA TAKIMI

Dr. Cem Tınaz

2015 yılından bu yana İstanbul Bilgi Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokul Müdürü olan Tınaz, 2009 yılından beri Türkiye Tenis Federasyonu yönetim kurulu üyesidir. 2000'li yılların başından bu yana ülkemizde gerçekleşen 40'ın üzerinde tenis turnuvasında idari görevler almıştır. Halihazırda ülkemizdeki çeşitli spor örgütlerine ve spor federasyonlarına bilimsel danışmanlıklar veren Tınaz, 2011 yılından bu yana Tenis Dünyası dergisinde, 2013 yılından bu yana Men's Fitness dergisinde köşe yazarlığı yapmaktadır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından fonlanan Olimpiyat Adaylığı Araştırması'nda görev alan Tınaz'ın spor politikası, spor etkinliklerinin mirası ve spor sponsorluğu konularında yayımlanmış makaleleri bulunmaktadır.

Dr. İlknur Hacısöftaolu

Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyoloji bölümü mezunudur. Lisansüstü eğitimini Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Anabilim Dalında, Spor Sosyolojisi alanında tamamladı. Doktora derecesini "Burası Er Meydanı: Güreşte Erkekliğin İnşası" başlıklı teziyle alan Hacısöftaolu, Gedik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Toplumsal cinsiyet ve spor sosyolojisi alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir. Toplumsal cinsiyet, erkeklik ve spor sosyolojisi alanında makale ve kitap bölümleri bulunmaktadır. "Oyunun Ötesinde: Spor Sosyolojisi Çalışmaları" kitabının editörlerindedir.

Sündüz Yılmaz

2015 yılından bu yana İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde Spor Yöneticiliği bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışan Sündüz Yılmaz, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Organizasyon ve Yönetim alanında doktora çalışmalarına devam etmektedir. Ankara Üniversitesi'nde Gıda Mühendisliği ve İşletme (yandal) bölümlerinde lisans, İstanbul Teknik Üniversitesi'nde MBA programlarını tamamlamıştır. Özellikle İnsan Kaynakları yönetimi ve örgütsel davranış konularında akademik yayınlar yapmaktadır.

SUNUM

Ulusal Basketbol Hamlesi

Basketbolu **toplumsal eğitim** için **etkin bir araç** haline getirmeyi hedefleyen, gençlerimizin hem **akademik** hem de **sportif** alanda mükemmelliğe erişmesini amaçlayan bir spor gelişim projesidir.

HEDEFLERİMİZ

Basketbol oynayanların **sayısını artırmak**

Fiziksel ve zihinsel açıdan **sağlıklı bireyler** yetiştirmek

Gençlerin **akademik, sosyal** ve **atletik** gelişimlerini dengeleyebildikleri bir sistem oluşturmak

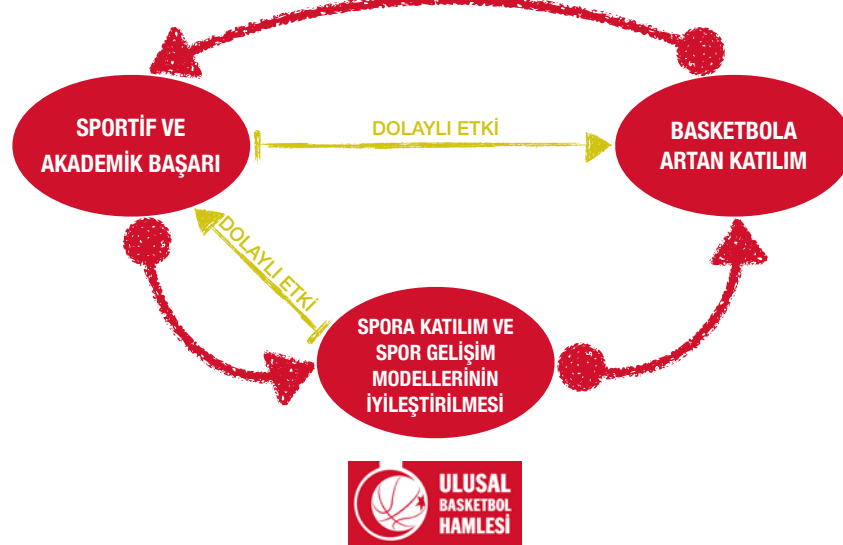
Basketbol oynanan ortamları ülke çapında **geliştirmek**

Elit sporcu sayısını artırmak

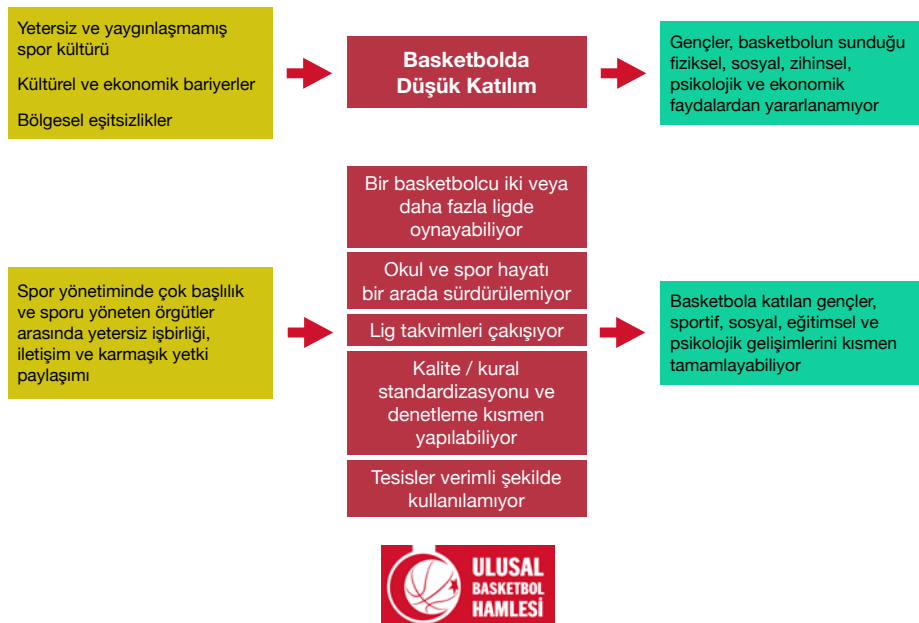

Hedef

Basketbolun sunduğu çeşitli faydalardan yararlanabilen, gelişimlerini eksiksiz tamamlamış **nesiller yetiştirmek**.

Neden?

Basketbola Katılım Ne Kadar Düşük?

Türkiye
Nüfus: **79,8 Milyon**
Lisanslı basketbolcu sayısı: **55 Bin**

% 0,07

Sırbistan
Nüfus: **7,0 Milyon**
Lisanslı basketbolcu sayısı: **22 Bin**

% 0,31 **x 4,5**

İspanya
Nüfus: **46,5 Milyon**
Lisanslı basketbolcu sayısı: **407 Bin**

% 0,88 **x 12**

Fransa
Nüfus: **66,7 Milyon**
Lisanslı basketbolcu sayısı: **640 Bin**

% 0,96 **x 14**

ABD
Nüfus: **324 Milyon**
Lise ve üniversitelerde kayıtlı olarak basketbol oynayan kişi sayısı: **5,8 Milyon**

% 1,79 **x 25**

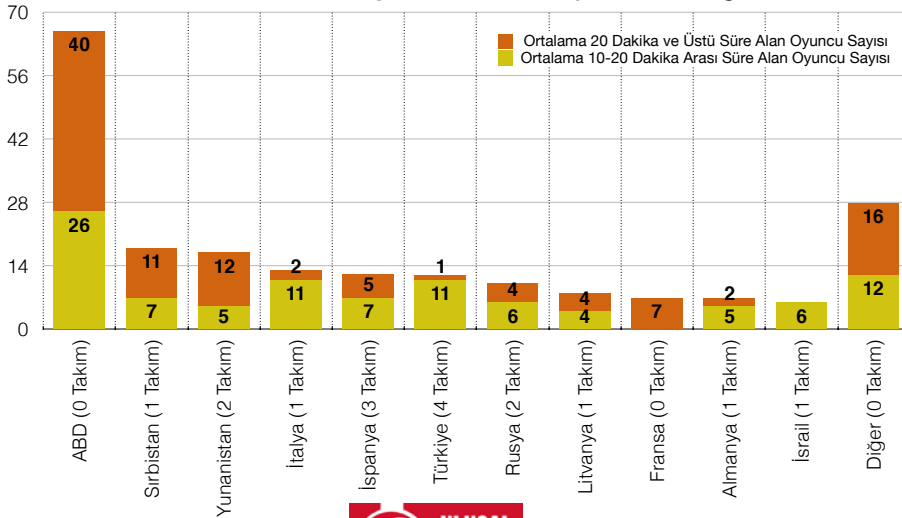
Yunanistan
Nüfus: **11,0 Milyon**
Lisanslı basketbolcu sayısı: **300 Bin**

% 2,71 **x 38**

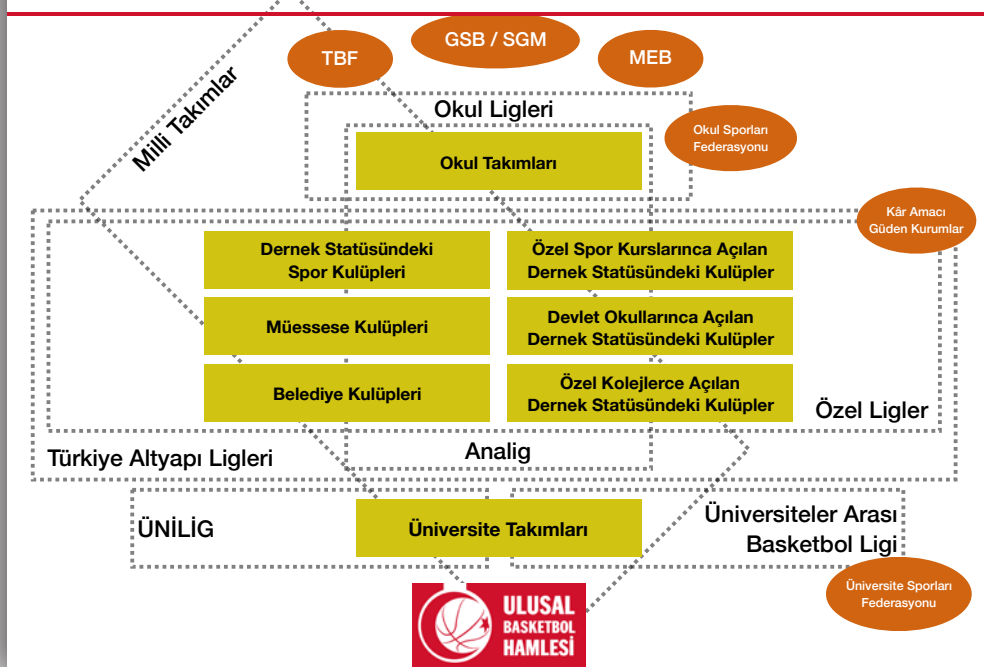

Kaç Tane Elit Sporcu Yetiştiriyoruz?

2016-2017 Sezonunda Euroleague'de süre alan oyuncuların dağılımı

Türkiye'de Basketbol Altyapısı

TOFAŞ'ın Gençleri 2,5 Saat Arayla 2 İlde Maça Çıktı

Şubat 2017'de TOFAŞ'ın genç takımı, **Özel Çekirge Doğa Anadolu Lisesi** formasıyla sabah Bilecik'te maç oynadıktan sonra TB2L'deki Adanaspor maçına yetişip **TOFAŞ Gelişim** formasıyla 2,5 saatlik aradan sonra Bursa'da sahaya çıktı.

“Bilecik'teki maçtan sonra düşülecek zamanları dahi yoktu. Sakatlık riski bir yana, her ne kadar şoföre hız konusunda uyarı yapılsa da maça yetişme telaşı...”

İlayda Güner Bir Yılda 157 Maça Çıktı

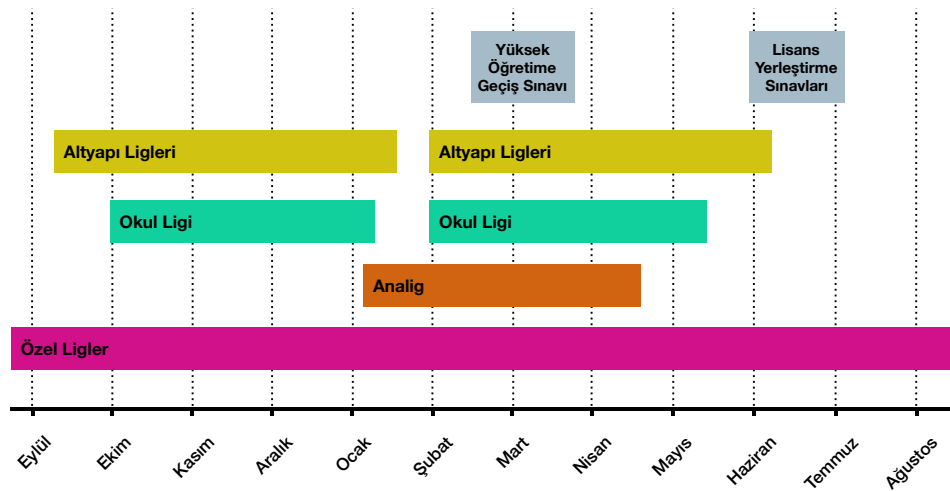
İstanbul Üniversitesi oyuncularından **İlayda Güner**, 2015-2016 sezonunda 17 yaşında toplamda **157 maça çıktı**.

- İstanbul Üniversitesi Genç Takımı
- İstanbul Üniversitesi A Takımı
- Oğuzkaan Koleji
- Genç Milli Takım
- Ümit Milli Takım
- A Milli Takım

2016-2017 sezonunda da aynı tempoyla maça çıkmaya devam ediyor.

Güncel Takvim

Ya Basketbol Ya Okul

İTÜ Sporcusu:

Yüksek bonservis bedeli istedikleri için Efes'le anlaşamayıp İTÜ'ye geri döndüm. Antrenör, “ya basketbol oynayacaksın ya da okuyacaksın, **gerekirse okulundan fedakarlık yapacaksın**” dedi. Sakatlansam veya başarılı olamasam, kendime nasıl hayat kuracağım?

Okula gitmeyince rahata alışıyorsun, şu anda üniversiteye girdim ama ders dinleyemiyorum çünkü sıkılıyorum. Lisedeyken canım istemeyince okula gitmiyordum. Sınav kağıdının yanına cevap kağıdını koyuyorlardı, yazıyorduk...

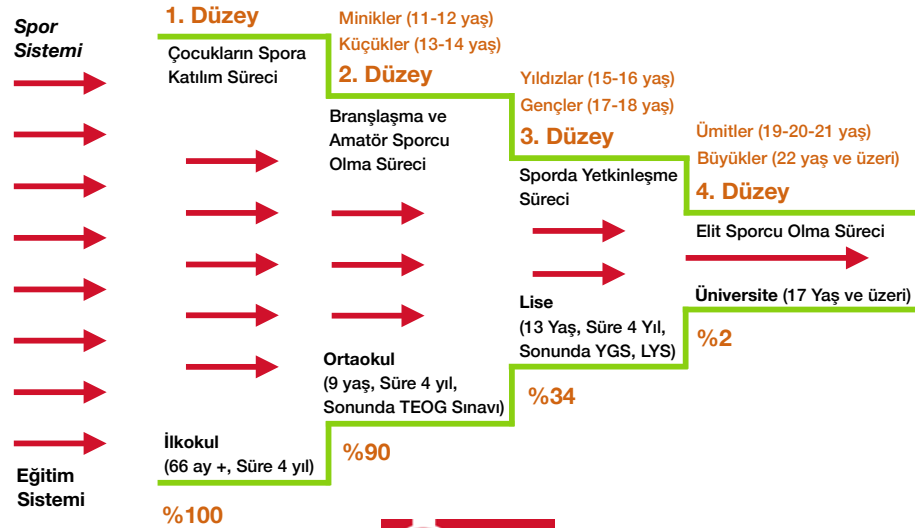
Darüşşafaka Sporcusu:

Lisedeyken hafta sonu hariç her gün çift antrenman yapıyorduk, milli takıma da çağrıldım. **Okula gidemiyordum ama idare ediyorlardı.** Lise takımında da oynuyordum. Hiç derse giremedim o dönem.

Sarıyer'de oturup, Bostancı'da okuyordum. Okulda uyuyordum, robot gibi yaşıyordum.

Türkiye'de Eğitim ve Spor

Spor Politikası Geliştirmede İyi Örnek

- 2000 yılında İngiltere hükümeti beden eğitimi, okul sporları ve kulüpler arasındaki bağlantıyı güçlendirmek adına bir **stratejik plan** hazırladı.
- Okul sporlarına yönelik amaç:
5-16 yaş aralığındaki öğrencilerin **spora katılım oranlarını** artırmak.
- Yetenekli sporcuların keşfedilmesi ve desteklenmesine yönelik amaç:
Yerel kaynaklara odaklanarak, antrenör ve ailelerin işbirliğiyle yetenekli genç sporcuların hem **akademik** hem de **sportif** potansiyelini ortaya çıkarmak.
- Okullarda rekabetin artmasıyla öğrencileri daha yoğun **çalışmaya** ve yeteneklerini **geliştirmeye** teşvik etmek.

Spor Politikası Geliştirmede İyi Örnek

- 2003 yılında hayata geçirilen bu proje için toplamda yaklaşık **1 milyar £** harcandı.
- Okullarla spor kulüpleri arasındaki bağlantıyı güçlendirmek **okul spor koordinatörlerinin** sorumluluğuna verildi.
- Okulları ödüllendirmek için “**Sportsmark**” sistemi oluşturuldu. Okulun okul sporu / beden eğitimi şartlarına ilişkin bir dizi kriteri (tesis, personel uzmanlığı ve spor programları açısından) karşılayıp karşılamadığı ölçüldü.

Spor Politikası Geliştirmede İyi Örnek

Sportsmark Değerlendirme Kriterleri

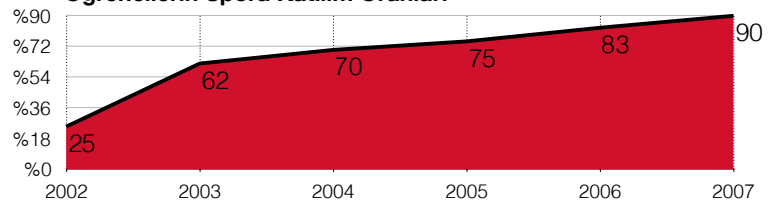
- Ders programında beden eğitimine ayrılan **süre**
- Beden eğitimi derslerindeki denge ve **çeşitlilik**
- **Fair play** ve olumlu sportif davranışların özendirilmesi
- Öğrencilerin spor deneyimlerini **ders saatleri dışında** okulda veya diğer spor kurumları işbirliğinde iletmesi
- Okul içinde ve dışında sunulan **müsabaka olanakları**
- Yetenekli sporculara sunulan **destek**
- Spor gelişimi için toplumun çeşitli katmanlarıyla kurulan **işbirlikleri**
- Öğrencilerin liderlik yeteneklerini geliştirebilmeleri adına sunulan **liderlik** eğitimleri ve uygulamaya yönelik olanaklar
- Eğitmenlerin sürekli **profesyonel gelişimlerine** yönelik olanaklar
- Beden eğitimi ve okul sporlarına yönelik **hedefler**

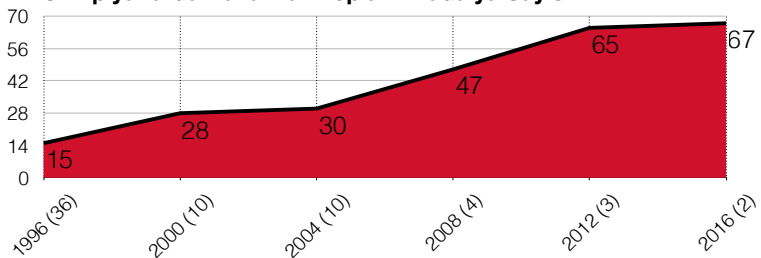
Spor Politikası Geliştirmede İyi Örnek

Öğrencilerin Spora Katılım Oranları

Olimpiyatlarda Kazanılan Toplam Madalya Sayısı

Nasıl?

Yapısal Değişiklikler

- Basketbolun gelişimi ve yaygınlaşması adına **GSB, MEB, TBF**'den birer temsilcinin yer aldığı bir **Basketbol Üst Komitesi** oluşturulacak.
- **Altyapı sistemi** içinde yer alan tüm kulüplerin, spor okullarının, antrenörlerin, hakemlerin ve oyuncuların bu üst komiteye bağlanması sağlanacak.
- Bu birimlerin basketbol altyapısı için hali hazırda sahip olduğu tüm finansal ve yapısal kaynaklar (tesis, işgücü, ekipman vs.) bu **komitenin kontrolünde kullanılacak**.

Nasıl?

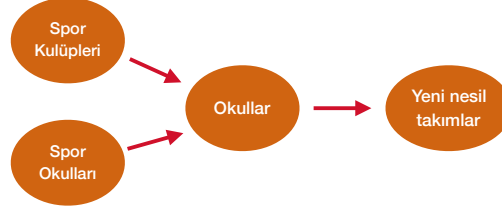
Yapısal Değişiklikler

- Basketbol sistemi içinde yer alan kulüpler/takımlar, yalnızca puan durumuna göre değil **faaliyet süresi, lisanslı oyuncu sayısı, antrenör sayısı ve niteliği, tesis durumu** gibi kriterlere göre puanlanacak. Bu sayede aynı ligde oynayan takımlar arasındaki seviye farkları azalacak; 100-5 gibi skorlar ortadan kalkacak.
- Kurum yapısına bağlı olarak sahip olunması gereken kaynaklara (iş gücü ve yetkinlik, tesis, finansman, vs.) **minimum kriterler** getirilecek.
- 17 yaşın altındaki sporcular profesyonel sözleşme **imzalayamayacak** ve menajerlerle sözleşme **yapamayacak**.
- **Aynı anda oynanan** resmi lig sayısı 1'e düşürülecek.

Nasıl?

Yeni Nesil Takımlar

- İşbirliği yapan takımlar ve okullar, **sahip oldukları niteliklere** bağlı olarak alacakları toplam puan üzerinden gruplandırılacak.
- Takımlar şu anda olduğu gibi 2-3 maçtan sonra elenmeyecek, **lig boyunca** müsabakalara katılmaya devam edecekler.
- Kulüplerin işbirliği yapabileceği okul sayısında bir **üst limit olmayacak**. İşgücü kriterleri sağlandığı sürece kurulacak yeni nesil takım sayısı artabilecektir.

Nasıl?

Yeni Nesil Takımlar

- Yeni nesil takımlar, **kulüp antrenörleri** tarafından çalıştırılacak. Takımı çalıştıracak antrenörün maaşı kulüp tarafından ödenecek.
- 17 yaşına kadar her yıl başına **yetiştirme bedeli** belirlenecek. Sporcunun yaptığı ilk sözleşmenin belirli bir yüzdesi oyuncunun altyapıda oynadığı kulüplere yıl bazında dağıtılacak.
- Sporcular antrenmanlarını **okulda** yapacak. Yeni nesil takımı oluşturan okulun spor salonu yoksa, antrenman yapılacak tesisinin okuldan 20 km uzak olmaması şartıyla, antrenmanlar kulüp ya da belediye tesislerinde yapılabilecek.
- Yeni nesil takımların idari kararları kulüp ve okul temsilcilerinin yer alacağı bir **idari kurul** tarafından verilecek.

Nasıl?

Kalite Standartlarının İyileştirilmesi

- **Kulüp kurma kriterleri** revize edilecek (tescil sürecinde çalıştırılacak antrenör nitelikleri artırılabilecek, yeni kurulan kulüpler belli bir süre yalnızca özel liglere girebilecek).
- Lisanslı oyunculara merkezi sınavlarda **not kriterleri** getirilecek. Sınavlarda minimum puanlar belirlenecek. Bu kriterleri yerine getiremeyen oyuncular, kademeli yaptırımlara maruz bırakılacak.
- Antrenörlerin **eğitim ve akreditasyon sistemi** revize edilecek, altyapıda çalışma yetkisine sahip antrenörlere ayrı bir sertifikasyon verilecek.

Nasıl?

Kalite Standartlarının İyileştirilmesi

- Kulüplerde yetkilendirilecek kişilere **sporda çocuk koruma eğitimi** verilecek.
- Akredite edilen tüm insan kaynağı, düzenli aralıklara seminerlere davet edilecek, yapılacak **değerlendirmeler** neticesinde lisanslarını yenilemeleri sağlanacak.
- Sistemin içinde yer alan insan kaynaklarının iş verimliliklerini artıracak şekilde **temel haklarının korunması** (sigorta, mesai vs.) sağlanacak.
- Performans sporcularına yönelik olarak spor kariyerleri sonrasında profesyonel yaşama atılabilmeleri için **çifte kariyer programları** sunulacak.

Nasıl?

Sportif Gelişim Merkezleri

- Yetenekli sporcuların uygun yapılara yönlendirilmesi,
- Antrenör eğitimlerinin koordinasyonu,
- Maç / Saha programlarının belirlenmesi gibi süreçler basketbol üst komitesi tarafından tek elden yönetilecek.

Nasıl?

TBF'ye Ait Tesislerin Modernizasyonu ve Yeni Tesislerin Kazandırılması

TBF Kamp ve Eğitim Merkezi

Tüm kategorilerde milli takımlarımızın, kulüp takımlarımızın ve antrenörlerimizin kamp, antrenman ve eğitim faaliyetleri için bir tesisin kurulması.

AİSS'nin renovasyonu

Tesisin tam teşekküllü, antrenman salonları, sporcu sağlık merkezi, konferans salonu, eğlence ve alışveriş alanları, kütüphane, basketbol müzesi ile basketbol severlere en üst seviyede hizmet verecek bir kompleks haline getirilmesi.

Halkapınar Spor Salonu'nun TBF'ye kazandırılması

3. Büyük il olan İzmir'de atıl durumda bulunan salonun üst kullanım hakkı alınarak, basketbolun İzmir'deki merkezi haline getirilmesi.

Mersin Servet Tazegül Spor Salonu'nun TBF'ye kazandırılması

Gençlik Hizmetleri ve Spor Genel Müdürlüğü'ne ait mevcut salonun tahsisi.

Nasıl?

Basketbol Sevgisini Artırmak

- Salonlara ve okullara basketbolu özendiren bilgi panoları, resim, video vb. materyallerin konulması
- Sosyal medya araçlarının özellikle altyapı faaliyetlerine yönelik aktif kullanımı
- Volkswagen Arena ve Ülker Arena örneklerinde olduğu gibi üst seviye maçların oynandığı salonların daha çekici hale getirilmesine destek

Faydalar

Basketbol oynayanlar için	Birden fazla ligde oynamaktan kaynaklı olumsuzluklar ortadan kalkacak. Okul ve spor hayatlarını eş zamanlı yürütebilecekler.
Henüz Basketbol oynamayanlar için	Yapılacak kulüp işbirlikleri sayesinde basketbol daha erişilebilir hale gelecek.
Kulüpler için	Altyapı faaliyetleri birden fazla merkezde yürütülebilecek. Sporcu kaynağına direkt erişim sağlanacak. Planlama süreci iyileşecek.
Okullar için	Okulun bilinirliği artarken öğrencilere daha üst düzeyde bir eğitim ve spor yapma imkanı sağlanmış olacak.
Antrenörler için	Antrenörlere olan ihtiyaç artacağı için istihdam alanı ortaya çıkacak. Yetkin antrenörler değer kazanacak.
Hakemler için	Maç sayısı artacağından hakemlere olan ihtiyaç artacak.
Veliler için	Çocukları daha iyi bir eğitim alma ve spor yapma imkanı elde edecek.

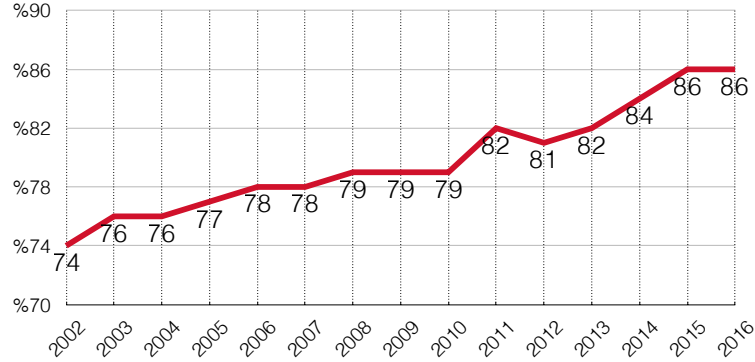

Akademik Program Geliştirmede İyi Örnek

2003 yılında NCAA'lerde **Akademik Performans Programı** hayata geçirildi. Program çerçevesinde, öğrencilerin faal olarak oynamaya devam etmeleri için her yıl tamamlamak zorunda oldukları kredi sayıları belirlendi.

NCAA Oyuncularının Mezuniyet Oranları

İsteseniz Bile ne Basketbolu ne de Eğitiminizi Aksatabiliyorsunuz

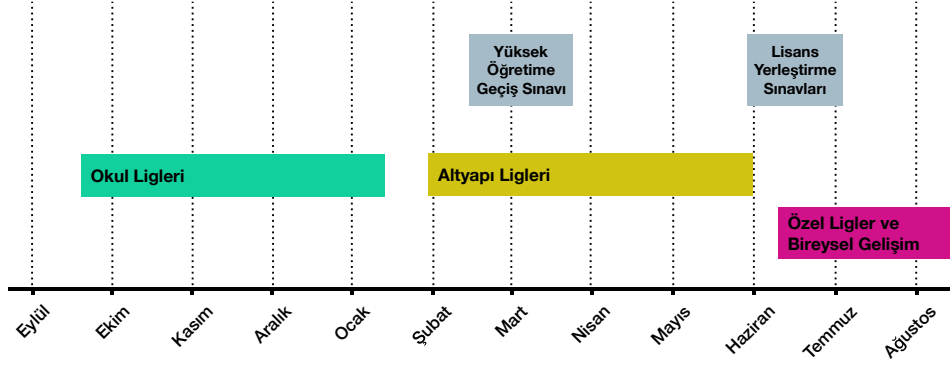
“Ben her zaman derslerine çok önem veren bir öğrenci oldum. Çok genç yaşta yoğun bir tempounun içine girince ileriki zamanlarda daha ciddi problemlerle karşılaşacağımı öngördüm ve eğitimimi sürdürebilmek için Amerika'ya gitme kararı aldım.

Orada öyle bir sistem var ki, isteseniz bile ne basketbolu ne de eğitiminizi aksatabiliyorsunuz. Notlarınız düşük olursa antrenmana çıkamıyorsunuz, başarısızsanız tüm takım bile ceza alabiliyor.”

Doğuş Balbay, Anadolu Efes

Önerilen Takvim

Geçiş Süreci

2017

Sistemin paydaşlara anlatılması, özümsemesi
İlgili mevzuatın ve protokollerin hazırlanması

Basketbol Üst Komitesinin kurulması
8 bölgede Sportif Gelişim Merkezlerinin kurulması

Kulüplerin okullar ile işbirliği görüşmelerine başlaması

2018

Kulüplerin okullar ile işbirliklerine başlaması

Aynı anda oynanan lig sayısının bire düşürülmesi
Akredite özel liglerin yaz aylarında oynanması

Okul liglerine yalnızca okul takımlarının veya yeni nesil takımların katılması
Altyapı ligine katılacak takımlarda yer alan sporcu dağılımının aşağıdaki şekillerde oluşturulması

Altyapı ligi kadrolarının %40'ının işbirliği yapılan okul öğrencilerinden oluşması

2019

Okullarda spor departmanlarının kurulması

Altyapı ligi kadrolarının %60'ının işbirliği yapılan okul öğrencilerinden oluşması

2020

Altyapı ligi kadrolarının %80'inin işbirliği yapılan okul öğrencilerinden oluşması

Özetle

- Yönetim bütünlüğü için GSB, MEB, TBF işbirliğinde **Basketbol Üst Komitesi** kurulması ve kaynakların etkin kullanımının sağlanması,
- Akademik hayat ile spor yaşamının dengelenmesi, gençlerin zamanının daha etkin kullanımı, yetkin antrenörler eşliğinde tüm sene ve faaliyetlerde çalışma fırsatı, sadece maç değil, gelişim konusunda da zaman planlaması yapılması için **Kulüp – Okul İşbirlikleri** kurulması,
- Gerek işbirliği koşullarının, gerek antrenör sertifikasyonunun, gerekse akademik başarı standartlarının zaman içinde sıklaştırılması ile hem **elit sporcu yetiştirmede**, hem **basketbol oyuncu sayısını artırmada**, hem de sporcuların **çok yönlü gelişimini destekleyecek** daha iyi bir **kariyer ve yaşam kalitesine** kavuşmaları,

Özetle

- Kulüplerin, okulların, antrenörlerin ya da takımların değil, **oyuncuların merkezde olduğu bir Spor Gelişim Modeli**'nin oluşması
- Okulların sportif faaliyetlerinin **tek bir elden denetlendiği ve ödüllendirildiği** bir mekanizmanın oluşması
- Spor kulüplerinin daha fazla genç oyuncuya erişebileceği en etkin kaynak olan okullarla bağlarını kuvvetlendirmeleri ve spora katılımın **süreklilik** kazanması
- Genç Türk oyuncuların daha fazla müsabakaya çıkabilmeleri ve bu sayede daha fazla süre alabilmeleri için altyapıdan üst yapıya geçiş noktasında bir **gelişim ligi** kurulması
- Mevcut tesis altyapısının **daha verimli kullanılması** ve tesislerin doğru şekilde **tahsis** edilmesiyle var olan lojistik problemlerin çözülmesi.

**ULUSAL
BASKETBOL
HAMLESİ**

“Ulusal Basketbol Hamlesi”, basketbolu toplumsal eğitim için etkin bir araç haline getirmeyi hedefleyen, gençlerimizin hem akademik hem de sportif alanda mükemmelliğe erişmesini amaçlayan bir spor gelişim projesidir.

Bu rapor, Ulusal Basketbol Hamlesi kapsamında yapılan bilimsel araştırmanın nihai raporudur.